

MESEC KULTURE

Letošnji kulturni februar na prvi pogled ni drugačen od prejšnjih ne po številu ne po vrsti prireditev. Kolikor se tudi sami ne bomo udeležili nobene, nam bodo njihove odmeve prinašali otroci iz šole domov:

Prešeren, Prežih, bralne značke, petje, razstava...

Drugačen pa je ta mesec s preostalo polsezono vred po tem, da se tudi v kulturi že preizkuša delegatski sistem, da se snujejo novi srednjeročni in tudi dolgoročni načrti na tem področju in da bo verjetno treba za zares plodno in odmevno kulturno vzdušje na Koroškem pojasniti še marsikatero temeljno vprašanje o kulturi in umetnosti.

O prednosti delegatskega sistema je bilo že toliko povedano, da je nemogoče pa tudi nepotrebno dodati kaj novega. Razvijal se bo verjetno na vseh toriščih družbenih dejavnosti enako in ni razloga, da bi tu kultura izstopala ali zaostajala. Bolje ko bodo delegati opravljali svoje delo, manj bodo možni dvomi v pravilnost in kvalitetno delo naših kulturnikov, predvsem pa v njihovo odprtost ljudem.

V industrijsko tako močno razviti občini, kot je naša, ob tolikem številu družbenopolitično osveščenih delavcev pogovori o temeljnih vprašanjih kulture nasploh, posebej pa o množični kulturi, amaterski kulturi ter umetnosti ne bi smeli biti vprašljivi, prav tako pa tudi ne rezultati teh pogovorov. Če sploh kje, potem delavci v TOZD vedo, kaj so to standardi JUS ali DIN, kaj je treba vse obvladati, da postane človek kvalificiran ali visoko kvalificiran delavec, tehnik, inženir ali ekonomist. Ne more nam torej biti pretežko od tu potegniti paralele do »tehnikov in inženirjev« glasbe, književnosti, gledališča, likovne umetnosti, arhitekture itn. ne do standardov JUS o tem, kaj je na vseh teh področjih kič, kaj solidno potrošno blago za vsak dan, kaj umetnina itn.

Če se bodo petkovi kulturni debatni večeri obdržali, imamo v njih na sezono štirideset priložnosti pogovoriti se o aktualnih kulturnih dogodkih ter se na ta način usposabljati za samostojno kritično vrednotenje sodobnih tokov umetnosti. Seveda pa je to le eden od raznoterih načinov srečevanja s kulturno dejavnostjo pri nas.

Ker kulturo plačujemo, si menda ne bomo ogledali samo finančnih načrtov na začetku leta in obračuna ob koncu, ampak bomo sledili številnim vabilom ter potem presodili in prek naših delegatov povedali, kaj je dobro, kaj ne, pa se bomo domenili ob konkretnih primerih za smeri, obseg in kvalitetne nivoje naše kulture.

In kadar bo ta krožni tok ustvarjanja in použivanja kulturnih dobrin deloval polno, bo namen dosežen.

Marjan Kolar

Še enkrat o delitvi OD

Smo pred pričetkom uveljavitve novega sistema delitve OD v naši delovni organizaciji. V predhodnih dveh člankih (objavljeno v številki 12/74 in 1/75) smo ugotovili, zakaj smo dolžni na novih sa-

moupravnih zasnovah zasnovati delitveni sistem, obenem pa smo se seznanili s kriteriji delitve OD po delu. V celotnem postopku uveljavitve novega sistema lahko ločimo tri faze: priprave celotnega gradi-

Sonce na ivju

IZ VSEBINE

Franjo Mahorčič — dobitnik Kraigherjeve nagrade — Še enkrat o delitvi — Proizvodnja slovenskih železarn v decembru in leta 1974 — Z zasedanja delavskega sveta podjetja — Sindikalne vesti — Delovne nezgode v letu 1974 — Naše stiskalnice — Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o medsebojnih delovnih razmerjih — Samoupravna delavska kontrola — Kulturna kronika — Športne vesti

va, sprejem samoupravnih aktov in začetek delitve po sprejetih samoupravnih aktih.

Priprave so zelo obsežne in potekajo že dalj časa. Sodelujejo strokovne ekipe, posamezni strokovni delavci in pogodbeni (zunanji) sodelavci. Ti so pripravili naslednja gradiva:

a) na podlagi obstoječe organizacije TOZD in celotne delovne organizacije (brez TRO Prevalje) so »obnovili« celotno sistemizacijo, tako da so popisali delovna mesta, opisali opravila na vseh delovnih mestih, opravila sistematično analizirali in ocenili. Delo je v zaključni fazi;

b) ugotavljali posebne pogoje dela — vpliv delovnega okolja na življenje in zdravje delavca. Delo je v zaključni fazi;

c) ugotavljali, katera opravila (dela) se lahko normirajo, določili nov predlog postavljanja delovnih norm in novo metodo ocenjevanja uspešnosti dela. Delo je zaključeno.

Rezultat vseh teh priprav je gradivo, ki obsega naslednje predloge osnutkov samoupravnih aktov:

1. samoupravni sporazum o sistemizaciji delovnih mest,
2. metodo vrednotenja delovnih mest,
3. poslovnik o delovnih normah,
4. poslovnik o ocenjevanju uspešnosti dela,
5. samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov.

Poleg naštetega gradiva je pripravljeno še drugo gradivo kot funkcionalni del zgoraj naštetega.

Vsi zgoraj našteti samoupravni akti bodo neposredno posredovani (izročeni) vsakemu delavcu železarne Ravne, da bo lahko na svoji delovni skupini in zboru podal svoje mnenje, predloge in oceno. Osnutke teh aktov da v javno razpravo delavski svet, ki je tudi pristojen, da izvrši tako imenovani usklajevalni postopek. Šele po končanem usklajevalnem postopku, ko bo delavski svet s pomočjo strokovnih služb in izvršilnih organov pripravil enotne predloge, sledi dokončen sprejem in akti lahko pričnejo veljati.

Razporejanje dohodka

Vzporedno z delitvijo osebnih dohodkov po delu je naša obveznost, da določimo osnove in merila za razporeditev dohodka. Razporeditev dohodka je temeljna pravica delavcev TOZD, ki jo morajo urediti samoupravno — neposredno s samoupravnim sporazumom. Tudi na tem področju bomo uvedli novosti, kakor nam veleva nova ustava ter predvsem zakon o samoupravnem sporazumevanju o merilih za razporejanje dohodka in podrejeno zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu.

Na podlagi določb zakona o samoupravnem sporazumevanju in merilih za razporejanje dohodka je pripravljen nov predlog samoupravnega sporazuma o pridobivanju in razporejanju dohodka v črni in barvasti metalurgiji Slovenije. Predlog sporazuma je posredovan vsem TOZD in drugim organizacijam združenega dela črne in barvne metalurgije. Prinaša bistvene kvalitativne novosti. Ker se v predlogu predvideva podrobnejša delitev ustvarjenega dohodka, je naša strokovna služba

mnenja, da bi ta sporazum ne le neposredno sprejeli, ampak tudi neposredno uporabljali na nivoju Železarne Ravne. Navajamo le bistvene sestavine predloga. Predvsem se želi s samoupravnim sporazumom doseči naslednje zastavljene cilje: spodbujati produktivnost družbenega dela, usmerjati delitev dohodka in zavestno organizirati odnos z družbo ter izvajati solidarnost med podpisniki sporazuma.

a) Produktivnost družbenega dela je osnovni cilj, ki ga bomo dosegli z enotnimi merili za presojanje učinkovitosti gospodarjenja v TOZD in drugih organizacijah združenega dela. Produktivnost je izražena z ustvarjenim dohodkom kot rezultatom živega in minulega dela. Predlog sporazuma izhaja iz tako imenovane minimalne produktivnosti živega in minulega dela, kar predstavlja osnovno enoto za merjenje dejanske dosežene produktivnosti. V sporazumu se predlaga, da se podpisniki dogovorijo za tako minimalno produktivnost živega dela, ki na uro potrošnega živega dela v poprečju ustvari dohodek, ki ustreza normalnim osebnim dohodkom, ki so dogovorjeni. Upoštevajoč minulo delo pa je minimalna produktivnost dela dosežena, če s tem delom pridobi dohodek, ki je enak seštevku obresti, ki jih plača na sposojena sredstva, in dohodku, ki se pridobi z lastnim minulim delom ob dogovorjenih obrestih. Učinkovitost se ob tem ugotavlja tako, da se primerja dejansko dosežen dohodek z dohodkom, izračunanim iz produktivnosti živega in minulega dela. Na tak način lahko vse TOZD in organizacija združenega dela po enotnih kriterijih presojuje svojo učinkovitost.

b) Razporejanje dohodka. Opisani kriterij za ugotavljanje produktivnosti dela je tudi izhodišče za razporejanje dohodka. Sporazum predvideva tri sestavine delitve, vse v odvisnosti od učinkovitosti gospodarjenja oziroma ustvarjenega dohodka. Prva delitev izhaja iz delitve dohodka za

— sredstva za normalne osebne dohodke, ki vsebujejo dohodek, izražen kot minimalno dogovorjeni produkt živega dela,

— sredstva za normalni dohodek minulega dela, ki vsebuje dohodek, izražen kot minimalno dogovorjeni produkt minulega dela,

— dobiček iz poslovanja, ki je odraz večje produktivnosti dela od minimalno dogovorjene.

Izguba v tem primeru pomeni, da TOZD s svojim delom in poslovanjem ni dosegla dohodka, ki usteza minimalno dogovorjenemu produktu živega in minulega dela (ni dobička).

Dejanska razporeditev dohodka se po predlogu prične s tako imenovano drugo delitvijo dohodka, ki obstaja predvsem v naslednjem:

— TOZD, ki je ustvarila dobiček iz poslovanja (produktivnost njenega dela je večja od minimalno dogovorjene), naj bi v svoje poslovne sklade razporedila vsaj tisti del dohodka, ki je bil pridobljen na račun angažiranega minulega dela in vsebinsko ustreza minimalno dogovorjeni produktivnosti minulega dela;

— del dohodka, ki ga bo porabila za osebne dohodke, oblikuje TOZD samostoj-

no, pri čemer pa velja, da za osebne dohodke praviloma ne more uporabiti dela dohodka, ki je bil v minimalno dogovorjeni višini pridobljen na račun angažiranega minulega dela. Druga omejitev v tej zvezi pa je, da je podpisnica, ki razporedi za osebne dohodke iz svojega dobička bistveno več sredstev, kot znašajo normalni osebni dohodki, dolžna vplačati v obliki posojila prispevek v solidarnostni sklad. Višino tega prispevka ureja posebej dogovorjena lestvica, ki se jo vsak čas lahko tudi spremeni, in sicer predvsem takrat, če se ugotovi, da se posamezni podpisniki pri delitvi z družbenega stališča gledano ne obnašajo dovolj razsodno. To sta torej dve omejitvi, v okviru katerih se potem podpisnice samostojno opredeljujejo, koliko sredstev iz ustvarjenega dohodka bodo namenile za osebne dohodke.

Pri delitvi sredstev za osebne dohodke sporazum ne predvideva omejitev, ampak postavlja le načelo, da mora biti delitev izvedena na način, ki spodbuja delavce k večji produktivnosti dela.

Pri urejanju odnosov z družbo sporazum izhaja iz pravice delavca, da:

— aktivno sodeluje pri ustvarjanju splošnih ekonomskih razmer, v katerih bo njegova TOZD ustvarjala in pridobivala dohodek;

— soodloča o tem, kolikšen del družbenega dohodka se lahko potroši za financiranje posameznih družbenih aktivnosti ter pravico nadzora nad tem, zato se ta dohodek dejansko tudi troši.

c) Novost v predlogu sporazuma je tudi izvajanje solidarnosti med podpisniki. Pri tem se izhaja iz načela, da dohodek, ki ga TOZD ustvari in pridobi, ni rezultat samo njene prizadevnosti in ustvarjalnosti, temveč se v tem dohodku izraža tudi ustvarjalnost širše družbe. Zato sledi tudi dolžnost delavcev, da pri razporejanju dohodka izvajajo solidarnost, in sicer v taki meri, da solidarnost zagotavlja socialno varnost delavcev in normalen razvoj organizacije. Nova oblika izvajanja solidarnosti je materialna pomoč v obliki finančnih sredstev. Ta sredstva se oblikujejo v poseben solidarnostni sklad. Po predlogu pa sredstva v sklad prispevajo podpisnice iz ustvarjenega dobička. Podrobnejših določb ni o tem, kako se ta sredstva konkretno trošijo.

Predlog samoupravnega sporazuma o pridobivanju in razporejanju dohodka v črni in barvasti metalurgiji Slovenije vsakakor prinaša dobre rešitve, ki pa zahtevajo disciplino vseh TOZD in delovnih organizacij. Le z doslednostjo bomo dosegli zastavljene cilje.

R. L.

STROŠKI ZA INFORMATIVNI FUŽINAR ZA LETO 1974

Zakon o javnem obveščanju (Uradni list SRS 7/73) predpisuje, da moramo ob koncu leta objaviti obračun stroškov za naše glasilo.

Stroški za Informativni fužinar v letu 1974 so bili naslednji:

1. ČGP Mariborski tisk, Maribor — tisk in odprema 328.551,15 din
2. Honorarji za prispevke 44.224,30 din

Skupaj 372.775,45 din

Franjo Mahorčič — dobitnik Kraigherjeve nagrade

Člane našega kolektiva je v začetku januarja prijetno presenetila vest, da je naš tehniški direktor dipl. inž. Franjo Mahorčič prejel Kraigherjevo nagrado za leto 1975. Ni pa presenetila njegovih ožjih sodelavcev in tistih, ki že desetletja poznajo delo inž. Mahorčiča.

Kot mlad inženir kemije se je po krajši specializaciji pri Böhlerju v Avstriji leta 1939 zaposlil v naši železarni ter začel de-

lati pri SM peči. Železarni je ostal zvest do danes in še v NOB je deloval na Koroškem.

Od l. 1946 je tehniški direktor, to pa pomeni, da je od vsega začetka sodeloval pri modernizaciji in povečanju železarne, da je iz razmeroma majhnega obrata zrasla v sodobno tovarno, kakršna je danes. Prišel je z uvajanjem novih tehnoloških postopkov za proizvodnjo plemenitih, namesto do tedaj navadnih jekel. Osnovni namen

in cilj preusmeritve proizvodnje je bil v dejstvu, da bi se na tem področju popolnoma osamosvojili od uvoza.

Posebno pomemben delež pa je prispeval pri uvajanju nove tehnologije v jeklovilarni in v termični obdelavi. Bil je tedaj edini vodilni strokovnjak in vse druge livarne, ki so kasneje nastajale v Jugoslaviji, so se učile ob njegovih izkušnjah. Delovanje inženirja Mahorčiča v Železarni Ravne lahko torej upravičeno imenujemo pionirsko ne le na področju tehnologije in izgradnje, ampak tudi na področju pridobivanja in izobrazbe kadrov.

Med številnimi čestitkami, ki sta jih ob visokem priznanju sprejela nagrajenec in železarna, velja omeniti čestitko generalnega direktorja Slovenskih železarn Gregorja Klančnika. V njej je na koncu zapisal tudi tole:

Priznanje za nazaj pomeni tudi obveznost za naprej. Na Ravnah imamo že začrtano smer, katere cilj je četrta milijona ton surovega jekla, predelanega v metalurške in strojne izdelke, namenjene za domače in inozemske kupce. Zaupam v sposobnost in delovni polet, zato sem prepričan, da bomo ob enotnem prizadevanju ta naš skupni cilj dosegli. Proizvodno poslovni rezultati v letu 1975 bodo prva etapa na ravni 200.000 ton jekla, kvalitetnejše blagovne proizvodnje in povečanega izvoza na poti napredka v prihodnost.

Torej: čestitamo, in še dosti uspehov v prihodnje, inž. Mahorčič!

M. K.

S seje delavskega sveta podjetja

Na seji, ki je bila meseca decembra, je delavski svet razpravljal o:

- poročilu o poslovanju v letu 1974,
- predlogu pravilnika o popisu sredstev,
- predlogu za spremembe in dopolnitve pravilnika o knjigovodstvu,
- dal soglasje k predlogu cene za toplovodno ogrevanje,
- sklepal o pristopu železarne Ravne k samoupravnim interesnim skupnostim in verificiral samoupravne sporazume s področja zdravstva, izobraževanja, kulture, socialnega varstva, otroškega varstva in s področja za zaposlovanje;
- razpravljal o predlogu samoupravnega sporazuma o samoupravni organizaciji in nalogah skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS ter o ustanovitvi poslovne skupnosti izdelave in predelave jekla;
- o predlogu samoupravnega sporazuma o podeljevanju nagrad in priznanj za delovni jubilej delavcem železarne Ravne za leto 1974,
- o predlogu razporeda delovnih in dela prostih dni za leto 1975,
- o predlogu za najetje kredita iz občinskega sklada skupnih rezerv in

— o predlogu za odkup obveznic federacije.

Na seji meseca decembra 1973 je delavski svet že v sedanjem sestavu sprejel pravilnik o knjigovodstvu. Zaradi spremenjenih predpisov na tem področju pa je sedanji pravilnik oziroma posamezne določbe pravilnika potrebno uskladiti z ustreznimi veljavnimi predpisi. Pravilnik kakor tudi predlagane dopolnitve zadevajo ožje delovno področje finančno računovodskega sektorja od njegove organizacije do odgovornosti in obsega dela posameznih oddelkov v okviru sektorja. Do sedaj smo inventuro vseh sredstev in virov v železarni urejevali tako, da je centralna komisija za inventuro, ki jo je imenoval skupni odbor za gospodarjenje, za posamezne popisne komisije izdelala posebna navodila za izvedbo popisa. V skladu s predpisi in pravilnikom o knjigovodstvu pa moramo imeti to področje vnaprej urejeno s posebnim pravilnikom o popisu sredstev — inventuri. S tem namenom je bil pripravljen predlog pravilnika, ki je bil posredovan v potrditev delavskemu svetu.

Že v letu 1973 smo v železarni pričeli z deli na izgradnji omrežja za toplovodno ogrevanje stanovanj na Ravnah. Dela

so se nadaljevala lansko leto, v okviru razpoložljivih finančnih sredstev pa jih bo treba nadaljevati tudi v naslednjih letih. Za leto 1973 je bila cena ogrevanja ob upoštevanju cene goriva in drugih stroškov izračunana za stanovanja v znesku 2,70 din/m², za poslovne zgradbe 4,00 din/m², za ustanove in zavode 3,00 din/m² in za garaže 1,20 din/m². Zaradi povišanja cen predvsem mazuta, saj se je povišala kar za 48 %, višje cene električne energije in drugih povišanih stroškov smo morali v železarni pristopiti k novim izračunom in s tem k delnemu povišanju cene toplovodnega ogrevanja. Na podlagi kalkulacij in izračunov, ki jih je izdelal oddelk energetskega gospodarstva tehničnih služb, je bila izračunana nova cena v višini: za stanovanja 3,50 din/m², poslovne zgradbe 5,48 din/m², ustanove in zavode 4,10 din/m² in za garaže 1,56 din/m². Predlog za povišanje cene je že bil predmet obravnave na seji skupnega odbora za gospodarjenje 25. 9. 1974, ki ga je potrdil. Odbor je sklenil, da naj bi novo določena cena za stanovanja, ki so že priključena na centralno ogrevanje, veljala od 1. oktobra 1974 dalje, za ostala stanovanja, ki bodo na toplovodno ogrevanje priključena pozneje, pa z dnem priključitve. Povišanje cene bi morala potrditi tudi občinska skupščina. Na podlagi razprave in stališč, ki so bila izoblikovana na konferenci delegatov, pa je bil predlog za povišanje cene umaknjen z dnevnega reda seje občinske skupščine z utemeljitvijo, da naj bi se do njega opredelil delavski svet železarne.

Na volitvah meseca decembra smo v železarni že izvolili delegacije za posamezne samoupravne interesne skupnosti, ki so morale biti konstituirane do konca leta 1974. Razen izvolitve delegacij in delegatov pa je za konstituiranje potreben tudi sklep samoupravnih organov, da posamezne TOZD in podjetja pristopajo k samoupravnim interesnim skupnostim. Tak predlog je bil skupno s samoupravnimi sporazumi samoupravnih interesnih skupnosti obravnavan na sejah delavskih svetov TOZD in delovne skupnosti skupnih služb, in sicer na delavskem svetu TOZD TRO Prevalje 16. decembra, na delavskem svetu TOZD mehanske obdelave 19. ter na delavskem svetu TOZD metalurške proizvodnje in delovne skupnosti skupnih služb 20. decembra 1974. Na vseh sejah je bil sklep o pristopu in potrditvi samoupravnih sporazumov sprejet s potrebno večino glasov.

Razen o tem so delavski sveti TOZD in delovne skupnosti skupnih služb razpravljali in skleпали tudi o samoupravnem sporazumu o samoupravni organizaciji in nalogah skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji ter predlogu o ustanovitvi poslovne skupnosti izdelave in predelave jekla. Tudi ta dva predloga o pristopu in potrditvi sporazuma sta bila na vseh sejah sprejeta v predlaganem besedilu.

Povedano je bilo, da so bili v času od 11. do 14. decembra 1974 v TOZD in delovni skupnosti skupnih služb zbori delovnih ljudi, na katerih so delavci obravnavali predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev, samoupravni spora-

Bele line

zum o jubilarjih, sklep o delovni akciji za Kozjansko in osnutek sindikalne liste za leto 1975. Samoupravni sporazum o podeljevanju nagrad in priznanj za delovni jubilej delavcev železarne Ravne za leto 1974 je bil sprejet, uporablja pa se, ko ga verificira delavski svet podjetja.

Služba za oblikovanje OD je pripravila predlog razporeda delovnih in dela prostih dni za leto 1975. Predlog je bil zaradi določenih uskladitev obravnavan že na sestanku strokovnega sveta, o njem pa je razpravljala tudi skupni odbor za gospodarjenje. Sprejet je bil v obliki, kot se je nato posredoval v obravnavo in potrditev delavskemu svetu. Pri razporedu delovnih in dela prostih dni se je prvenstveno upoštevalo:

— da število plačanih ur vse mesece v letu znaša 184 ur, razen četrte izmene. Z enakomernim razporedom delovnih in dela prostih dni, kar je bilo uveljavljeno že tudi prejšnja leta, se želi odpraviti nihanje v OD;

— da so sobote, ki padejo na 15. v mesecu, ker se vrši izplačilo OD, delovni dnevi in da naj bi bile sobote, ki padejo na 1., 2. ali 3. v mesecu, prav tako delovni dnevi, ker se tedaj vršijo obračuni OD;

— da naj bi bil 31. december, čeprav pade na sredo, izjemoma dela prosti dan;

— da so za zaposlene v četrti izmeni ure v podaljšanem delovnem času po razporedu dela obvezne za prisotnost na delu;

— za zaposlene v četrti izmeni sta državna praznika 29. in 30. november dela prosta dneva. Za tiste, ki delajo v sistemu prostih sobot, pa se predlaga, da se 30. november prenese na 1. december.

Prvi delovni dan v letu 1975 je petek, 3. januarja. Zaradi potreb proizvodnje in ekonomičnosti poslovanja pa se je predlagalo, da bi bil delovni dan tudi sobota, 4. januarja 1975. Namesto prvotno predvidene proste sobote 4. januarja naj bi bila prosta sobota 22. februarja 1975. Zaradi predlaganega premika bo januarja 24 delovnih dni ali 192 delovnih ur, meseca februarja pa 22 delovnih dni ali 176 delovnih ur. Ne glede na predlagani premik pa naj bi se obračun OD v obeh mesecih opravil na 23 delovnih dni oziroma 184 delovnih ur. Prav tako je bilo predlagano, da bi se prosti dan 19. julija 1975 prenesel na 21. julij, ker je naslednji dan, tj. 22. julija državni praznik in ker je to bolj sprejemljivo zaradi ekonomičnosti poslovanja.

V namenski razdelitvi sredstev amortizacije za leto 1974 so razen sredstev, s katerimi v železarni dejansko razpolagamo, bila predvidena tudi sredstva, ki naj bi jih za te potrebe dobili z najetjem kredita. Razen drugih potreb in manjkajočih sredstev naj bi kredit najeli tudi za uresničitev sanacijskega programa v TOZD TRO Prevalje. Za te potrebe smo predvideli, da bomo kredit lahko dobili pri interni banki Slovenskih železarn. Sredstva interne banke pa so izkoriščena, zato kredita ni bilo možno najeti. Med tem časom pa se je pojavila možnost, da bi del kredita lahko najeli pri občinskem skladu skupnih rezerv občine Ravne na Koroškem. Ker so nam sredstva potrebna in ker je možnost najetja kredita podana, je bilo predlagano, da delavski svet najetje tega kredita odobri.

Delavski svet je na seji meseca julija 1974 že sklenil, da železarna odkupi obveznice federacije za dva milijona din. Že tedaj je bilo povedano, da je to samo prvi del odkupa in da bodo delovne organizacije morale odkupiti še drugi del obveznic. S tem namenom so nas obiskali predstavniki službe družbenega knjigovodstva, ki so tako zahtevo tudi postavili. Ker gre za splošno obveznost tako republik kakor tudi vseh delovnih organizacij, je bilo predlagano, da železarna za določeni znesek odkupi drugi del obveznic federacije. Obveznice bi odkupili iz sredstev rezervnega sklada, pri čemer je treba upoštevati višino sredstev rezervnega sklada. Na tej podlagi so strokovne službe tudi pripravile predlog, ki je bil posredovan delavskemu svetu v obravnavo in potrditev.

Vodstvo Slovenskih železarn se je obrnilo na delavske svete železarn Jesenice, Ravne in Štore za pristanek, da bi lahko interna banka Slovenskih železarn Ljubljanski banki izdala garancijo za vračilo kredita v višini 62.500 \$. Garancijo za drugo polovico naj bi izdal Rudis, ki računa na velika geološka, rudarska in investicijska dela. Za izdajo te garancije, ki jo podpirajo tudi družbenopolitični forumi, bi SR Slovenija v rudniku v Gvineji imela dolgoročno možnost oskrbovanja z bogato železovo rudo.

Po razpravi je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. Vzame se na znanje poročilo o poslovanju v letu 1974. Z namenom, da bi se prištedilo čim več najbolj važnega materiala, se v letu 1975 uvedejo za delavce, ki bodo štedili s tem materialom, posebni

normativi kot nagrada za štednjo. Predlog morajo pripraviti ustrezne strokovne službe.

2. V predlaganem besedilu se potrди pravilnik o popisu sredstev (inventuri). Pravilnik prične veljati z dnem, ko ga potrди delavski svet podjetja, uporablja pa se od 1. 1. 1974.

3. V predlaganem besedilu se potrđijo spremembe in dopolnitve pravilnika o knjigovodstvu. Spremembe in dopolnitve stopijo v veljavo z dnem, ko jih potrди delavski svet podjetja.

4. Ugotavlja se, da je kalkulacija toplotnega ogrevanja izdelana na podlagi dejansko nastalih stroškov ogrevanja, zato se delavski svet s predlagano ceno toplotnega ogrevanja strinja in jo potrjuje. Nova cena toplotnega ogrevanja velja od 30. decembra 1974 dalje, za ostale pa z dnevom priključitve na toplotno ogrevanje.

5. V predlaganem besedilu se sprejmejo samoupravni sporazumi samoupravnih interesnih skupnosti za področje zdravstva, osnovnega izobraževanja, kulture, telesne kulture, socialnega varstva, otroškega varstva, zaposlovanja in o samoupravni organizaciji in nalogah skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji.

S potrđitvijo samoupravnega sporazuma TOZD in železarna pristopajo kot člani k samoupravnim interesnim skupnostim, naštetim v 1. točki tega sklepa.

6. V predlaganem besedilu se potrди samoupravni sporazum o ustanovitvi ter pristopu TOZD in železarne k poslovnim skupnostim izdelave in predelave jekla.

7. Za podpis izjav, da TOZD in železarna pristopajo k naštetim samoupravnim interesnim skupnostim ter samoupravnemu sporazumu o poslovnim skupnostim izdelave in predelave jekla, se za TOZD pooblašča predsednik delavskega sveta in direktor, za železarno kot celoto pa predsednik delavskega sveta podjetja in glavni direktor.

8. Delavski svet podjetja ugotavlja, da so delavci na zborih delovnih ljudi od 11. do 14. decembra 1974 z večino glasov sprejeli samoupravni sporazum o podeljevanju nagrad in priznanj za delovni jubilej delavcev železarne Ravne za leto 1974 ter da velja od 14. decembra 1974, uporablja pa se za proglasitev jubilarjih dela za leto 1974.

Vse jubilarje za leto 1974 je treba obvestiti, da bodo naknadno dobili še spominsko plaketo oziroma spominsko darilo. Skupni odbor za splošne zadeve se pooblašča, da s strokovnimi službami takoj pristopi k realizaciji tega sklena in izbere najboljšo obliko praktičnega darila.

9. Glede spornih primerov za priznanje jubileja dela morajo strokovne službe v letu 1975 najti sistemsko rešitev, s katero bo ta problem rešen za vse enako. Zaenkrat pa ostane v veljavi sklep, ki ga je sprejel odbor za splošne zadeve.

10. Potrди se predloženi razpored delovnih in dela prostih dni za leto 1975 z dopolnitvijo, da se prosti dan 19. julija 1975 prenese na 21. julij 1975.

Oddelek za obračun osebnih dohodkov mora ne glede na sprejeti razpored delovnih in dela prostih dni za mesec januar in februar 1975 obračunati vsem zaposle-

nim osebne dohodke na 23 delovnih dni oziroma 184 delovnih ur.

11. Odobri se, da železarna Ravne za potrebe izvedbe sanacijskega programa v TOZD Tovarni rezalnega orodja Prevalje pri občinskem skladu skupnih rezerv občine Ravne na Koroškem najame kredit v znesku 3.500.000 din. Kredit se najame za čas in s pogoji, ki jih s svojim sklepom določi sklad.

12. Odobri se, da železarna Ravne iz

sredstev rezervnega sklada odkupi obveznice federacije za znesek 1.500.000 din.

13. Delavski svet železarne Ravne daje pristanek za najetje kredita pri Ljubljanski banki v znesku 62.500 \$ kot prispevek za pospeševanje poslovnih odnosov z deželami v razvoju. Železarna Ravne jamči za najetje kredita v sorazmernem deležu, ki odpade nanjo v okviru Slovenskih železarn. Podjetje Rudis mora železarni tudi čimprej poslati terminski plan. m. p.

M. Marolt, dipl. ing.

Proizvodnja slovenskih železarn v mesecu decembru in letu 1974

Decembrski proizvodni rezultati so enkratni in presejajo vsa pričakovanja. V septembru 1974 smo dosegli doslej največjo proizvodnjo surovega železa, decembra je bila proizvodnja še za 632 ton večja. Oktobra je bila dosežena rekordna količina jekla, decembrska proizvodnja je za 4.719 ton ali za 6,9% večja.

Doslej najvišjo blagovno proizvodnjo v slovenskih železarnah, ta je bila dosežena tudi lani meseca oktobra, smo v decembru presegli za 4.439 ton ali za 7,5%. Takšni izjemni dosežki so prekosili tudi optimistična napovedovanja za letno proizvodnjo. Pri surovem železu smo predvidevali, da bomo letni načrt presegli za 5% in da bo proizvodnja leta 1974 za 7% večja od proizvodnje leta 1973. Presežek plana znaša 6% in proizvodnja je večja za 17.154 ton ali 9% od proizvodnje leta 1973. Pri proizvodnji jekla smo napovedovali, da bomo presegli mejo 750.000 ton. Železarna Jesenice je presegla prvič pol milijona ton in slovenske jeklarne so izdelale 767.989 ton, kar je za 72.502 ton ali za 10% več, kot je znašala proizvodnja prejšnje leto. Svojo rekordno proizvodnjo jekla je dosegla tudi železar-

na Store, v železarni Ravne so se pa močno približali svoji doslej največji proizvodnji, katero so dosegli oktobra 1973.

Pri blagovni proizvodnji smo pričakovali, da bo zaostanek za predvidenim letnim načrtom večji. Kdo je pa mogel predvideti, da bo znašala blagovna proizvodnja v decembru celo izdatno več kot 60.000 ton. Letnega načrta nismo sicer »čisto« dosegli, zaostanek 3.130 ton ne znaša niti 0,5% in lahko rečemo, da smo ga praktično izvršili. Tržišču smo dali 23.491 ton več robe kot leta 1973 ali okoli 4%, kar je tudi lep napredek.

Vrednost robe, katero smo izvozili iz železarn, je za 4% večja od načrtovane. Skupno s predelovalci je pa vrednost našega izvoza za preteklo leto 100% načrtovane. Količinsko je bil izvoz za 7% manjši, kot je znašal načrt, pri tem smo izvozili 20% manj kot leta 1973.

Vrednost prodane robe je za 11% večja od predvidene letne vrednosti. Tu smo železarne in predelovalci dosegli enak rezultat, to je 111%.

Poglejmo malo podrobneje decembrske in lanskoletne proizvodne uspehe.

Proizvodnja surovega železa (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Letni načrt	Letna izvršitev	%
Jesenice	12.667	14.679	116	152.000	160.666	106
Store	3.583	4.312	120	43.000	45.949	107
Skupno	16.250	18.991	117	195.000	206.615	106

V srednjeročnem načrtu, katerega bomo zaključili v letošnjem letu, smo načrtovali za leto 1974, da bo znašala proizvodnja surovega železa 235.000 ton. Tolike proizvodnje nismo dosegli, ker niso bila pravočasno izvršena dela, ki naj bi zagotovila tolikšen napredek.

Decembrska proizvodnja pa dokazuje, da smo se že približali pogojem, ki nam takšen dosežek omogočajo. Če bi vseh 12 mesecev imeli tolikšno proizvodnjo, bi letno lahko proizvedli 227.900 ton.

Proizvodnja jekla (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Letni načrt	Letna izvršitev	%
Jesenice	41.250	46.882	114	495.000	501.270	101
Ravne	16.250	18.763	115	195.000	192.691	99
Store	7.083	7.455	105	85.000	74.028	87
Skupno	64.583	73.100	113	775.000	767.989	99

Blagovna proizvodnja — železarne (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Letni načrt	Letna izvršitev	%
Jesenice	31.240	38.442	123	374.880	388.905	104
Ravne	11.178	11.428	102	134.130	129.015	96
Store	13.411	14.077	105	160.940	148.900	93
Skupno	55.829	63.947	115	669.950	666.820	100

Letos smo prvič izdelali več kot 700.000 ton jekla. V srednjeročnem planu smo predvideli 795.000 ton, vendar s predpostavko, da bo elektro peč v železarni Store pričela prej

z rednim delom, kot v resnici je. Sedaj je obratovanje nove štorske peči utečeno in lahko rečemo, da imamo kapacitete za letno proizvodnjo 800.000 ton. Če bodo oskrbljeni z

Potok

vložkom in bodo imeli v jeklarnah normalne pogoje dela, bi morali tolikšno proizvodnjo tudi realizirati. Če vzamemo poprečno proizvodnjo zadnjih štirih mesecev preteklega leta kot realno možno dosegljivo proizvodnjo, potem bi morali leta 1975 izdelati 820.000 ton jekla. Še nekaj! Če bi leta 1974 ne bilo redukcij električne energije in bi z elektro pečmi lahko normalno obratovali, bi se v proizvodnji jekla močno približali proizvodnji, katero smo načrtovali v srednjeročnem programu. Redukcije so namreč znašale 16.042 MWh. Če upoštevamo, da se nanaša na proizvodnjo surovega jekla pretežni del, vsaj 75% reducirane količine in da porabimo za proizvodnjo ene tone 620 KWh, znaša izgubljena proizvodnja 19.400 ton. Če seštevam zaradi redukcij izgubljeno proizvodnjo jekla, ki so jo železarne javljale z mesečno problematiko, je ta količina še precej večja. Če ne bi bilo redukcij, bi vsaj letni načrt gotovo izvršila poleg železarne Jesenice, ki ga je tudi presegla, še železarna Ravne ter skupno Slovenske železarne.

Dobra proizvodnja jekla v preteklih mesecih in posebno še decembra je dala tudi dobro osnovo za blagovno proizvodnjo. Za železarno Jesenice je decembrska blagovna proizvodnja doslej najvišja in samo še dopolnjuje

vrsto rekordnih dosežkov. Tudi valjarna bluming je s prevajalno količino 46.959 ton svoj rekord dosegla. Vsi proizvodni obrati železarne Jesenice so izvršili mesečni načrt proizvodnje.

Če bi leta 1975 izdelali vsak mesec toliko blagovne proizvodnje, kot je bilo decembra, bi lahko dosegli letno 767.400 ton. Poprečje zadnjih štirih mesecev preteklega leta bi nam dalo 705.500 ton.

Blagovna proizvodnja — predelovalci			(v tonah)			
Delovne organizacije	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Letni načrt	Letna izvršitev	%
Veriga	1.100	875	80	13.200	12.315	93
Plamen	750	668	89	9.000	8.254	92
Tovil	129	155	120	1.550	1.583	102
Žična	1.135	1.090	96	13.623	10.609	78
Skupno	3.114	2.788	90	37.373	32.761	88

Čeprav so predelovalci precej zaostali za nekaterimi mesečnimi dosežki iz preteklega leta, je bila višina blagovne proizvodnje v že-

leznah zadostna, da predstavlja decembrski rezultat tudi za Slovenske železarne kot integrirano podjetje v celoti rekorden dosežek.

Dobro bi bilo, če bi se motil, vendar se bo verjetno odrazilo že meseca januarja, da je bila decembra tolikšna blagovna proizvodnja, da jo bomo v letošnjem letu le redko dosegli.

Med predelovalci so se v decembru izkazali v Tovilu, saj so mesečni načrt izvršili s 120 %.

Vsi ostali so imeli slabše rezultate. Tovil je tudi med predelovalci edina delovna organizacija, ki je dosegla letni načrt.

leznah zadostna, da predstavlja decembrski rezultat tudi za Slovenske železarne kot integrirano podjetje v celoti rekorden dosežek.

Blagovna proizvodnja — Slovenske železarne

	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Letni načrt	Letna izvršitev	%
Železarne	55.829	63.947	115	669.950	666.820	100
Predelovalci	3.114	2.788	90	37.373	32.761	88
Skupno	58.943	66.735	113	707.323	699.581	99

Za prodajo je bilo leto 1974 ugodno in zaradi tega proizvedeno blago ni ostajalo na skladiščih. Odpremljeno je praktično vse, kar je bilo izdelano in prodali bi lahko še izdatno več. Čeprav smo v Slovenskih železnah v blagovni proizvodnji zaostali le za približno 1 % za letno načrtovano količino, le ni vse tako lepo, kot na prvi pogled kaže. Pri nekaterih proizvodih smo celo neprimerno visoko presegle načrt, pri drugih pa zaostali.

Pri toplo valjanih izdelkih je načrt izvršen le s 96 %. Pretežni del zaostanka je v profilnih valjarnah, kjer znaša izvršitev 95 %. Če pogledamo, kaj je osnovni vzrok, vidimo, da je v glavnem v pomanjkanju vložka v mesecih z nizko proizvodnjo jekla. V kovani robi je izvršitev celo 113 %.

Pri vlečenem, lučenem in brušenem jeklu so na Jesenicah za 5 % presegle načrt in decembra dosegli rekordno proizvodnjo, na Ravnah znaša izvršitev 77 % in v Storah 95 %. Skupno za Slovenske železarne 98 %. Medtem ko je izvršitev pri valjani žici 98 %, je plan proizvodnje vlečene žice presežen za 10 %.

Hladno valjanih trakov je bilo izdelanih 116 % načrtovane količine. Hladno oblikovanih profilov — 104 %, jeklolitine 105 %. Pri sivi litini znaša izvršitev 9 % manj, kot je znašala proizvodnja leta 1973 in 18 % manj, kot je bil načrt za preteklo leto. Vzroki so v pomanjkanju naročil in delovne sile. Pri vseh proizvodnih rezultatih s področja mehanske obdelave smo že prek leta ugotavljali, da količinsko močno zaostajajo za načrtom. Edina izjema so industrijski noži, katerih proizvodnja je za 16 % nad načrtom, kar je v veliki meri rezultat 40 % prekoračitve mesečne načrtovane količine v decembru. Tudi pri proizvodih predelovalcev je podobno. Ponekod so visoke prekoračitve plana, tak primer je pri zakovicah 32 %, na drugi strani so pa zaostanki z več kot 30 %.

SINDIKALNE VESTI

Občni zbori

V januarski številki smo napovedali široko zasnovano reorganizacijo sindikata v našem podjetju. V tem času je bilo več delovnih sestankov IO osnovnih organizacij, na katerih so bila vprašanja nove organiziranosti in priprava na občne zborove glav-

na točka dnevnega reda. Predsedniki in tajniki osnovnih organizacij so usklajeno pripravljali vse, kar je zahteval rokovnik za pravočasno in koordinirano izvedbo občnih zborov dosedanjih osnovnih organizacij. Dogovorjena je bila tudi osrednja vsebina vseh občnih zborov. Občni

zbori, ki so bili obenem tudi ustanovni občni zbori novih osnovnih organizacij, so bili začeti že v januarju in končani v prvi polovici februarja.

Dosedanja osnovna organizacija sindikata mehanske obdelave je s svojim občnim zborom 29. januarja pričela z uveljavljanjem nove organiziranosti. Po predhodnem kandidiranju in dogovarjanju o spremembi organiziranosti na sestankih delovnih skupin so na občnem zboru verificirali **6 novih osnovnih organizacij** z lastnimi izvršnimi odbori. Nove OSS v dosednji TOZD mehanske obdelave:

OSS — kaliinica: izvršni odbor: Jože Lojen, Ivana Černivnik, Beno Jelen, Martin Špesni, Stanko Krenker.

OSS — obrat strojev in delov: Albin Vavče, Marjan Vešligoj, Vinko Javornik, Konrad Kristan, Ivan Mlačnik V., Danijel Burjak, Jože Vavče, Štefan Kamnik, Danijel Merkač.

OSS — obrat industrijskih nožev: Peter Metulj, Marija Potočnik, Ivan Franc, Jože Keber, Ivan Kramer, Ivan Tratnik, Feliks Kotnik.

OSS — obrat pnevmatski stroji: Vlado Novinšek, Jožica Vinkovič, Anton Pisar, Andrej Stradovnik, Ferdo Paradiž, Marija Ivartnik, Albin Kamnik.

OSS — obrat vzmetarna: Ivan Mihelič, Danijel Praprotnik, Vinko Košutnik, Ivan Pepevnik, Olga Pesjak.

OSS — skupne službe enote II: Jože Kuzman, Maks Petelinšek, Viktor Oder, Mirko Gorenšek, Božidar Filip, Franc inž. Bivšek, Rihard Čas, Ludvik Štrajher, Berta Štinjek, Anton Enci, Vladimir Štampah.

Kljub največji celovitosti dosedanje organiziranosti v **TRO na Prevaljah** so na politično pobudo tudi sodelavci te temeljne organizacije na svojem rednem sindikalnem občnem zboru sklenili, da bo njihova sindikalna dejavnost v bodoče izražena in usmerjena v **treh osnovnih organizacijah**.

OSS — obrat rezilnega orodja: Silvo Fužir, Stanko Jehart, Stanko Jesih, Jakob Paradiž, Ivan Puđgar.

OSS obrat pilarna: Adolf Čepelnik, Ferdo Černjak, Ivan Kobolt, Ivan Kordež, Edita Pandel.

OSS — skupne službe: Alojz Leskovec, Ivanka Prisljan, Tatjana Rožič, Avgust Sveček, Toni Vastl.

Ker je bila dosedaj največja OSS v naši OZD dostikrat v težavnem in neenakopravnem položaju glede svoje dejavnosti predvsem zaradi tri in štiriizmenskega dela, bo verjetno reorganizacija prav v TOZD **metalurške proizvodnje** pomenila za članstvo najkvalitetnejšo spremembo. Na občnem zboru, ki je bil 7. februarja, so se na podlagi predhodnih dogovarjanj in podpore članstva na sestankih delovnih skupin dogovorili, da bodo v bodoče v metalurški dejavnosti delovale **nove osnovne organizacije**.

OSS — obrat topilnica: Ivan Žunko, Mirko Kranjc, Stanko Bahun, Pero Sirovina, Alojz Potočnik IV., Franc Štimnikar, Ivan Božič II., Ivan Ivartnik II., Bojan Polak, Savo Burja, Ivan Novšek.

OSS — obrat livarna: Jože Grabner, Karel Polanc, Silvo Turk, Anton Golobinek, Franc Sedelšak, Janez Plohl, Vlado Roglič, Vlado Barl, Lojzka Šuler, Vinko Šuler II., Ivan Mežner, Ivan Mlakar IV.,

Cilka Majerič, Milan Pogorelčnik I., Ernest Pušnik, Pavel Janežič, Danica Zdovc.

OOS — obrat valjarna: Milan Božinovski, Dušan Stojčič, Julka Dren, Zdravko Videršnik, Maks Frajdl, Adolf Kamnik, Andrej Jamnik, Jože Gerdej, Miran Polutnik, Franc Kranjc, Marko Kovačič, Dušan Prole, Viktor Kovačič, Dino Krauberger, Vili Naveršnik.

OOS — obrat kovačnica: Ivan Lagoja, Vinko Krevh, Peter Jamer, Martin Jazber, Alojz Volmajer, Jože Zvonar, Križan Šimič, Peter Ferik, Adolf Flis, Branko Čuk, Marjan Planšak.

OOS — obrat jeklovlek: Franc Ratej, Franc Srebotnik, Jože Praper, Ivan Slanič, Marko Petrič, Ludvik Lakovšek, Pavel Žaže.

OOS — skupne službe enote I: inž. Jože Žlof, Jakob Babin, Jože Vošner, Drago Polanc, Silva Čegovnik, Jožefa Mlakar, Srečko Zavec, Franc Rezar, Rajko Marsel, inž. Drago Debenjak, Milan Sedar, Alojz Potočnik, Ivan Poberžnik, Štefan Glavica, Vlado Peruš.

Največje organizacijske pa tudi kadrovske probleme pri pripravi občnega zbora so imeli v dosedanji osnovni organizaciji delovne skupnosti skupnih služb. Težave so predvsem zaradi širokega, raznolikoga spleta dejavnosti, ki ga tudi pri bodoči organiziranosti delovne organizacije ne bo enostavno skomponirati v najprimernejšo obliko. Zato tudi na skupnem občnem zboru te dosedanje osnovne organizacije potrjena organiziranost najbrž ne pomeni dokončne oblike. To pa seveda ne pomeni, da na novo osnovane osnovne organizacije ne bodo zaživele v svoji polni pravnomočnosti.

OOS — obrat energetske službe: Rudi Pogorevc, Jože Traven, Jerica Gregor, Edo Sagernik, Jože Vučko.

OOS — obrat elektrotehniške službe: Rajko Paradiž, Jože Oder, Jože Vrhovnik, Jakob Vidovšič, Vinko Lesičnik, Inga Lipuš, Marija Kiselak, Alojz German, Milan Leš.

OOS — obrat strojno gradbene službe: Milan Klemenc, Milan Natlačen, Maks Kokal, Ferdo Lasnik, Ivan Rožič, Rok Zagernik, Jože Kosmač, Alojz Ferik, Franc Šegovec, Franc Mrzel, Vinko Krajnc.

OOS — obrat transporta: Jakob Štehar, Mirko Zagernik, Avgust Krivograd, Anton Vušnik, Jože Žlebnik, Damjan Verneker.

OOS — skupne službe tehniškega sektorja: Herman Kropivnik, Ivan Pungartnik, Zora Velunšek.

OOS — kadrovske splošni sektor: Sonja Slemnik, Vlasta Čegovnik, Franc Rotar, Alojz Golob, Alojz Kavšak, Jože Gruden II, Ivan Lipovšek.

OOS — finančno računovodski sektor: Jakob Rožič, Anton Kamenik, Marija Prinčič, Milka Gorenšek, Kristina Šprah.

OOS — sektor za gospodarjenje: Franc Krivec, Alojz Gologranc, Tončka Ločičnik.

OOS — komercialni sektor: Ciril Marin, Alojz Pačnik, Avgust Eriavec, Nada Grobelnik, Ivica Klančnik, Agata Hovnik, Erna Kričej.

OOS — sektor za razvoj: Mirko Korošec, Lizika Grögl, Darinka Štimnikar.

OOS — kontrola kakovosti: Erih Sirk, Miran Čegovnik, Majda Horjak, Magdič Tončka, Franc Kočnik.

Kot avtor tega sestavka moram povedati, da je bil članek napisan pred občnimi zbori in je zasnovan na podlagi dogovora na delovnih skupinah, kar je sicer kvalitetna oblika dogovora. Dopusčena je možnost manjših sprememb v kadrovskih sestavah izvršnih odborov. Seznami so napisani tako, da je na vrhu seznama bodoči predsednik, na drugem mestu pa tajnik IO OOS (izjemoma v TRO). Eventuelne popravke bomo objavili v marčni številki, ko bomo spregovorili tudi o vsebini razprave in sklepah občnih zborov.

Na koncu velja povedati, da je bilo treba zaradi nove, kvalitetnejše sindikalne organiziranosti pripraviti tudi nova pravila. Predlog pravil je že v obravnavi in bomo o njih spregovorili v prihodnji številki. Pravila bodo po sprejemu tiskana v priročni žepni obliki in posredovana vsem članom sindikata. V isti brošuri bo tudi pravilnik o finančnem poslovanju, pravilnik o blagajni vzajemne pomoči, poslovnik o delu konference osnovnih organizacij sindikata in kratka navodila o vstopu in izstopu iz podjetja, o načinu obračunavanja nadomestil in še nekatera druga praktična navodila za delavce.

Lojze Janežič

NAŠE STISKALNICE

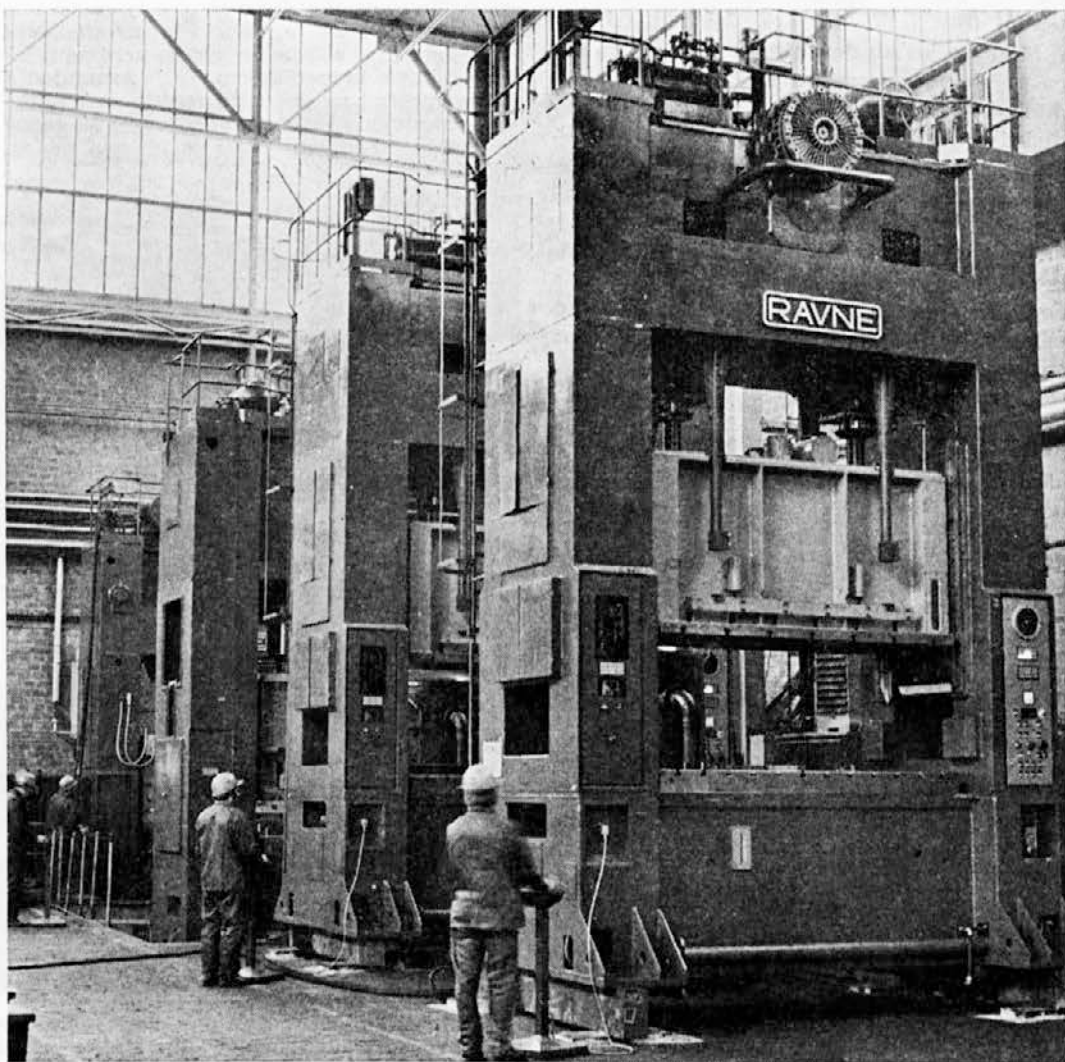
Po petih letih uspešnega dela lahko rečemo, da smo v Železarni Ravne osvojili zahtevno proizvodnjo dveh družin stiskalnic, in sicer dvojno kolenaste in dvojno ekscentrske, s silo stiskanja od 160 do 1200 Mp. Smo edini proizvajalci teh stiskalnic v državi.

V tem času so naši delavci tako v izdelavi kot v strojni in elektro montaži uspeli obvladati zahtevno delo. Lahko smo ponosni na njihovo znanje, po katerem se moremo meriti z vsako renomirano tujo firmo. Delo pri stiskalnicah terja dobro koordinacijo. Tehnološki proces in kompliciranost dela pa zahteva tudi ustrezne strokovne profile kadra. Predvsem mlajši de-

lavci si takega dela želijo in je treba pozdraviti njihovo voljo do izvajanja zahtevnejših nalog. Je pa ta element lahko dober tudi v širšem pomenu, saj izboljšana kvalifikacijska struktura nedvomno koristi tudi vsej tovarni.

V preteklih petih letih smo na področju proizvodnje stiskalnic pridobili precejšen ugled. Tako delajo naše stiskalnice v Gorenju, TAM, EMO, Crveni zastavi, Energoinvestu, IMT, in drugje. Krog naših kupcev pa se širi in v l. 1976 želijo od nas za preko 85 milijonov dinarjev stiskalnic.

Tečejo pa tudi razgovori o izvozu v Sovjetsko zvezo, ki se želi dolgoročno oskrbovati z našimi proizvodi. Sovjeti so priprav-

Začetek večjih dobav naših stiskalnic za Stankoimport v SZ. Skupaj moramo letos dobaviti še za 4 milijone dolarjev enakih stiskalnic.

ljeno skleniti z nami pogodbo za obdobje 1976—1980. Vrednost, ki bi jo lahko realizirali na njihovem tržišču, bi znašala 15—20 milijonov \$ letno.

Železarna Ravne kot proizvajalec litih in kovanih komponent ne more graditi še potrebnih kapacitet za izdelavo zvarjenec. To nas sili v povezovanje z Metalno, ki je specializirana prav zanje, zato ni nujno, da smo že prvi večji posel za izvoz delili z Metalno. Želimo doseči tako delitev, da bomo z Metalno in drugimi kooperanti v Sloveniji sposobni realizirati tako velik obseg del.

Zato pripravljamo samoupravni sporazum o skupnem nastopu v proizvodnji in prodaji strojev za deformacijo na domačem in tujem trgu. Naše lastne kapacitete, ki bodo dane s podaljškom teže montažne hale, bodo znašale okoli 40 stiskalnic ali v tonah na poprečno strukturo okoli 2.000 t letno.

Glede na izvozno usmerjenost našega gospodarstva, ki jo nakazujejo vse resolucije, smo v dogovoru z Ljubljansko banko, ki naj bi sodelovala z dodatnimi obratnimi sredstvi, kar bi bil pogoj za izvedbo tega večjega posla. Strokovne službe LB preučujejo našo vlogo in čakamo na njihovo mnenje.

Prav tako pa se potegujemo za kreditiranje individualne investicijske opreme za domače tržišče pri LB. Premostiti moramo namreč pogoje, ki ga postavljajo domači kupci, to je odplačilo stiskalnic na več let, kar bi nas naredilo konkurenčne inozemskim ponudnikom. Ker ima LB letos prvič vključeno tudi prodajo individualne opreme na kredit, upamo, da bomo tudi tu uspeli.

Medtem ko na domačem trgu za izvajalce ne nastopa poseben rizik glede ekonomičnosti, ki lahko postane vprašljiva zaradi inflacije (tu se zavarujemo s tkim drsnimi skalami), to ne velja za izvoz. Pri takem skupnem nastopu več OZD, ki je potreben, nastaja problem delitve rizika.

Tu pa nekaj konkretnih rešitev še ni, ker zaenkrat ostajamo bolj pri načelni podpori izvoza, čeprav resolucije točno nakazujejo prizadevanja za večji izvoz ter obljublajo stimuliranje in razbremenitev.

Obstaja bojazen, da se ne bomo sposobni pravočasno dogovoriti, saj bi morali konkretne pogodbe do 1. 1980 že sklepati, da ne bi inozemski interesent izbral drugega dobavitelja.

Lahko se vprašujemo, kako danes izvesti tak posel, saj na eni strani vidimo zanesljivo delo za več let naprej, in to specializirano delo, na drugi strani pa so ovire, kako se lotiti tega posla, dokler ne bodo znane konkretne rešitve glede podpore izvoza. Vprašamo se, ali smo sposobni sami prevzeti ta rizik, ali ga deliti s pomočjo bank itn. ali pa se odpovedati tako konkretnemu poslu — kar pa spet pomeni, prevzeti nase rizik druge vrste.

Železarna Ravne je že v izhodišču za gospodarjenje v bodoče vgradila naloge za povečanje izvoza finalnih proizvodov in ne polizdelkov, ki jih potrebuje jugoslovansko tržišče, saj je že za letošnje leto predvidela 50 odstotkov vrednosti izvoza finalnih izdelkov. Zato bi morala kot OZD prevzeti tudi del tega rizika ali pa spremeniti smer svoje strategije.

M. K.

Franc Čegovnik, varn. inž.

Nesreče pri delu ponovno upadajo

Ob zaključni analizi nesreč pri delu za leto 1973 smo z veliko zaskrbljenostjo gledali na visok porast nesreč v našem podjetju, ki se je v zadnjih osmih letih stalno dvigoval. Najvišji odstotek je bil zabeležen prav v letu 1973 in je znašal 10,22 odstotkov.

V istem obdobju so bile na področju varstvene zakonodaje korenite spremembe, vse do izida temeljnega zakona o varstvu pri delu iz leta 1965, republiškega zakona o varstvu pri delu iz leta 1966 pa vse do izida novega zakona o varstvu pri delu, ki je bil sprejet oktobra 1974. leta.

Po rezultatih postopnega poviševanja nesreč pri delu tako temeljni kot republiški zakon nista dosegla svoje veljave. V preteklem, 1974. letu, se je krivulja postopnega porasta nesreč vendarle zlomila. Ne moremo trditi, da je na to že odločujoče vplivala nova vloga varstvenih odnosov v novih pogojih samoupravljanja, ko je delavec postal subjekt varstva pri delu in si tako sam zagotavlja pravice do varstva pri delu ter za varno delovno okolje in delovne razmere. Tako opredeljen položaj si je delovni človek pridobil šele z izidom novega zakona o varstvu pri delu iz leta 1974 in bodo njegova pozitivna in napredna načela ocenjena na rezultatih dela v bližnji prihodnosti. Prepričan pa sem, da se bo le višja zrelost slehernega samoupravljavca uspešneje odražala tudi na področju varstva pri delu, ki je postalo pomemben sestavni del celotnega dogajanja v združenem delu.

Izboljšanje stopnje varstva pri delu v letu 1974 smo v našem podjetju dosegli predvsem zaradi boljših strokovnih in materialnih pogojev ter posebnega prizadevanja pristojnih služb in odgovornih oseb pri realizaciji zastavljenega varstvenega programa. V tem programu je bila izredno poudarjena skrb za človeka — delavca, da se izpolnijo vsi potrebni ukrepi in pogoji za varno in zdravo delo ter njegovo ugodno počutje.

Med te ukrepe je vključeno celotno varstveno izobraževanje delavcev pred sprejemom na delo in med delom. To je seznanjanje z nevarnostmi na delovnih mestih in potrebnimi varstvenimi ukrepi, ki so pogoj za varno in uspešno delo, pri čemer je bil dan močan

poudarek na izboljšanje delovne in tehnološke discipline. Vodila se je povečana skrb o zdravju in delovni zmoglosti delavcev na nevarnih in zdravju škodljivih delovnih mestih s stalnimi zdravstvenimi pregledi.

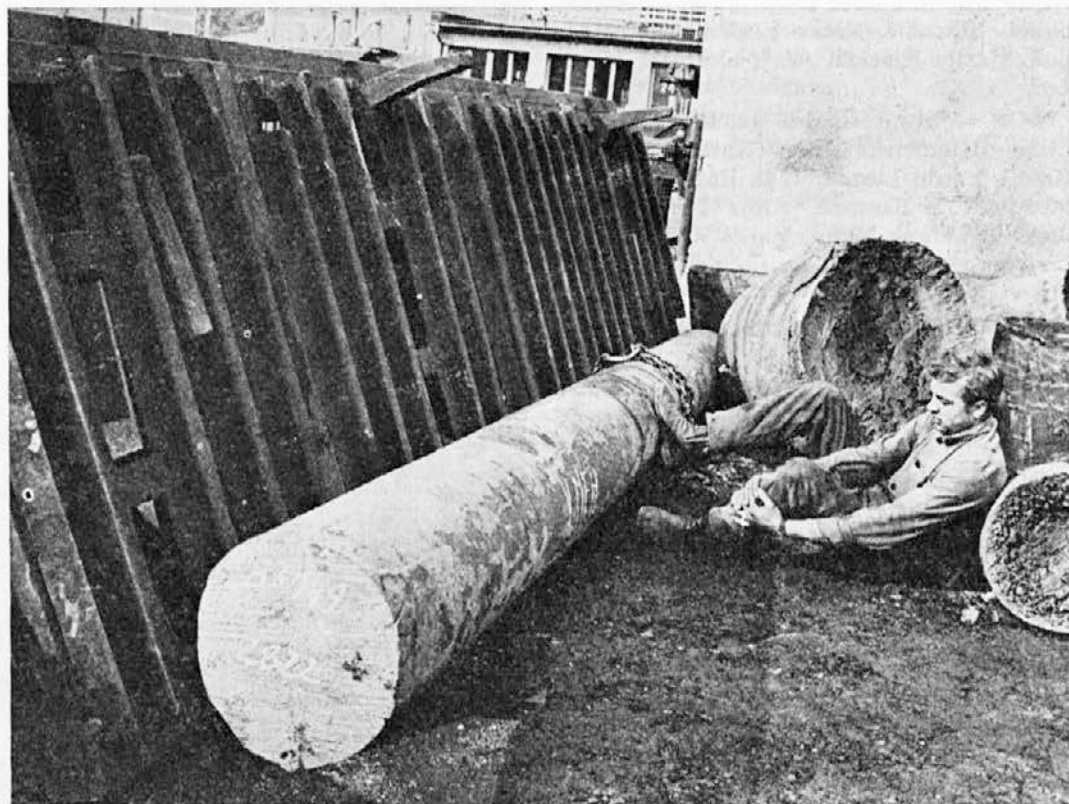
Glede tehnične preventive so se na objektih, delovnih pripravah in napravah izvajali pogostejši varstveni pregledi ter dajale zahteve za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti. Mnoge izboljšave so bile urejene tako glede mikroklimatskih pogojev znotraj proizvodnih obratov kot tudi glede varstva človekovega okolja, kar je vse vplivalo na boljše počutje in varnejše delovne razmere.

Služba za varstvo pri delu se je po strokovni in kadrovske strukturi okrepila ter je tako samostojno kot v sodelovanju z drugimi zunanjimi varstvenimi institucijami bolj poglobljeno posegala v urejanje varstvene problematike v podjetju. Kljub mnogim težavam, s katerimi smo se v letu 1974 srečavali pri zagotavljanju čim bolj varnih delovnih razmer in zmanjševanju nesreč pri delu, izostajanju z dela zaradi boleznih kot tudi pri zagotavljanju popolnejšega osebnega varstva in boljše varstvene discipline, so bili rezultati dela v letu 1974 mnogo uspešnejši.

Proti letu 1973 je predvsem padla pogostnost nesreč za 2,52 %, izgubljene dneve zaradi nesreč na zaposlenega od 2,05 na 1,87 %, zmanjšalo se je število hujših nesreč od 9 na 6 primerov. O nekaterih važnejših kazalcih varstva pri delu v našem podjetju za leto 1974 si bomo v nadaljevanju poglobljeje pogledali nekaj podrobnejših podatkov.

POGOSTNOST NESREČ

Iz pregleda pogostnosti nesreč po TOZD in obratih v letu 1973 in 1974 je razvidno, da je bilo v letu 1974 registriranih v železarni 297 nesreč pri delu in 38 nesreč na poti na delo oz. z dela domov. Skupno torej 335. Odstotek nesreč, računano na skupno število nesreč (335) in poprečni stalež zaposlenih v podjetju (4350) znaša 7,70 odstotkov. Odstotek nesreč, računamo samo na število nesreč, ki so se pripetile pri delu v podjetju (297) in poprečni stalež zaposlenih (4350), znaša 6,83 odstotkov.

Slika 1: Zaradi neupoštevanja varstvenih navodil pri razkladanju težkih okroglih kovanih profilov na skladišču materialne službe mehanskih obratov se je železniški voz prevrnil, odkovek pa je poškodoval tovariša Cvetka Štruca, pomočnika vilničarja, ki je v tem trenutku nameščal verigo za odkovek. Poškodba bi lahko bila še hujša, če se odkovek ne bi zadržal ob težkem jeklenem kosu, ki je bil odložen na tleh.

PREGLED POGOSTNOSTI NESREČ PO TOZD IN OBRATIH V LETU 1973 IN 1974

O b r a t — TOZD	LETO 1973				LETO 1974			
	poprečni stalež	število nesreč	%	%*	poprečni stalež	število nesreč	%	%*
Topilnica	279	45 + 5	17,92	16,13	291	46 + 2	16,49	15,81
Livarna	439	62 + 7	15,72	14,12	433	32 + 2	7,85	7,39
Valjarna	332	59 + 5	19,28	17,77	343	49 + 4	12,54	14,29
Kovačnica	228	43 + 6	21,49	18,86	227	29 + 4	14,54	14,29
Jeklovlek	74	6 + 3	12,16	8,11	77	7 + 1	10,39	9,09
Skupne službe TOZD metalurške proizvodnje	359	7 + 5	3,34	1,95	373	5 + 4	2,41	1,34
Skupaj TOZD metalurške proizvodnje	1.711	222 + 31	14,79	12,97	1.744	168 + 17	10,61	9,63
Kalilnica	47	3	6,38	6,38	47	3	6,38	6,38
Obrat industrijskih nožev	90	6	6,67	6,67	111	18	16,22	16,22
Obrat pnevmatskih strojev	143	9 + 1	6,99	6,29	141	10	7,09	7,09
Obrat strojev in delov	317	27 + 4	9,78	8,52	327	18 + 6	7,34	5,50
Vzmetarna	111	9 + 1	9,01	8,11	114	8	7,02	7,02
Skupne službe TOZD mehanske obdelave	248	12 + 2	5,65	4,84	262	9 + 1	3,82	3,44
Skupaj TOZD mehanske obdelave	956	66 + 8	7,74	6,90	1.002	66 + 7	7,29	6,59
Energetski obrat	94	2 + 1	3,19	2,13	88	+ 3	3,41	—
Elektro jaki tok	126	6 + 1	5,56	4,76	123	2	1,63	1,63
Elektro šibki tok	32	—	—	—	35	—	—	—
Centralna delavnica	293	35 + 2	12,63	11,95	191	9 + 1	5,24	4,71
Strojni obrat	—	—	—	—	105	10 + 1	10,48	9,52
Gradbeni obrat	49	6	12,24	12,24	47	5 + 2	14,89	10,64
Promet	108	3 + 2	4,63	2,78	110	1	0,91	0,91
Skupne službe tehničnega sektorja	123	2 + 1	2,44	1,63	134	—	—	—
Skupaj delovna skupnost skupnih služb	825	54 + 7	7,39	6,55	833	27 + 7	4,08	3,24
Ostali sektorji	416	10 + 3	3,12	2,40	441	16 + 7	5,22	3,63
Pripravniki	15	—	—	—	12	—	—	—
Skupaj železarna	3.923	342 + 49	10,22	8,97	4.032	277 + 38	7,81	6,87
Mehanski obrat	—	—	—	—	119	11	9,24	9,24
Obrat pil	—	—	—	—	106	9	8,49	8,49
Skupne službe TRO	—	—	—	—	93	—	—	—
Skupaj TOZD TRO	—	—	—	—	318	20	6,29	6,29
Skupaj podjetje železarna Ravne	3.923	352 + 49	10,22	8,97	4.350	297 + 38	7,70	6,83

Opomba: + pomeni nesreča na poti na delo ali z dela domov.

* pomeni samo odstotek nesreč pri delu (brez nesreč na poti).

Razlika 38 nesreč, se je pripetilo na poti na delo oz. z dela domov in z delom v podjetju nimajo neposredne zveze. V primerjavi z letom 1973 se je število nesreč, ki so se pripetile samo pri delu v podjetju, znižalo v absolutnih številkah od 352 na 297 ali za 55 primerov, odstotek pa se je znižal od 8,97 odst. na 6,83 odst. ali za 2,14 odst. manj.

Število nesreč na poti na delo ali z dela se je v istem obdobju znižalo od 49 na 38 ali v primerjavi z odstotki na stalež zaposlenih od 1,25 odst. na 0,87 odst. ali za 0,38 odst.

Iz prikazanih podatkov o pogostnosti delovnih nesreč je moč zaključiti, da so se v letu 1974 proti letu 1973 znižale tako nesreče pri delu kot tudi nesreče na poti na delo ali z dela. Rezultate pogostnosti nesreč pri delu med posameznimi temeljnimi organizacijami združenega dela in delovno skupnostjo skupnih služb bom zaradi večje realnosti primerjal samo z nesrečami pri delu, ne bom pa upošteval nesreč na poti.

V TOZD metalurške proizvodnje se je pogostnost nesreč pri delu v letu 1974 proti letu 1973 znižala od 12,97 odst. na 9,63 odst. ali za 3,34 odst. Med posameznimi obrati je največje znižanje nesreč bilo v livarni od 14,12 odst. na 7,39 odst. ali za 6,73 odst. Topilnica je znižala odstotek nesreč pri delu za 0,32 odstotkov, valjarna za 3,48 odst., kovačnica za 4,57 odst., skupne službe pa za 0,61 odst. Edini porast je bil zabeležen v obratu jeklovlek, za 0,98 odstotkov.

V TOZD mehanske obdelave je pogostnost nesreč pri delu bila približno enaka. V letu 1974 je znašala 6,59 odst., proti letu 1973 pa se je znižala le za 0,31 odst. Med posameznimi obrati je bila v kalilnici v obeh letih ista pogostnost 6,38 odst. Najbolj občutno se je povišala v obratu industrijskih nožev na 16,22 odst., kar je za 9,55 odst. več, povišal se je tudi v obratu pnevmatskih strojev za 0,80 odstotkov.

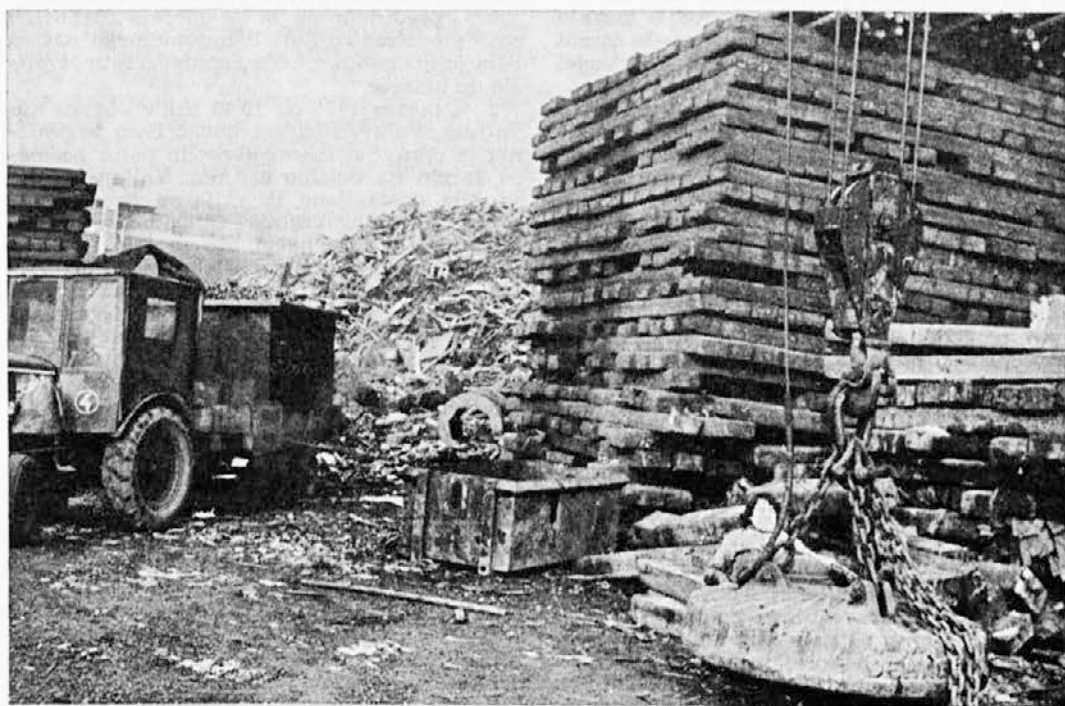
V obratu strojev in delov se je pogostnost nesreč pri delu znižala za 3,02 odst., v vzme-

tarni za 1,09 odst. in v skupnih službah za 1,40 odst.

V delovni skupnosti skupnih služb se je pogostnost nesreč pri delu znižala od 6,55 odst. na 3,24. V vseh obratih se je pogostnost znižala. Nobene nesreče pri delu ni bilo v energetskem obratu, elektro obratu šibkega toka in v skupnih službah tehničnega sektorja.

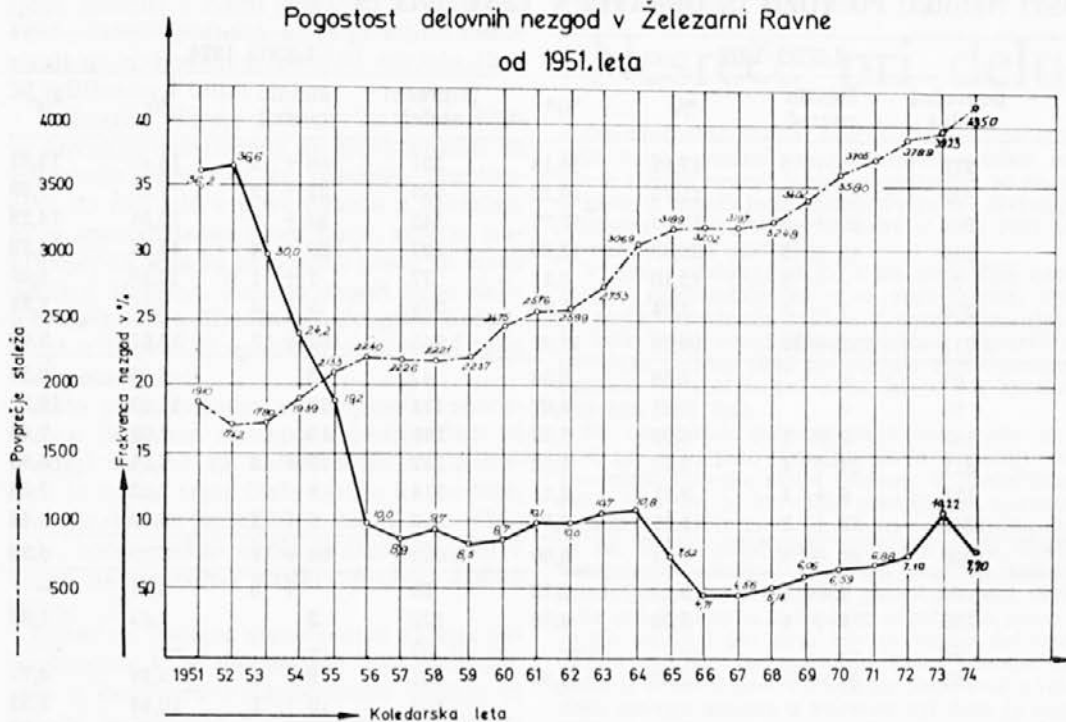
V obratu strojnega remonta se je pogostnost znižala od 11,95 odst. na 6,42 odst. ali za 5,53 odst., v elektro obratu jakega toka za 3,13 odst., gradbenem obratu za 1,60 odst. in v obratu prometa za 1,87 odst. Med ostalimi sektorji, kjer je vključena uprava, je bila pogostnost nesreč 3,63 odst.

Zaradi pripojitve tovarne rezalnega orodja

Slika 2: Na skladišču starega železa je pri nameščanju verige na kavelj žerjava in dvigovanju nepravilno odložene magnetne plošče ta zanihala ter stisnila privezovalca Antona Krivograda za levo nogo ob zložene gredice

Pogostost delovnih nezgod v Železarni Ravne od 1951. leta

Prevalje v podjetje železarna Ravne kot TOZD TRO, prvič prikazujemo v poročilu tudi podatke o pogostosti nesreč pri delu v tej temeljni organizaciji. V mehanskem obratu je znašala pogostnost 9,24 odst., v obratu pil 8,49 odst., v skupnih službah TRO ni bilo nobene nesreče pri delu. Pogostnost nesreč pri delu v TOZD TRO je znašala 6,29 odst., kar je približno enako kot v TOZD mehanske obdelave.

RESNOST NESREČ

V letu 1974 je bilo zaradi vseh nesreč (335) izgubljenih 8121 delovnih dni. V poprečju odpade na enega zaposlenega 1,87 izgubljenih delovnih dni, na posamezno nesrečo pa na 24,2 izgubljenih delovnih dni. Resnost nesreč, ki se kaže v obliki izgubljenih delovnih dni, nas poleg humanega zdravstvenega in organizacijskega pomena usmerja tudi na ekonomski pomen varstva pri delu. Zaradi izgubljenih delovnih dni je ustvarjena realizacija manjša. Hujše poškodbe povzročajo daljše izostanke z dela, posledice pa se kažejo tudi na invalidnosti in zmanjšani delovni zmoglosti.

Običajno gre pri hujših telesnih poškodbah tudi za postopek rehabilitacije, prekvalifikacije in resocializacije delavca, kar je zopet povezano z dodatnimi stroški. Prav tako gre pri hujših telesnih poškodbah za stroške odškodnin ali pa za visoke kazni, ki jih morajo organizacije združenega dela plačevati zaradi nepravilnega izpolnjevanja svojih obveznosti do varstva pri delu.

V TOZD — metalurške proizvodnje je na 1711 delavcev in 185 nesreč, bilo 4995 izgubljenih delovnih dni, kar pomeni, da odpade na zaposlenega 2,91 dni in na posamezno nesrečo 27 dni.

V TOZD — mehanske obdelave je na 956 delavcev in 73 nesreč, bilo 1516 izgubljenih delovnih dni, kar pomeni, da odpade na zaposlenega 1,58 dni in na posamezno nesrečo 20,7 dni.

V delovni skupnosti skupnih služb je na 825 delavcev in 34 nesreč, bilo izgubljenih 703 delovnih dni, kar pomeni, da odpade na zaposlenega 0,85 dni in na posamezno nesrečo 19 dni.

V ostalih sektorjih skupaj s pripravniki je na 431 delavcev in 23 nesreč bilo izgubljenih 642 delovnih dni, kar pomeni, da odpade na zaposlenega 1,48 dni in na posamezno nesrečo 27,9 dni.

V TOZD — TRO je na 318 delavcev in 20 nesreč bilo 265 izgubljenih delovnih dni, kar pomeni, da odpade na zaposlenega 0,83 dni in na posamezno nesrečo 13,2 dni.

Resnost nesreč je torej prav tako kot pogostnost, največja v TOZD metalurške proizvodnje, saj so tudi nevarnosti za poškodbe tu največje, delovni pogoji pa najmanj ugodni. Zelo visoko je tudi število izgubljenih delovnih dni (27,9) na posamezno nesrečo v ostalih sektorjih, kjer pa je treba poudariti, da

je bilo kar 7 nesreč na poti na delo oz. z dela, pri katerih pa je zdravljenje vedno zelo dolgotrajno.

Med 335 nesrečami, ki so se pripetile v letu 1974 na delu ali na poti na delo in z dela, je bilo 6 primerov ali 1,79 odst. nesreč s hujšo naravo. Hujši primeri so se pripetili v naslednjih obratih: skupne službe TOZD — mehanske obdelave 2 primera, kovačnica 2 primera, čistilnica jeklenih ulitkov 1 primer in modelna mizarna 1 primer. Smrtnega primera nesreče pri delu v podjetju že ni bilo od leta 1966.

Hujše nesreče pri delu

1. 24. januarja 1974 ob 6.30 uri na skladišču starega železa. Transportni delavec materialne službe Anton Krivograd je skušal namestiti verigo za dvig zaboja z ostružki na kavelj, na katerem se je že nahajala pritrjena magnetna plošča. Da bi Anton Krivograd lažje pripel verigo, je žerjavovodja na skladišču dvignil ploščo in verigo, pri čemer je magnetna plošča zanihala, tako da je Anton Krivograd moral odskočiti. Pri odskoku se je spotaknil ob zloženi kup gredic in se nihajoči magnetni plošči ni mogel pravočasno umakniti, zato ga je ta zadela v golen leve noge in mu jo zlomila. Do nihanja magnetne plošče ne bi prišlo, če bi se breme dvigovalo navpično, pred tem pa bi se morala magnetna plošča odstraniti. Zaradi nepravilnega načina dela je magnetna plošča zanihala, zato je prišlo do nesreče.

2. 6. marca 1974 ob 10.40 uri v obratu kovačnice. Polkvalificirani kovač Ivan Sagoničnik je opravljal razrez okroglih palic, premera 56 mm na dolžino 650 mm. Valjane palice so bile dostavljene iz valjarne in so toplo rezane na mnogokratnik. Običajno se opravlja razrez na ta način, da se meri dolžina od začetka palice po robu, ki je ostal pri toplotem rezanju na palici. Ta rob pa se običajno obrusi ali odreže. Tov. Ivan Sagoničnik je hotel ta rob odstraniti z brušenjem. Pri brušenju ni uporabil zaščitnih očal, zato mu je tujek poškodoval desno oko.

3. 14. aprila 1974 ob 9.45 uri v obratu čistilnice jeklenih ulitkov. Mehanski izsekovalec Edvard Kamnik je pri prenašanju ingota z žerjavom na višini 1,30 m opravljal usmerjanje ingota. Pri prenašanju se je žerjavovodja poskušal izogniti košari, naloženi z ulitki. Zaradi zanihanja bremena je Edvard Kamnik zadel z roko in bremenom ob rob varilne kabine in si huje poškodoval mezinček, ki mu je bil v bolnici amputiran.

4. 12. septembra 1974 v obratu modelne mizarne. Modelni mizar Anton Čapelnik je na nepravilno zavarovanem rezkalnem stroju za obdelavo lesa opravljal udolbljenje vrat, pri čemer mu je rezkar poškodoval 4. in 5. prst desne roke.

5. 23. septembra 1974 v obratu kovačnice. Polkvalificiranemu kovaču Francu Planšaku

je pri izbijanju zagozde na parnem kladivu št. II, priletelo nastavno železo v glavo ter mu poškodovalo lične kosti. Do nesreče je prišlo tako: skupina je pripravljala kladivo za kovanje druge dimenzije, zato je menjavala jedra. Pri menjavi jeder je potrebno izbiti zagozde, kar se opravi s posebej za to namenjenim zabijalnim ovnom in nastavnim železom.

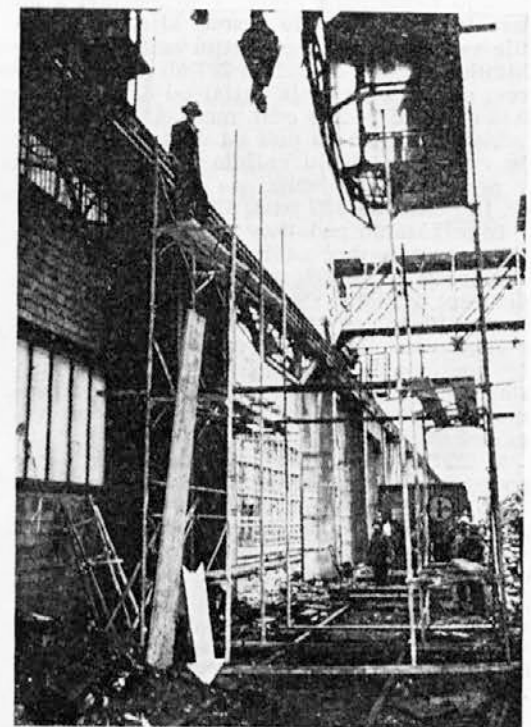
Oven je obešen na žerjavnem kavlju. Pri izbijanju se z njim zaniha in udari po nastavnem železu oz. zagozdi. Pri izbijanju druge zagozde je ob udaru ovna nastavno železo odletelo in zadelo Franca Planšaka v glavo.

6. 11. oktobra 1974 na skladišču materialne službe — mehanske obdelave. Pomočnik vilicarja Cvetko Štruc je pri izpraznjevanju železniških vagonov nameščal verigo na odkovek, voznik vilicarja pa je z vozilom razkladal odkovke s sosednjega železniškega voza. Ko je dvignil dva od treh naloženih odkovkov že na višino 20 cm, je z vilicami premaknil tretjega. To je povzročilo, da se je tretji odkovek prevrnil na drugo stran voza in ga s svojo težo prevrnil. Posledica tega je bila, da je nagnilo tudi sosednji speti voz z odkovkom, na katerem je pomočnik vilicarja Cvetko Štruc nameščal verigo, in ga prevrnilo na tla. Pri tem ga je ta odkovek zadel ob levo nogo ter mu jo poškodoval.

VZROKI NESREČ

Groba razdelitev vseh ugotovljenih vzrokov nesreč na osebni in materialni faktor nam pokaže, da odpade od 335 nesreč na osebni faktor 285 primerov ali 85,07 odst., na materialni faktor pa 50 primerov ali 14,93 odst. nesreč. Iz te preproste razpredelnice je moč ugotoviti, da je še vedno človek tisti, ki v taki ali drugačni obliki povzroči največ nesreč. Ne smemo pa pri tem gledati samo na neposrednega delavca, ki zaradi nepoznavanja nevarnosti, nevednosti ali neznanja pomanjkljivo izvaja svoje delovne obveznosti do varstva pri delu. Enako pomemben je tudi tisti strokovnjak, ki dela na zasnovah delovnih prostorov, priprav in naprav, na področju organizacije dela, priprave dela in podobno, ki z nepoznavanjem varstvenih zahtev posredno povzroča poškodbe.

S poznavanjem pravih vzrokov nezgod, ki so morda celo tipični za posamezne obrate ali vrste dela, pa lahko zelo uspešno sestavljamo

Slika 3: Zaradi pomanjkljivih varstvenih ukrepov pri postavljanju varovalnega odra za zamenjavo žerjavne kabine se je sosednji žerjav zaletel v žerjav v remontu ter ga premaknil, tako da je njegova kabina zadel v cev varovalnega odra. Oder se je pri tem nagnil in povzročil padeč dveh delavcev gradbenega podjetja Stavbenik. Eden je padel na oster kovinski predmet na tleh ter si huje poškodoval kolk.

STATISTIČNI PREGLED POGOSTNOSTI DELOVNIH NESREČ IN IZGUBLJENIH DELOVNIH DNI PO KOLEDARSKIH LETIH

Koledar- sko leto	Poprečno stanje zaposlenih	Število nesreč	Odstotek	Ponesreč. vsak	Število izgub. dni	Izgub. dne nesreč na zap.	Izgub. dne na nesreče
1951	1910	692	36,2	2,8	—	—	—
1952	1742	639	36,6	2,7	10741	6,15	16,8
1953	1780	534	30,0	3,3	9476	5,32	17,7
1954	1939	470	24,2	4,1	6305	3,20	13,4
1955	2133	410	19,2	5,2	7450	3,50	18,1
1956	2240	224	10,0	10,0	5547	2,40	24,7
1957	2226	199	8,9	11,2	4812	2,20	24,2
1958	2221	216	9,7	10,3	4735	2,10	21,9
1959	2237	190	8,5	11,8	4946	2,20	26,0
1960	2475	215	8,7	11,5	4845	1,95	22,5
1961	2576	258	10,1	10,0	6455	2,51	25,0
1962	2599	263	10,0	9,9	6467	2,49	24,6
1963	2753	295	10,7	9,4	7716	2,80	26,2
1964	3069	333	10,8	9,2	9336	3,04	28,0
1965	3189	240	7,52	13	6150	1,92	25,6
1966	3202	151	4,71	21	3855	1,20	25,5
1967	3197	145	4,56	22,0	3958	1,23	27,2
1968	3248	167	5,14	19,4	4970	1,53	29,7
1969	3402	206	6,06	16,5	5063	1,49	24,6
1970	3580	236	6,59	15,1	6170	1,73	26,3
1971	3705	255	6,88	14,6	6366	1,71	24,9
1972	3789	269	7,10	14,1	6393	1,69	23,7
1973	3923	401	10,22	9,7	8043	2,05	20,0
1974	4350	335	7,70	13,0	8121	1,87	24,2

tudi programe in ukrepe za njihovo odpravo. Z doslednim ugotavljanjem vzrokov nesreč pri delu, ki so se pripetile v našem podjetju leta 1974, je zaključna analiza na 335 primerih pokazala naslednjo razporeditev vzročnosti nesreč:

Največ nesreč je bilo, tako kot leto poprej, zaradi nezadostne spretnosti, hitrosti in natančnosti delavcev pri njihovih kretnjah, gibanju in hoji po delovnem mestu in izven njega. Po številu je bilo teh primerov 99, v odstotkih pa 29,55 odst.

Na drugem mestu so vzroki nesreč zaradi neuporabe delovnih sredstev in izvajanja delovnih operacij, ki so v nasprotju s predpisi varstva pri delu ali zahtevanim načinom dela. Po številu je bilo teh primerov 66, v odstotkih pa 19,70 odst.

Slede vzroki nesreč zaradi neupoštevanja splošnih zahtev dela glede izvajanja ukrepov varnosti, med te spada tudi gibanje delavcev v nedovoljenih prostorih, kajenje na prepovedanih mestih, vnašanje gorljivega materiala in podobno. Takih primerov je bilo po številu 41 ali v odstotkih 12,24 odst.

Skrbite tehnične in tehnološke pomanjkljivosti, ki se pri običajnih postopkih ne pojavljajo, so povzročile 13 primerov nesreč ali 3,88 odst. Zaradi pomanjkljivosti sredstev osebnega varstva, glede nefunkcionalnosti, napačnega namena, slabe izvedbe, slabega materiala, neprimerne vzdrževanja itd. je bilo 11 vzrokov nesreč ali v odstotkih 3,28 odst.

Neuporaba ali nezadostna uporaba sredstev osebnega varstva kot tudi neprimerna konstrukcija, kvaliteta in vzdrževanje orodja za delo, ki so v nasprotju z obstoječimi tehničnimi določili in delovni prostori, kot so delovne površine, prehodi, stopnišča tako po obliki kot po velikosti, izvedbi, materialu in načinu vzdrževanja v nasprotju z veljavnimi tehničnimi in varstvenimi določili za delo, so povzročili po 10 primerov nesreč ali 2,99 odst.

Zaradi napačnega načina izvajanja tehnoloških postopkov po obstoječih tehničnih in varstvenih normativih dela je bilo 9 vzrokov nesreč ali 2,69 odstotka. Pomanjkljivosti na tehničnih varovalnih napravah z vidika konstrukcij, izvedbe, kvalitete materiala in vzdrževanja, so povzročile 7 primerov nesreč ali 2,09 odstotka.

Neuporaba ali nezadostna uporaba tehničnih varovalnih sredstev je povzročila 6 primerov ali 1,79 odst. nesreč.

Zaradi nezadostnega standardnega ali običajnega nadzora tehnoloških in delovnih postopkov kot tudi samega delovnega okolja (temperature, vlage, onesnaženja, razsvetljave, ropota in vibracij), ki je v nasprotju z veljav-

nimi normativi varstva pri delu, je bilo 5 vzrokov nesreč ali 1,49 odst.

Ker niso obstajale tehnične varovalne naprave, je prišlo do enega primera nesreče ali v odstotkih 0,30 odst. Zaradi vseh ostalih nerazvrščenih vzrokov je bilo 42 primerov ali 12,54 odst. nesreč.

POOSTRENA ODGOVORNOST ZA VARSTVO PRI DELU

Pri raziskavi težjih primerov nesreč pri delu od inšpektorata dela in tajništva za notranje zadeve je bilo ugotovljenih več grobih nepravilnosti, ki so bile v nasprotju s predpisi o varstvu pri delu. Zaradi tega je bilo poslanih javnemu tožilcu sedem ovadb in dvoje poročil.

V postopku za kazensko odgovornost na sodišču je bilo 12 oseb, od katerih jih je bilo 6 odgovornih za nastanek nesreč pri delu. Vse osebe so na vodstvenih delovnih mestih.

Pri rednih in posebnih pregledih delovnih mest in delovišč je inšpektor dela izrekel zaradi kršitev varstvenih predpisov 8 mandatnih kazni. Odgovorne osebe našega podjetja in tujih izvajalcev v podjetju so morale takoj na kraju samem plačati denarno kazen 50 din.

V postopku za hujšo kršitev delovnih obveznosti, ko delavci niso upoštevali predpisanih ukrepov in navodil za varstvo pri delu, je bilo 19 delavcev, ki so jim bili izrečeni disciplinski ukrepi.

Opozoriti želimo vse delavce, da je novi zakon o varstvu pri delu v svojih kazenskih določbah določil precej večje denarne kazni zaradi prestopkov in prekrškov tako za OZD kot njenih odgovornih oseb. Povsem na novo je predpisana kazen za gospodarski prestop, če niso v podjetju upoštevali tako imenovanih predhodnih varstvenih ukrepov, ki so bistvenega pomena za celoten sistem varstva pri delu. Zaradi gospodarskega prestopka se kaznuje OZD z denarno kaznijo 5000 do 500.000 dinarjev, njeno odgovorno osebo pa od 500 do 15.000 dinarjev.

Tudi denarna kazen za prekršek po določilih novega zakona je visoka in je predvidena za OZD od 500 do 50.000 din, za njene odgovorne osebe pa od 50 do 5000 dinarjev.

Z denarno kaznijo 100 din, se kaznuje za prekršek takoj na mestu odgovorna oseba organizacije združenja dela:

1. če dopusti, da se dela, ki bi se morala opravljati pod nadzorstvom, opravljajo brez nadzorstva ali se ne opravljajo tako, kot določajo predpisi o varstvu pri delu oz. navodila proizvajalca za določeno delovno pripravo ali napravo;

2. če pri delu ne zagotovi uporabe predpisanih sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu;

3. če ne poskrbi, da so delovne priprave in naprave v brezhibnem stanju in da se uporabljajo namensko;

4. če dopusti, da delavec dela pod vplivom alkohola.

Denarno kazen za navedene prekrške izterja takoj na mestu inšpektor dela.

Povsem nova je tudi denarna kazen 50 dinarjev za prekršek, ki ga stori pri svojem delu delavec, ki ne izpolnjuje svojih obveznosti do varstva pri delu oziroma če ravna nasprotno z določenimi obveznostmi. To velja posebej še za neuporabo sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu kljub poprejšnjemu opozorilu ali če namerno odstrani z delovne priprave varnostno napravo.

Gre torej za poostrene ukrepe pri delavcih in odgovornih osebah, ki svojih napak in slabih navad z lepimi besedami in pregovarjanji niso odpravljali, s svojim ravnanjem na delovnih mestih pa so povzročili številne težave tako v proizvodnih, tehnoloških in delovnih procesih, kot tudi na področju skrbi za uspešno in varno delo.

O nekaterih drugih pomembnih kazalcih varstva pri delu za leto 1974, ki so pripomogli k zmanjšanju nesreč pri delu v podjetju, bom poročal v naslednji številki Informativnega fužinarja.

SEJA DS SLOVENSКИH ŽELEZARN

Ob koncu lanskega leta, 27. decembra, se je na Ravnah sestal DS Slovenskih železarn na svojo 5. sejo. Iz obsežnega dnevnega reda velja povzeti naslednje:

Odobren je bil predloženi delni gospodarski načrt (količinski obseg proizvodnje, obseg medsebojnih menjav in oskrbe z osnovnimi surovinami, načrt prodaje). Glede medsebojne menjave med delovnimi organizacijami Slovenskih železarn naj se izpolnjujejo vse sprejete obveznosti pristojnih organov, in to po količini in dinamiki. Pri tem je treba zagotoviti večji medsebojni ekonomski interes s prevzemanjem skupnega poslovnega rizika po grupah proizvodov oz. za posamezne proizvode.

Sprejet je bil samoupravni sporazum o ustanovitvi poslovne skupnosti izdelave in predelave jekla ter soglasje s samoupravnim sporazumom o poslovnem združevanju v Poslovnem združenju jugoslovanskih železarn. DS pri tem podpira enotno članstvo Slovenskih železarn v tem združenju.

Nadalje je DS soglašal s pristopom Slovenskih železarn v poslovno skupnost za gradnjo plinovodnega omrežja v Sloveniji. Vse finančne odnose s to skupnostjo se bodo urejale prek interne banke Slovenskih železarn.

Predlog samoupravnega sporazuma o poslovnem sodelovanju pri prometu z železnimi odpadki je bil dan v javno razpravo vsem delovnim organizacijam Slovenskih železarn, o uveljavljanju nove ustave v Slovenskih železarnah pa je bil sprejet naslednji sklep:

Na pobudo in ob sodelovanju vodstev družbenopolitičnih organizacij SŽ naj vodstvo SŽ pripravi zasnovo ustanavljanja novih TOZD na podlagi prakse tistih DO SŽ, ki imajo tu največ izkušenj, ter pripravi zasnovo povezovanja dela in sredstev na ravni delovnih organizacij in sestavljene OZD SŽ, da bo tako dosežena večja učinkovitost, zagotovljena ustavnost in boljša povezanost ter usklajenost med DO SŽ.

Kako se je delalo

Naenkrat se je grozno mudilo. Vsem, tudi tistim, ki se jim ni ali pa se jim vsaj ne bi smelo. Sestajali so se spodaj in zgoraj in v sredini in sploh je kazalo, da bo pri taki nuji posel le uspešno opravljen, sploh če računamo, da to ni bilo prvič.

Prej so sicer vsi vedeli — vendar neko ne. Potem pa iznenada pripraviti, opraviti do takrat in konec. Neki tovariš je izjavil: »Tako imam notno, da ne vem, kaj bi delal.«

Letali so eden k drugemu, pisarili eden drugemu, tudi tam, kjer bi se lahko in lažje zmenili. Vročica je rasla. Končno so uspeli zabetonirati občutek, da je, kakor je, da se bo naredilo, kolikor se bo moglo in kakor se bo dalo! Še posebej so se dogovarjali, in se tudi dali pregovarjati in pregovarjati, kako bodo vse skupaj izpeljali. Pravzaprav res ni pomembno, da že nekie črno na belem piše, kako se dela. Pravila igre so, ni si jih treba sproti izmišljivati, razen če nekateri vztrajajo, da delajo po svoje.

Tu in tam so se pojavljali medklici, ki pa niso bili zaželeni. Kritika naj bo objektivna in konstruktivna. Logika avtoritet, ki jemljejo besedo.

Na kar najbolj demokratičen način so potem tam izbrali svoje predstavnike. Mlade, na katerih svet stoji ali pa še bo stal. Stare, s katerimi vemo, kako je in še — ne vem zakaj — v posebno kategorijo uvrščene — ženske! Potem so zelo pazili tudi na to, da bi ja določena skupina ne ostala brez predstavnika, medtem ko bi druga imela dva, kot da skupnih interesov sploh ne bi bilo.

In tako je bil narejen lonec. Lep, okrašen z ustreznimi, zahtevanimi barvami, ki naj bi se zlivale v vizualno sprejemljivo, mavrično celoto. Pri vsem tem pa je lonec ostal prazen ali pa mogoče le do polovice napolnjen. Mnogi sploh niso vedeli, da ga je treba napolniti! Nekateri so vedeli, vendar se jim je zdelo to delo pretežko ali pa odvečno. Dati stvari obliko, ni težko, okusno sprejemljivo vsebino, ki bi ustrezala zahtevnim, čeprav relativnim kriterijem, pa je, kot kaže, nemogoče. Ali pa tudi ne?!

Ko je bilo vse končano, so se zbrali, se gledali in se spraševali, kaj bo zdaj. In potem je nekdo govoril: »Tovariši, pred vami so take in take zahtevne naloge, odgovornosti...«

»Ampak,« so se zdrznili mnogi, »nismo vedeli, za kaj pravzaprav gre. Prvič čujemo in sploh...«

Pa je tovariš vprašal: »Ali vam niso nič povedali, ali vas niso nič vprašali, ali bi ali ne bi, morete, hočete, ali sploh veste, česa se lotevate?«

Ne, nič takega! »Vemo«, so rekli, da je »vsak lahko vse povsod.« To je res nekje zapisano — samo, kako je mišljeno?!

Mišljeno je tako, da je lahko vsak povsod tam, kjer je zmožen in kjer zavestno hoče delati. Ni zadosti — čim več, tem bolje; tako kakor pravijo nekje pri nas »boljš krava ko tele«. Včasih je bolje malo, pa dobro. Sicer pa je to tudi edino možno. Mnogo, in še dobro, se ne da! Ne gre

skupaj. In če bi tudi šlo, tudi tu velja, da preveč dobrega tudi ni dobro.

Tovariši, ne vulgarizirajmo demokracije!

Janko Dežman

Katere novosti prinaša borce NOV zakon o zdravstvenem varstvu

V 32. členu zakona o zdravstvenem varstvu je določeno, da se zdravstveno varstvo uredi na sledeče:

— z dviganjem zdravstvene prosvetljenosti in zavesti občanov;

— s sanacijo okolja in z izboljšanjem higienskih razmer za življenje in delo občanov, (je v 3. odstavku tega člena posebej naglašeno tole):

— z ukrepi za aktivno zdravstveno varstvo prebivalstva, zlasti delavcev in BORCEV NOV.

Člen 89 zakona oprošča borce NOV pred 9. 9. 1943 oz. 13. 10. 1943 dosedanega plačila stroškov za recepte in se glasi takole:

»Vojaški invalidi, imetniki partizanske spomenice 1941, borci španske narodnoosvobodilne in revolucionarne vojne 1936 do 1939 ter odlikovanci z redom narodnega heroja, z redom Karadjordjeve zvezde z meči, z redom Belega orla z meči in z zlato medaljo Obilica TER BORCI NOV PRED 9. SEPTEMBROM 1943 oziroma 13. OKTOBROM 1943 ne plačajo prispevka k stroškom za zdravila.

Za upravičence iz prejšnjega odstavka, ki niso zavarovani po določbah tega zakona, se prispevek k stroškom za zdravila krije iz proračuna SR Slovenije.«

Po določilu 90. člena zakona bodo udeleženci NOV s priznano dvojno dobo kot udeležbo v NOV ali za aktivno in organizirano delo za NOV do konca leta 1944 in so v delovnem razmerju v času **bolezni in odsotnosti z dela prejeli 100-odst. nadomestilo osebnega dohodka od osnove.**

Ta člen se glasi: »Upravičencem iz prejšnjega člena in borce NOV, ki imajo čas udeležbe v vojni ali čas aktivnega in organiziranega dela NOB priznan v dvojnem trajanju najmanj od 1. januarja 1945 do 15. maja 1945, gre nadomestilo osebnega dohodka po tem zakonu vselej v višini 100 odstotkov od osnove.

— 109. člen določa, da mora imeti zdravstveni dom za opravljanje osnovnega zdravstvenega varstva prebivalstva med drugim SLUŽBO ZA VARSTVO BORCEV NOV. S tem so uzakonjeni dispanzerji za borce NOV pri zdravstvenih domovih in delo zdravstvenih delavcev za borce NOV v splošnih ambulantah, ki so podaljšek dela dispanzerja.

V 113. členu zakona se v 3. odstavku omogoča, da ima splošna bolnica lahko poleg drugih specialnih dejavnosti AMBULANTO ZA BORCE NOV. Na ta način je z zakonom legalizirana ambulanta za borce NOV v bolnišnici dr. Petra Deržaja, katere ustanovitelj so KLINIČNE BOLNICE V LJUBLJANI in že sedaj sprejema in zdravi borce NOV iz Ljubljane in drugih krajev Slovenije.

Poleg navedenih sprememb so bile z novim zakonom o zdravstvenem zavarovanju sprejete tudi druge spremembe, ki jih

bo treba še z statuti interesnih skupnosti zdravstvenega varstva spraviti v življenje.

F. K.

OBVEZNO EVIDENTIRANJE INVESTICIJSKIH VLAGANJ

V pripravi je nov zakon o evidentiranju investicijskih vlaganj. Razlogi za izdajo zakona so v tem, da je gospodarska rast odvisna od obsega in učinkovitosti investicijskih vlaganj, predvsem pa, da se družbeno načrtujejo investicije in preprečijo nesmotrne naložbe. S predlaganim zakonom se bo tudi hitreje uresničevalo povezovanje združenega dela pri realizaciji razširjene reprodukcije na ta način, da bo prišlo do boljše delitve dela. Vsaj tako so prepričani sestavljavci zakona.

Osnovne organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije bodo po tem zakonu dolžne dati 60 dni pred sprejetjem odločitve o začetku investicijskega vlaganja osnovni gospodarski zbornici vse podatke o predračunski vrednosti, vrsti, količini, asortimentu in kakovosti proizvodov, ekonomičnosti take naložbe in druge potrebne podatke, na podlagi katerih bo lahko osnovna gospodarska zbornica oziroma pristojna gospodarska zbornica (v roku 30 dni) dala svoje mišljenje, ali dala pobudo za družbeno dogovarjanje.

Kolikor bo prišlo do sprejetja tega zakona, bo na področju investicij produkcijskega pomena prišlo do kvalitativnih sprememb, v katerih bodo prisotni tudi zavorni učinki. Predvsem pa bodo neprijavljene investicije postale nezaželene — podobno kot črna gradnja.

Trenutno sta pri tem zakonu prisotni dve dilemi vsebinskega in izvedbenega pomena:

1. Ali bo osnovna gospodarska zbornica tako organizirana, da bo mogla vse te podatke v pravem času obdelati in se opredeliti, tako da bo v odločitvi prevladoval splošni družbeni interes, interes delovnih ljudi in tudi interes investitorja.

2. Ali se naj enaka procedura uporablja tudi za zamenjavo že dotrajanih osnovnih sredstev (strojev in naprav). To bi namreč terjalo izdelavo investicijskih elaboratov in bi dodatno obremenjevalo gospodarstvo.

V kakšni verziji bo skupščina SFRJ sprejela ta zakon, bo seveda odvisno od tega, s kakšnimi stališči bodo prišli delegati na zasedanje.

Edo Pogorevc

Napake so tisto, kar bi ženske (v nasprotju z moškimi) takoj priznale, če bi jih imele.

Gasilci so organizacija, ki z vodo uniči tisto, kar je ogenj pustil.

Kontrola rojstev je poskus vzeti čebeli želo in ji pustiti med.

Dober spomin ima tisti, ki zna tretjo kitico himne.

Ječa je kraj, na katerem lopovi ne postanejo boljši, ampak previdnejši.

Zdravje je tisto, kar ljudje izgubljajo z nazdravljanjem.

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE
SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA
O MEDSEBOJNIH RAZMERJIH DELAVCEV
V ZDRUŽENEM DELU

Na podlagi določb statutih TOZD in podjetja so zbori delovnih ljudi sprejeli naslednje

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O MEDSEBOJNIH RAZMERJIH DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

1. člen

V samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu se dopolnijo in spremenijo naslednje določbe:

II. TEMELJNE PRAVICE IN OBVEZNO- STI DELAVCEV

1. Pridobivanje lastnosti delavca v združenem delu

a) Objava

1. 13. členu se doda novi II. odstavek:

Komisija za medsebojna razmerja odloča tudi o izbiri kandidata, kjer upošteva:

- strokovno izobrazbo določenega poklica oziroma smeri ali stroke;
- delovne izkušnje;
- druge posebne pogoje, ki so določeni s samoupravnim sporazumom o organizaciji in sistemizaciji ter so pogoj za delo na delovnem mestu.

ČE JE ZA DELOVNO MESTO DOLOČEN ALTERNATIVNI POGOJ DVEH STOPENJ ŠOLSKE IZOBRAZBE IN KADAR SO IZPOLNjeni DRUGI POGOJI, IMA PREDNOST OSEBA Z VIŠJO STOPNJO ŠOLSKE IZOBRAZBE.

b) Razpis

2. 18. členu se doda novi I. odstavek:

ČE JE ZA POSLOVODNO IN VODILNO DELOVNO MESTO DOLOČEN ALTERNATIVNI POGOJ DVEH STOPENJ ŠOLSKE IZOBRAZBE IN KADAR SO IZPOLNjeni DRUGI POGOJI, IMA PREDNOST OSEBA Z VIŠJO STOPNJO USTREZNE ŠOLSKE IZOBRAZBE.

Ne glede na postopek, po katerem je bil kandidat izbran, mora biti v odločbi o izbiri naveden datum, kdaj bo podpisal izjavo, da se strinja s pravicami in obveznostmi, določenimi v tem sporazumu, in dan, ko je dolžan začeti z delom.

Hkrati z odločbo o izbiri morajo biti kandidatu vročeni vsi samoupravni sporazumi, ki urejajo pravice in obveznosti delavcev.

Dosedanji I. in II. odstavek 18. člena postane II. in III. odstavek tega člena.

2. Razporejanje delavcev na delovna mesta

3. V 29. členu se dodata novi I. in IV. odstavek, sedanji I. odstavek postane II., dosedanja II. odstavek pa III.

DELAVEC JE LAHKO RAZPOREJEN NA DRUGO PROSTO DELOVNO MESTO, ČE TO DELOVNO MESTO USTREZA STROKOVNI IZOBRAZBI DELAVČEVEGA POKLICA OZIROMA SMERI ALI STROKE TER DRUGIM NJEGOVIH SPOSOBNOSTIM IN ČE S TEM SOGLAŠA.

Delavec je dolžan delati na drugem delovnem mestu, če to mesto ustreza strokovni izobrazbi delavčevega poklica oziroma smeri ali stroke ter drugim njegovim sposobnostim, v naslednjih primerih:

- če se trajneje zmanjša obseg dela na delovnem mestu, kjer dela;
- če razvoj tehnologije in organizacije to zahteva;
- če se ukine delovno mesto zaradi tehnoloških, organizacijskih in ekonomskih razlogov;
- če to terjajo bolezen, invalidnost, odhod na odslužitev vojaškega roka, napredovanje delavcev in podobno;

— če se po programu na načelu projektne organizacije začasno organizira strokovna skupina za opravljanje določenega dela ali naloge.

O razporeditvi delavca na drugo delovno mesto, ki ustreza njegovim strokovnim in drugim delovnim sposobnostim, odloča komisija za medsebojna razmerja.

O PROSTIH DELOVNIH MESTIH, ZA KATERA SE ZAHTEVA SREDNJA STROKOVNA IZOBRAZBA ALI VIŠJA, MORA KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA SEZNANITI DELAVCE VZPOREDNO, KO TA DELOVNA MESTA JAVNO OBJAVI.

3. Delovni čas

4. 33. členu se doda novi IV. odstavek:

Delovni čas traja 42 ur tedensko.

Delovni čas je razporejen:

— v dopoldansko izmeno, ki traja od 06.00 do 14.00;

— v popoldansko izmeno, ki traja od 14.00 do 22.00;

— v nočno izmeno, ki traja od 22.00 do 06.00 naslednjega dne.

Na delovnih mestih, na katerih je skladno z zakonom uveden 5-dnevni delovni teden, se šteje 6. dan glede uveljavljanja delavčevih pravic iz dela (dopust) kot delovni dan.

DELOVNI ČAS SE LAHKO PRERAZPOREDI V OKVIRU 42-URNEGA DELOVNEGA TEDNA OZIROMA USTREZNEGA MESEČNEGA DELOVNEGA ČASA, KADAR BI IZ RAZLOGOV VIŠJE SILE UTEGNILO PRITI DO PREKINITVE DELA. V TAKIH PRIMERIH SE DELOVNI ČAS PRERAZPOREDI TAKO, DA SE PREPREČI ALI PA OMILI PREKINITEV DELA OZIROMA OMOGOČI NEMOTEN POTEK DELA. TAKŠNA PRERAZPOREDITEV DELOVNEGA ČASA JE DOPUSTNA NAJVEČ ZA ČAS, KO TRAJAJO RAZLOGI, KI SO JO NAREKOVALI.

5. 35. člen se nadomesti z novim besedilom:
ČE NARAVA DELA TO ZAHTEVA, SE LAHKO ZA NEKATERE DELAVCE NA PREDLOG KADROVSKE SLUŽBE UVEDE DELJEN DELOVNI ČAS.

O PREDLOGU ODLOČI DELAVSKI SVET TOZD OZIROMA SKUPNIH SLUŽB.

4. Odmor, počitek, dopust in odsotnosti

b) Letni dopust

6. 41. členu se za I. odstavkom doda novi II. odstavek. Dosedanji II., III., IV. in V. odstavek 41. člena postanejo III., IV., V in VI. odstavek tega člena.

Delavec ima v posameznem koledarskem letu pravico do letnega dopusta, ki traja najmanj 18, največ pa 30 delovnih dni.

IZJEMOMA LAHKO TRAJA LETNI DOPUST DELAVCA VEČ KOT 30 DNI, ČE TA SPORAZUM V SKLADU Z ZAKONOM TO DOLOČA.

Pravico do letnega dopusta pridobi delavec, ko je v TOZD ali DSSS brez prekinitve zaposlen najmanj 6 mesecev.

Delavec mora letni dopust izkoristiti v koledarskem letu, v katerem si je to pravico pridobil.

Delavec, ki pridobi pravico do letnega dopusta ob koncu koledarskega leta, ga brez presledka nadaljuje v prihodnjem koledarskem letu.

Če delavec med uporabo letnega dopusta zbolí, se mu čas bolezní ne šteje v letni dopust.

7. 43. členu sledi novi 43/a člen:

ZARADI POSEBNIH DELOVNIH POGOJEV IMA DELAVEC, KI DELA NA DELOVNEM MESTU Z VIRI IONIZIRAJOČIH SE-

VANJ, PRAVICO DO DODATNIH 6 DELOVNIH DNI DOPUSTA, KI JIH LAHKO UPO-RABI TUDI, ČE ŽE IMA 30 DNI REDNEGA LETNEGA DOPUSTA.

DELAVEC, KI IMA NAJMANJ 30 LET POKOJNINSKE DOBE (DELAVKA 25 LET) IN 55 LET STAROSTI (DELAVKA 50 LET), IMA PRAVICO DO LETNEGA DOPUSTA, KI LAHKO TRAJA TUDI VEČ KOT 30 DNI IN SE MU PRI TEM PRIZNA:

— ZA POKOJNINSKO DOBO 30 (25) LET IN 55 (50) LET STAROSTI — 1 DAN;

— ZA POKOJNINSKO DOBO 32 (27) LET — 2 DNI;

— ZA POKOJNINSKO DOBO 34 (29) LET — 3 DNI;

— ZA POKOJNINSKO DOBO 36 (31) LET — 4 DNI;

— ZA POKOJNINSKO DOBO 38 (33) LET — 5 DNI;

— ZA POKOJNINSKO DOBO 40 (35) LET — 6 DNI.

8. V 47. členu se v I. odstavku doda nova 4. alineja:

Delavcu pripada glede na posebne socialne in druge razmere še naslednje število dni dodatnega dopusta:

— materi in samohranilcu z enim otrokom v starosti do 7 let — 1 dan;

— materi in samohranilcu z dvema otrokoma in več v starosti do 7 let — 2 dni;

— invalidu II. in III. kategorije ter invalidu s telesno okvaro od 30% dalje — 2 dni;

— ŽENSKAM, KI DELAJO V NOČNI IZMENI — 2 DNI.

Delavcem, invalidom, ki dosežejo najvišje možno število dni rednega letnega dopusta, pripada še 2 dni odsotnosti z dela s pravico do nadomestila OD.

Delavci, ki delajo v sistemu 4 izmen, pa zaradi narave dela ne morejo biti prosti ob praznikih, navedenih v 2. in 3. odstavku 49. člena tega sporazuma, ter delavci, ki delajo na vzdrževalnih delih ali delih, ki so povezana z vzdrževanjem, so v koledarskem letu upravičeni na dodatni dopust s pravico do nadomestila osebnih dohodkov, in sicer:

— za delo na najmanj 3 praznične dneve — 1 dan;

— za delo na najmanj 6 prazničnih dni — 2 dni;

— za delo na vse praznične dneve — 3 dni.

Ta dopust lahko delavec izkoristi poleg rednega letnega dopusta.

Delo na praznične dneve se ugotavlja po evidenci o prisotnosti na delu.

d) Odsotnost z dela s pravico do nadomestila

9. 51. člen se nadomesti z novim besedilom:

DELAVEC IMA V KOLEDARSKEM LETU PRAVICO DO ODSOTNOSTI Z DELA Z NADOMESTILOM OSEBNIH DOHODKOV ŠE V NASLEDNJIH PRIMERIH:

— ZA IZVRŠEVANJE SVOJE DELEGAT-SKE FUNKCIJE V PREDSTAVNIŠKIH ORGANIH IN SAMOUPRAVNIH INTERES-NIH SKUPNOSTIH;

— ZA DELO V DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJAH IN NJIHOVIH ORGA-NIH;

— ČE SE UDELEŽI MLADINSKE DELOV-NE AKCIJE.

ODSOTNOSTI PO PRVIH DVEH TOČKAH ODOBRI ODGOVORNI VODJA NA PODLAGI VABILA, UDELEŽBO NA MLADINSKIH AKCIJAH PA KOMISIJA ZA MEDSEBOJ-NA RAZMERJA.

— ZA UDELEŽBO AKTIVNIH UDELEŽEN-VODIJ EKIP NA ŠPORTNIH TEKMOVA-NJIH;

— ZA AKTIVNO UDELEŽBO GLEDALI-SKIH IGRALCEV, PEVCEV, GODBENIKOV IN DRUGIH NA PRIREDITVAH;

— ZA UDELEŽBO AKTIVNIH UDELEŽEN-CEV IN VODIJ NA TEKMOVANJIH ALI TURNIRJIH (GASILCI, TABORNIKI, PLA-NINCI, ALPINISTI...).

ODSOTNOST MORAJO ORGANIZACIJE IN DRUŠTVA PROGRAMIRATI ZA CELO TEKMOVALNO SEZONO VNAPREJ IN JO ODOBRI KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA. MOREBITNE SPREMEMBE MED DVEMA SEJAMA, KI JIH NI BILO MOGOČE PREDVIDETI, ODOBRI KADROV-SKA SLUŽBA, O NJIH PA DOKONČNO ODLOČI KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA.

— ZA VSAK USPEŠNO OPRAVLJEN IZ-PIT PO 1 DELOVNI DAN, ČE SE ŠOLA, VENDAR NI UPRAVIČEN NA SPLOŠNE UGODNOSTI, DOLOČENE V TEM SPORA-ZUMU.

ODSOTNOST ODOBRI KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA NA PODLAGI DOKAZIL, KI JIH ZBERE KADROVSKA SLUŽBA.

ODSOTNOST S PRAVICO DO NADOME-STILA LAHKO TRAJA DO 30 DNI V KOLE-DARSKEM LETU, VEČ PA LE V IZJEMNIH PRIMERIH NA PODLAGI PROGRAMA, IZ KATEREGA JE VIDEN CILJ OZIROMA SMOTER, KI GA PROSILEC Z ODSOT-NOSTJO PRIČAKUJE.

ODSOTNOST NAD 30 DNI ODOBRI DE-LAVSKI SVET.

5. Varstvo žensk, mladine in invalidov

a) Varstvo mater

10. 62. členu se dodata novi III. in IV. od-stavek:

Delavka ima med nosečnostjo in porodom pravico do nepretrganega porodniškega dopu-sta 105 dni.

Porodniški dopust mora delavka nastopiti 28 dni pred porodom, z izvidom pristojnega zdravstvenega organa pa sme delavka nasto-piti porodniški dopust 45 dni pred porodom.

PO PRETEKU NEPRETRGANEGA PO-RODNIŠKEGA DOPUSTA V TRAJANJU NAJMANJ 105 DNI IMA DELAVKA, ČE TO ZAHTEVA, PRAVICO:

a) NADALJEVATI IZRABO PORODNI-SKEGA DOPUSTA ŠE 141 DNI ALI

b) DELATI 4 URE NA DAN DO 12. MESE-CA OTROKOVE STAROSTI.

PO SPORAZUMU MED STARŠEMA IMA LAHKO OČE OTROKA ZA OTROKOVO NEGO DOPUST PO 1. TOČKI TEGA OD-STAVKA. TAK DOPUST LAHKO TUDI UPORABI OČE OTROKA, KATEREMU JE UMRLA MATI.

RAZPOREDITEV 4-URNEGA DELA DO-LOČITA SPORAZUMNO DELAVKA IN OD-GOVORNI DELAVEC, KJER DELAVKA DE-LA. ČE SE DELAVKA IN ODGOVORNI DE-LAVEC NE MORETA SPORAZUMETI, OD-LOČI O OBLIKI IN RAZPOREDITVI PO-RODNIŠKEGA DOPUSTA KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA.

11. 63. člen se nadomesti z novim besedi-lom in se glasi:

DELAVKA, KI DELA ŠTIRI URE NA DAN DO DVANAJSTEGA MESECA OTRO-KOVE STAROSTI, IMA ZA 4 URE DELA PRAVICO DO NADOMESTILA OSEBNEGA DOHODKA TAM, KJER DELA, ZA OSTALE 4 URE PA PO POSEBNIH PREDPISIH.

DELAVKA, KI DELA 4 URE NA DAN OD 12 MESECEV DO TREH LET OTROKOVE STAROSTI, IMA PRAVICO DO DELITVE OSEBNIH DOHODKOV PO DEJANSKEM DELU.

POTREBNOST SKRBNJEŠE NEGE OTRO-KA UGOTOVI PRISTOJNI ZDRAVSTVENI ORGAN, ODOBRI PA KOMISIJA ZA MED-SEBOJNA RAZMERJA.

SKRAJŠANI DELOVNI ČAS PO TEM ČLENU ŠTEJE ZA POLNI DELOVNI ČAS.

8. Odgovornost delavca

c) Ukrepi zoper kršilce delovnih obveznosti

12. 85. člen se nadomesti z novim besedilom, ki se glasi:

DELAVCU SE SMEJO ZARADI KRŠITVE DELOVNIH OBVEZNOSTI IZREČI NA-SLEDNJI UKREPI:

1. OPOMIN,

3. JAVNI OPOMIN,

3. ZAČASNA RAZPOREDITEV DELAVCA NA DRUGO DELOVNO MESTO,

4. ODSTRANITEV DELAVCA Z VODILNEGA DELOVNEGA MESTA,

5. PRENEHANJE LASTNOSTI DELAVCA V ZDRUŽENEM DELU ZARADI HUJŠE KRŠITVE.

DELAVEC JE LAHKO ZAČASNO RAZPOREJEN NA DRUGO DELOVNO MESTO, ZA KATERO SE ZAHTEVA ISTA ALI NEPOSREDNO NIZJA STOPNJA STROKOVNE IZOBRAZBE DOLOČENEGA POKLICA OZIROMA SMERI ALI STROKE, NAJVEČ ZA DOBO ENEGA LETA.

DELAVCU LAHKO PRENEHA LASTNOST DELAVCA V ZDRUŽENEM DELU ZARADI TAKŠNE KRŠITVE OBVEZNOSTI, S KATERO HUJE KRŠI SKUPNE INTERESE DRUGIH DELAVCEV ALI TEMELJNE ORGANIZACIJE.

UKREP PRENEHANJA LASTNOSTI DELAVCA V ZDRUŽENEM DELU ZARADI HUJŠE KRŠITVE DELOVNIH OBVEZNOSTI SE LAHKO IZREČE TUDI POGOJNO, TAKO DA SE ODLOŽI IZVRŠITEV UKREPA ZA ČAS, KI LAHKO TRAJA NAJVEČ ENO LETO, S POGOJEM, DA SE TA UKREP NE BO IZVRŠIL, ČE DELAVEC V TEM ČASU NE STORI NOVE KRŠITVE OBVEZNOSTI.

UKREPI IZ 3., 4. IN 5. TOČKE I. ODSTAVKA TEGA ČLENA SE LAHKO IZREČEJO LE ZA HUJŠO KRŠITEV OBVEZNOSTI.

POSTOPEK IN NAČIN IZREKANJA UKREPOV ZARADI KRŠITVE DELOVNIH OBVEZNOSTI DOLOČA SPLOŠNI AKT O ODGOVORNOSTI DELAVCA.

9. Prenehanje lastnosti delavca

13. 104. členu sledi novi 104/a člen, ki se glasi:

STEJE SE, DA JE DELAVEC DAL IZJAVO, DA NE ŽELI VEČ DELATI, TUDI V PRIMERIH, KO BREZ UTEMELJENEGA RAZLOGA SAMOVOLJNO PRENEHA PRIHAJATI NA DELO IN NEOPRAVIČENO IZOSTANE Z DELA 4 ZAPOREDNE DELOVNE DNEVE;

— ČE JE ZAČEL DELATI V DRUGI TEMELJNI ORGANIZACIJI ALI OZD;

— ČE JE ZAHTEVAL, DA SE MU IZROČI DELOVNA KNJIŽICA IN SE PO TEM NI VRNIL NA DELO;

— ČE JE DELAVCEM ALI ODGOVORNEMU DELAVCU DAL NEDVOUMNO VEDETI, DA NE ŽELI VEČ DELATI V TEMELJNI ORGANIZACIJI IN NE PRIDE VEČ NA DELO;

— ČE KADROVSKA IN SOCIALNA SLUŽBA UGOTOVITA, DA DELAVEC NI V BOLNIŠKEM STALEŽU OZIROMA DA NIMA POZIVA PRISTOJNEGA DRŽAVNEGA ORGANA IN NI DRUGAČE OBJEKTIVNO ZADRŽAN.

KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA SPREJME SKLEP O PRENEHANJU LASTNOSTI DELAVCA.

DELAVEC JE ODGOVOREN ZA MATERIALNO ŠKODO, KI JO JE NA TAK NAČIN POVZROČIL TEMELJNI ORGANIZACIJI.

V PRIMERU SAMOVOLJNEGA PRENEHANJA DELA DELAVCU PRENEHA LASTNOST DELAVCA V ZDRUŽENEM DELU Z DNEM, KO JE PRENEHAL DELATI V NJEJ.

III. IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE OB DELU, ŠTIPENDIRANJE IN PRAVNISTVO

d) Medsebojna razmerja

14. 143. člen se nadomesti z novim besedilom:

V STROŠKE IZOBRAŽEVANJA SO ZAJE TI VSI STROŠKI V ZVEZI S ŠTUDIJEM TER NADOMESTILO OD, KI GA JE DELAVEC PREJEL ZA DNEVE ŠTUDIJSKEGA DOPUSTA, DOLOČENE S TEM SPORAZUMOM IN POGODBO O MEDSEBOJNIH OBVEZNOSTIH.

O ODSOTNOSTIH VODI EVIDENCO KADROVSKA SLUŽBA.

IV. VARSTVO PRAVIC DELAVCEV

15. Pred 163. členom se vstavi novi člen 162/a, ki se glasi:

KOMISIJA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE SPREMLJA IN NADZIRA, KAKO SE UREJAJO MEDSEBOJNA RAZMERJA V ZDRUŽENEM DELU, KAKO SE URESNIČUJEJO PRAVICE IN OBVEZNOSTI IZ TEH RAZMERIJ IN KAKO SE IZVAJAJO DOLOČBE SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV, SPLOŠNIH AKTOV IN ZAKONOV S PODROČJA MEDSEBOJNIH RAZMERIJ V ZDRUŽENEM DELU.

KOMISIJA DELAVSKE KONTROLE LAHKO ZAČNE POSTOPEK ZA UGOTAVLJANJE ODGOVORNOSTI ZA KRŠITEV OBVEZNOSTI ZOPER DELAVCA, KI JE KRŠIL TE DOLOČBE.

VI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

16. 180. členu sledi novi 180/a člen, ki se glasi:

DOLOČBE ČLENOV 43/a, 47. IV. alineja, 62 III. in IV. odstavek TEGA SPORAZUMA SE ZAČNEJO UPORABLJATI OD 1. JANUARJA 1975 IN SE UPORABLJAJO TUDI ZA DELAVKE, KI SO NA PORODNIŠKEM DOPUSTU IN DO 1. JANUARJA 1975 ŠE NI SO IZKORISTILE PRIPADAJOČIH 105 DNI PORODNIŠKEGA DOPUSTA.

2. člen

V samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu organizacije skupnih služb se zaradi uskladitve s samoupravnim sporazumom o združevanju v podjetje Zelezarna Ravne in statutom podjetja pojmi organizacija skupnih služb (OSS) nadomestijo z izrazom delovna skupnost skupnih služb.

3. člen

V vseh primerih, kjer samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu navaja pravico delavca do pritožbe, se te določbe smiselno spremenijo, tako da ima delavec pravico vložiti zahtevek za preizkus o njegovi pravici.

O zahtevku odloča organ, ki je odločal o prvotnem zahtevku. Odločba, izdana na zahtevek za preizkus o njegovi pravici, je dokončna.

4. člen

Te spremembe in dopolnitve so sestavni del samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in pričnejo veljati naslednji dan po verifikaciji.

Delavski svet železarne Ravne je na seji 27. decembra 1974 ugotovil, da so bile te spremembe in dopolnitve sprejete, in sicer:

1. v TOZD metalurške proizvodnje 14. decembra 1974,
2. v TOZD mehanske obdelave 12. decembra 1974,
3. v TOZD TRO Prevalje 5. decembra 1974,
4. v delovni skupnosti skupnih služb 14. decembra 1974.

Predsednik DS
Zelezarne Ravne

Alojz Knez, dipl. inž., s. r.

S spremembami in dopolnitvami samoupravnih sporazumov o medsebojnih razmerjih smo uskladili že sprejete sporazume z republiškim zakonom. Dosedanji sporazumi so bili sprejeti januarja 1974 na podlagi zveznega zakona, medtem ko je republiški zakon začel veljati 18. maja lani. Spremembe in dopolnitve so bile potrebne zavoljo nekaterih novosti in podrobnejših razčlenitev pravic in obveznosti v republiškem zakonu, pa tudi zato, ker je življenje v podjetju nekatera določila sporazumov že preraslo. V sporazumu so sicer še določila, ki bi jih bilo koristno dopolniti, vendar bomo to storili po novi uskladitvi samoupravne organiziranosti podjetja z ustavo.

V spremembah in dopolnitvah smo zavoljo praktičnosti vedno zapisali celotni člen. Nova

besedila so poudarjeno tiskana, prav tako na novo slogovno oblikovano besedilo, medtem ko je nespremenjeno besedilo členov tiskano v normalnem tisku.

Spremembe in dopolnitve veljajo od 14. decembra 1974. Tedaj so bile sprejete na zborih delovnih ljudi ter potrjene na delavskih svetih TOZD in delovne skupnosti skupnih služb. Uporabljajo se od 23. decembra.

Predlog sprememb in dopolnitev je kadrovska služba poslala vsem vodjem delovnih skupin, vodjem zborov delovnih ljudi, tajništvom za oglasne deske že 22. novembra. Delovne skupine so bile zatem sklicane po presoji vodij, zbori delovnih ljudi pa od 9. do 14. decembra. Za posamično in skupinsko razpravo je bilo torej dovolj časa.

Kratka razlaga nekaterih sprememb in dopolnitev

Zadnji odstavek 29. člena je nov ter posledica prakse v podjetju. Odslej bi torej prek oglasnih desk ali kako drugače sporočili vsa nezasedena delovna mesta, za katera se zahteva srednja, višja ali visoka izobrazba, ki se naj zasedejo, zanje pa je že predlagan kandidat (prerazporeditev že zaposlenega delavca, pripravnik...). Na ta način bi ustvarili boljše informiranost delavcev o kadrovskih gibanjih v podjetju. Prosta delovna mesta pa komisije za medsebojna razmerja itak objavijo. Pred sprejetjem samoupravnega sporazuma so bila objavljena tudi delovna mesta, za katera je bil že predviden primerni kandidat, kar je često privedlo do številnih prijav (tudi 8), nato pa do užaljenosti in podobno.

S prerazporeditvijo delovnega časa (33. člen) bi odpadla marsikatera nadura, predvsem pa dolga pogajanja z nekaterimi delavci, ki v nujnih primerih nočejo na delo prek rednega delovnega časa.

Kombinacijo pokojninske dobe in starosti za podaljšani dopust je določil zakon in je mi ne moremo spreminjati (43/a člen).

51. člen je povsem na novo oblikovan, vzbudil pa je mešane občutke. Nekateri delavci so mu oporekali, češ da bo odslej zaradi pomenostavljenega postopka odsotnosti z dela še več, drugi pa so menili, da sedanje besedilo 51. člena ne zagotavlja toliko odsotnosti, kot bi bilo potrebno.

K obema pripombama je treba reči naslednje: odsotnosti z dela z nadomestilom OD ali brez niti zvezni niti republiški zakon o medsebojnih razmerjih podrobneje ne urejata. Nasprotno — odsotnosti so omejene na 7 dni v koledarskem letu in le izjemoma (izobraževanje) tudi več. Ne glede na gornja določila zakonov so pri nas primeri za odsotnosti z dela številnejši in tako rekoč pokrivaajo vsa področja človekove organizirane aktivnosti. Določila zato v ničemer ne zmanjšujejo pravice do odsotnosti niti ne zožujejo področij,

so pa prožnejša in ne bodo več tako obremenjevala komisij za medsebojna razmerja. To je bil tudi razlog za spremembo in dopolnitev člena.

Pravico do 1 dneva odsotnosti z dela za uspešno opravljen izpit bodo lahko delavci izrabili, če bodo v kadrovski službi uveljavili svojo pravico s podatki o šoli in dosedanjem šolanju.

Ukrepev zoper delavce, ki kršijo delovni red in ne izvajajo delovnih obveznosti, je sedaj več. Posebej zanimivo je prenehanje lastnosti delavca z odložitvijo ukrepa do 6 mesecev. Tak ukrep je izrazito vzgojne narave.

V 104. členu je ponovno uveden ukrep za samovoljno prenehanje lastnosti delavca; predtem je seveda treba ugotoviti, da delavec ne želi več delati v podjetju. Z. M.

RAZPORED PROSTIH IN DELOVNIH DNI V LETU 1975

Mesec	Dni v mesecu	Plačani prazniki	Nedelje	Proste sobote	Prosti dnevi	Delovni dnevi	Plačani dnevi	Plačane ure	Proste sobote
Januar	31	2	4	3	9	22	23	184	11., 18., 25.
Februar	28	—	4	2	6	22	23	184	8., 22.
Marec	31	—	5	3	8	23	23	184	8., 22., 29.
April	30	—	4	3	7	23	23	184	12., 19., 26.
Maj	31	2	4	4	10	21	23	184	3., 10., 17., 24.
Junij	30	—	5	2	7	23	23	184	7., 21.
Julij	31	2	4	4	10	21	23	184	5., 12., 21., 26.
Avgust	31	—	5	3	8	23	23	184	9., 16., 23.
September	30	—	4	3	7	23	23	184	6., 13., 20.
Oktober	31	—	4	4	8	23	23	184	4., 11., 18., 25.
November	30	2	5	2	9	21	23	184	8., 22.,
December	31	1	4	4	9	22	23	184	6., 13., 20., 31.
Skupno	365	9	52	37	98	267	276	2.208	

Iz naših TOZD

OSMA SEJA KOMISIJE DELAVSKE KONTROLE V TOZD MO

Komisija samoupravne delavske kontrole v TOZD MO se je 14. januarja sestala na prvi seji v letošnjem letu. Na seji je analizirala svoje delo v letu 74, pregledala izvršitev svojih sklepov in sklepov delavskega sveta TOZD MO, zastavila delovni program za prvo polletje 75 in obravnavala še različna aktualna vprašanja.

Pri analizi dela v preteklem letu je bilo ugotovljeno, da je delo komisije kljub začetnim težavam le relativno zadovoljivo steklo. Ugotovljeno je bilo, da je poglobljena pomanjkljivost pri delu premajhna odločnost, da se je premalo insistiralo na doslednem izvrševanju sprejetih sklepov in ugotavljanju odgovornosti posameznikov oz. kolektivne odgovornosti za posamezne nepravilnosti. Komisija je sklenila, da bo v bodoče pri ugotavljanju odgovornosti in pri dokončnem razčiščevanju spornih zadev neprimerno bolj odločna in da nedokončanih zadev v nobenem primeru ne bo več črtala z dnevnega reda.

Komisija je nato naredila še pregled neizvršenih sklepov — tako svojih kot delavskega sveta in sklenila, da je treba te sklepe ponovno posredovati dejavnikom, ki jih ti sklepi zavezujejo oz. insistirati na dosledni realizaciji vseh sklepov. Po-

leg tega je sklenila, da opozori druge samoupravne organe, da v bodoče pazljiveje spremljajo izvrševanja sklepov, ki so jih sprejeli. Smatra, da je treba sklepe, pri katerih se kasneje izkaže, da niso izvršljivi, odpraviti, ne pa jih ignorirati.

Na tej seji je bil sestavljen tudi program dela za prvo polletje 75, ki vsebuje zlasti te naloge:

- obravnava predlogov članov delovne skupnosti in samoupravnih ter drugih organov,

- obravnava predlogov planov za leto 1975,

- analiza dela zborov delovnih ljudi in delovnih skupin,

- obravnava predlogov samoupravnih splošnih aktov, ki bodo dani v obravnavo in sprejem v prvi polovici leta 75,

- mesečni pregledi izvršitve sklepov komisije sdk in drugih samoupravnih organov,

- poslovanje TOZD MO v prvem in drugem kvartalu,

- samoupravno angažiranje vodilnih in vodstvenih delavcev in medsebojni odnosi v TOZD MO,

- analiza OD, itd.

Program dela je predložil predsednik komisije. Ko je komisija ta program obravnavala oz. sprejemala, je prevladalo mnenje, da ni smotrno zastavljati si preveč ambicioznih načrtov, ki jih potem ne bi mogli uresničiti. Realno ocenjujoč trenutno situacijo je bilo sklenjeno, da se delovni program ne opremlja z roki, pač pa se bodo glede na obstoječe možnosti in dosegljive podatke obravnavala posamezna vprašanja, vključevala pa se bodo tudi taka, ki niso zajeta v program dela. Na seji je bilo tudi ugotovljeno, da bodo tako komisija v TOZD MO kot tudi drugi organi delavske kontrole v železarni uspešno delali še takrat, ko bodo imeli za seboj ustrezno organizirano službo, t. j. sekretariat samoupravnih organov, ki jim bo vsak hip uspel nuditi vse zahtevane podatke, ki bo vodil točno evidenco o realiziranju sprejetih programov dela samoupravnih organov, evidenco o izvršitvi sklepov organov upravljanja itd.

Komisija je obravnavala še različna vprašanja, kot npr. delovna in tehnološka disciplina, sporno vprašanje evidentiranja prisotnosti s pomočjo žigosnih kartic in druga vprašanja. Sprejela je ustrezne sklepe in jih posredovala posameznikom in organom, ki jih zavezujejo. Na seji je bilo tudi sklenjeno, da se v eni prihodnjih številkih Fužinarja predočijo delovni skupnosti določena poglobljena vprašanja, ki jih je komisija v tej mandatni dobi obravnavala in jih delno ali v celoti rešila ter vzroke, zakaj je pri obravnavanju nekaterih vprašanj le delno uspela.

Janko Dežman

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očeta **Franca Šteкла** se najtopleje zahvaljujemo vsem sosedom za nesebično pomoč v teh težkih dneh. Nadalje se prav prisrčno zahvaljujemo godbi, gasilcem in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti in nam izrekli sožalje.

Žalujoci: žena, sin Ivan z družino
in hčerka Marica z družino

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem predstavniku sindikata Ivanu Kramerju in vsem sodelavcem obrata industrijskih nožev za poslovljno darilo, ki so mi ga izročili ob odhodu v pokoj.

Štefka Bratovščak

V zavetju

Janko Dežman

Samoupravna delavska kontrola

(Nadaljevanje in konec)

II.

Normativno urejanje samoupravne delavske kontrole

Kot je bilo že rečeno, delavska kontrola ni neki nov pojem, saj se je v določenih oblikah pojavljala že med revolucijo in takoj po njej, zlasti pa še v zadnjih dveh in pol desetletjih uveljavljanja delavskega samoupravljanja. Potrebe po učinkoviti kontroli delavcev so vseskozi rasle. Vendar se je v preteklih letih delavska kontrola smatrala le kot sestavni del, kot integralna funkcija samoupravljanja in ni bila organizirana v posebnih organih. Do zahteve po uvedbi posebnih organov prihaja šele v času ustavnih sprememb, pravzaprav šele v času razprave o osnutku nove ustave.

Najprej je obstajalo mnenje, da naj se ta organ formira kot možen, neobvezen, fakultativen organ upravljanja, to pa zaradi bojazni, da ne bi ta organ prerastel v organ nad delavskim svetom. Prevladalo pa je drugačno mnenje in v novi ustavi se pojavlja organ SDK kot samostojen, specializiran organ za izvajanje kontrole, brez pravice odločanja seveda.

Pristojnosti, organizacija in način dela organa SDK morajo biti regulirani v samoupravnih normativnih aktih. Glede na to, da se delavska kontrola prvenstveno izvaja v TOZD (manj na ravni podjetja, kakor je pri nas prevladalo ravno obratno mišljenje) je treba temeljna načela za delo in organizacijo organov SDK urediti v statutu TOZD, posemne določbe o samoupravni delavski kontroli pa tudi v samoupravnem sporazumu o združevanju, ko je zaradi združevanja dela in sredstev potrebno organizirati poseben organ SDK tudi na ravni podjetja, kot je to primer v železnari.

Kot že rečeno, so v statutu le temeljna določila. Ne sme pa manjkati določilo, da se podrobnejše določbe o delu samoupravne delavske kontrole predpišejo še v posebnem pravilniku o samoupravni delavski kontroli.

Pravilnik o samoupravni delavski kontroli

Pravilnik naj vsebuje:

Splošne določbe, kjer bodo na kratko opredeljeni cilji in smoter samoupravne delavske kontrole, načela delovanja, posebne organe in njihova pooblastila, itd.

Poudarjamo, da so nosilci delavske kontrole vsi delavci v združenem delu. Na poseben organ se prenašajo le nekatere naloge. V tem delu je treba opredeliti predvsem preventivni karakter samoupravne delavske kontrole ter pojave, ki so njen predmet obravnave.

Druga skupina vprašanj, ki naj bi jih rešil pravilnik, so norme o tem, kdo in kako opravlja funkcijo samoupravne delavske kontrole. Tu moramo posebej opredeliti vlogo delavca, ki ima pravico in dolžnost opozarjati na nepravilnosti, določiti organe in postopek — na kak način in komu naj se delavec obrne — vnaprej onemogočiti poskuse maščevanja, torej glede delavčeve iniciative zagotoviti nekakšno »imunizacijo«, ki je pogoj, da bo iniciativa delavca javna. Anonimnost, ki je nemalokrat blizu obrekovanja, v neki socialistični samoupravni sredini ne bi smela postati splošna praksa pri opozarjanju na negativne pojave in izvajanju kontrole nasploh. Načelo javnosti je treba upoštevati tudi tu; sicer pa je to načelo temeljno za uresničevanje delavske kontrole nasploh.

V pravilniku je nato treba opredeliti vlogo delavskega sveta, ki je pri svojem delu dolžan dosledno spremljati izvajanje sprejetih odločitev, uveljavljanje načela osebne odgovornosti pri sprejemanju odločitev itd. Poudariti je treba, da izvajajo funkcijo kontrole ne le posebni organi SDK, temveč poleg vseh delavcev še zlasti delavski svet; še več, če bi bila kontrola delavskega sveta in drugih organov dovolj učinkovita, bi poseben organ kontrole sploh ne bil potreben.

Naslednje poglavje v pravilniku naj bo posvečeno posebnemu organu SDK (komisiji,

odboru ali podobno). V njem naj bodo povzete določbe iz statuta, določen naziv in sestava organa, izvolitev, pristojnosti, način dela, zlasti pa način ukrepanja ob ugotovljenih nepravilnostih.

Seveda ni nujno, da so v pravilniku urejena vsa ta vprašanja. Nekatera so lahko regulirana v posebnem pravilniku o volitvah samoupravnih organov, v poslovniku za delo samoupravnih organov oziroma v posebnem poslovniku za delo organov SDK.

V železnari imamo zaenkrat samo poslovniki za delo organov SDK. Morali pa bi imeti pravilnik. V okviru pravilnika bi lahko spravili tudi vprašanja poslovnika za delo posebnega organa SDK, obratno pa ne.

Informiranje delavcev kot pogoj za samoupravno odločanje in kontrolo

Redno in ustrezno informiranje delavcev je pogoj za samoupravno odločanje o rezultatih dela. To še zlasti velja za delavce v temeljnih organizacijah, ki so originalni organizacijski okvir, v katerem se uresničujejo vse pravice delavcev — razen tistih seveda, za katere so se dogovorili, da jih bodo urejali na ravni delovne organizacije kot celote.

Poseben pomen dobiva ustrezno informiranje sedaj, ko se v praksi vse bolj uveljavljajo delegatski odnosi.

V sedanjem času, ko se vodi borba za učinkovito kontrolo samoupravljanja nad vodenjem, je naša primarna naloga oblikovati tak sistem informiranja, ki bo zmanjšal in na minimum zožil maneverski prostor skritega odločanja.

Ko že govorimo o odločanju, bi rad poudaril, da ni bistveno, da združeni delavci odločajo o vsem; da se dogaja (tudi pri nas — op.), da se samoupravljanje meša oziroma vtika v operativno, ki je del vodenja. Na tak način bo samoupravljanje vsekakor izigrano. Samoupravljalci morajo sprejemati strateške odločitve in kontrolirati izvajanje, postaviti vodenje pod kontrolo upravljanja; prvi pogoj za izvajanje kontrole pa je dobro in pravočasno informiranje.

Nepravilno je, ker si pod informiranjem navadno predstavljamo le obveščeno o preteklih dogodkih, na katere navadno ne moremo več ali zelo malo, vplivati. Storiti je treba kar največ, da bo delavec dobro in pravočasno informiran o prihodnjih dogodkih; nedopustno je, da prihajamo pred delavca s predlogom za neko pomembnejšo odločitev zadnji dan ali uro, ko se je treba odločiti za ali proti. Primer: samoupravni sporazum se po hitrem postopku obrazloži na seji delavskega sveta, obenem se takoj glasuje zanj, delavci pa bodo šele čez mesec dni zvedeli iz informativnega glasila, da smo pristopili k temu ali onemu sporazumu. Podobno se je že dogajalo pri sprejemanju planov, programov itd.

Informiranje mora zajeti vse delavce, vendar je obliko in vsebino informacij treba prilagoditi strukturi delavcev, katerim so namenjene. Informacija, namenjena najširšemu krogu delavcev, mora biti bistveno drugačna kot tista, namenjena nekemu ozkemu krogu strokovnih delavcev. V železnari je obveščanje še kolikor toliko dobro, treba pa bo pomisliti na nove oblike in vsebino. Zlasti bomo morali preiti na 14-dnevno izdajanje Informativnega fužinarja, bolje izkoristiti razglasno postajo itd.

Samoupravna delavska kontrola in informiranje

Organ SDK mora delavcem omogočiti čim popolnejši pregled nad poslovanjem v temeljni in delovni organizaciji oziroma mora intervenirati, če delavci niso obveščeni tako, kot bi morali biti. Kakor smo že neke rekli, pa je prvi pogoj za to, da je organ SDK sam dobro obveščen. To bo verjetno mogoče doseči z zbiranjem zapisnikov samoupravnih, poslovnih in drugih organov, osnutkov raznih aktov kot so plani, programi itd. Poudaril bi

rad še, da je potrebno, da organ SDK dobi na vpogled od vodstva TOZD oziroma OZD material, ki prihaja od zunaj, kot so razna opozorila, opomini, analize in poročila službe družbenega knjigovodstva, raznih inšpekcijskih služb itd. V samoupravnih splošnih aktih pa mora biti jasno definirano, kdaj, v kakšnih časovnih obdobjih je organ SDK dolžan delovno skupnost informirati o svojem delu — ali pa tudi nedelu — za katerega so verjetno določeni vzroki, subjektivne ali objektivne narave. Kakorkoli že, organ SDK mora, enako kot drugi voljeni organi, polagati račune o svojem delu.

Sodelovanje samoupravne delavske kontrole s službo družbenega knjigovodstva

Poleg sodelovanja delavske kontrole z nekaterimi zunanjimi organi ji predvideva ustava tudi sodelovanje s službo družbenega knjigovodstva, kateri nalaga določene obveznosti, predvsem glede dajanja podatkov. Če hočejo organi samoupravne delavske kontrole s službo družbenega knjigovodstva kakorkoli sodelovati, je prvi pogoj, da se seznanijo, kakšne so naloge, funkcije, pristojnosti in način dela te službe in spoznati možnosti in poti za sodelovanje. Istočasno ko je govor o povezovanju organa delavske kontrole in službe družbenega knjigovodstva, bi bilo — zaradi povezanosti tematike — treba reči še nekaj besed o povezavi z notranjo, strokovno kontrolo.

Služba družbenega knjigovodstva ima po ustavi in zakonu dolžnost nuditi delavski kontroli strokovno pomoč, seveda samo v zadevah, ki spadajo v pristojnost službe. Zlasti je potrebna obveščeno glede materialnega in finančnega poslovanja ter poslovnih uspehov.

Organ delavske kontrole bo uporabljal podatke, ki jih daje služba družbenega knjigovodstva po službeni dolžnosti ali pa na zahtevo delavske kontrole. Organ delavske kontrole bo zahteval podatke oziroma pomoč zlasti v naslednjih primerih:

— če meni, da mu strokovne službe v delovni organizaciji ne dajejo na razpolago vseh potrebnih podatkov ali če tem podatkom ne zaupa;

— če utemeljeno sklepa, da finančni rezultat ter prikazano stanje sredstev nista realna;

— če meni, da je treba nekatere podatke preveriti itd.

Cepprav je primarna naloga delavske kontrole odpravljanje vzrokov družbeno škodljivih pojavov, torej preventiva, bo pri svojem delu verjetno naletela tudi na konkretne pojave kršenja zakonitosti. V takem primeru bo obvestila službo družbenega knjigovodstva, ki bo ukrepala po službeni dolžnosti. V vsakem primeru pa je potrebno, da organ delavske kontrole dobro preuči vsak primer, preden zahteva pomoč inšpekcije Službe družbenega knjigovodstva.

Samoupravna delavska kontrola in notranja strokovna kontrola

Z notranjo strokovno kontrolo razumemo vse oblike kontrole, kot: vhodna, izhodna, finančna, finančna itd. Samoupravna delavska kontrola in notranja strokovna kontrola se ne izključujeta, temveč dopolnjujeta, če ne celo pogojujeta. Seveda ne smemo tega razumeti tako, da bi bil organ SDK sestavljen iz delavcev vseh vrst kontrol v podjetju; nasprotno, organ SDK naj bi bil načelno sestavljen iz laikov.

Funkciji obeh kontrol sta različni:

a) po značaju in vsebini,

b) po obliki in metodah,

c) po obsegu pooblastil oziroma po delovnem področju.

a) samoupravna delavska kontrola je sama po sebi funkcija samoupravnega mehanizma, ne pa zgolj njegovo orodje, kot je to strokovna kontrola, ki ustvarja pogoje za uveljavitev delavske kontrole; če povzamemo na kratko:

— prva je samoupravna funkcija oziroma organ,

— druga pa je strokovni organ oziroma služba.

b) organ SDK dela kolektivno in praviloma na sejah, tako da uporablja izsledke strokovne kontrole in drugih organov; notranja strokovna kontrola pa je strokovna služba, orga-

nizirana v skladu z obstoječo organizacijo dela, odvisno od tega, za kakšne vrste kontrolo gre.

c) samoupravna delavska kontrola ima pravico nadzirati vse dogodke in pojave v OZD; strokovna kontrola pa ima natančno določeno delovno območje in meri ter ocenjuje z natančno določenimi, vnaprej predpisanimi normami in merili.

Obe kontroli se dopolnjujeta s tem, da je dobro organizirana strokovna kontrola lahko glavni vir podatkov in informacij za samoupravno del. kontrolo. Strokovna kontrola tudi lahko s svojimi predlogi in opozorili pomaga k učinkovitejšemu delu organa SDK.

Iz tega izhaja, da je kljub razlikam med obema vrstama kontrole le potrebno tesno sodelovanje. To lahko poteka na različne načine, na primer, da strokovna kontrola:

- izroča organom SDK po en izvod zapisnika o pregledu;
- da v določenih intervalih dostavlja pismena poročila o svojih ugotovitvah;
- da občasno ustno seznanj organ SDK o rezultatih svojega dela, itd.

Vloga samoupravne delavske kontrole na področju medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu

Po določbi 132. člena ustave SRS nadzirajo organi samoupravne delavske kontrole tudi:

- izvajanje načela delitve po delu pri razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke;
 - uresničevanje in varstvo pravic delavcev v medsebojnih razmerjih pri delu.
- Samoupravna delavska kontrola mora s tem v zvezi zlasti še:
- nadzirati, kako se v organizaciji združenega dela urejajo medsebojna razmerja;
 - kako se uresničujejo pravice in obveznosti, ki so vsebina teh razmerij in
 - kako se izvajajo določbe samoupravnih sporazumov in drugih splošnih aktov s tega področja.

Praksa kaže, da prihaja do raznih pomanjkljivosti in nepravilnosti zlasti iz dveh poglavitnih vzrokov:

- zaradi neurejenosti, ali še pogosteje, zaradi vsebinsko pomanjkljive urejenosti samoupravnih sporazumov o medsebojnih razmerjih in drugih aktov s tega področja in
- neizpolnjevanja ali celo izigravanja določb splošnih samoupravnih aktov.

Tako enemu kot drugemu problemu bomo v železarni morali posvetiti več pozornosti, posebno pa še organu SDK, katerega primarna naloga je ravno kontrola izvrševanja določb splošnih aktov, in kakor smo že nekje poudarili, aktivno sodelovanje pri sprejemu in spreminjanju teh aktov.

Poudariti bi bilo treba še, da moramo paziti na to, da bomo v samoupravnem sporazumu in v drugih sporazumih s področja medsebojnih razmerij, kot so sporazum o delitvi OD itd., regulirali praktično vsa vprašanja, ki lahko postanejo predmet spora. Če bo delavec poskušal pred sodiščem združenega dela uveljaviti neko pravico, ki jo bo dokazoval s samoupravnim sporazumom, mu bo sodišče to pravico tudi priznalo, če pa bo ta pravica regulirana samo s pravilnikom, bo odšel s sodišča praznih rok. Zato še enkrat poudarjam, da moramo sprejemanju sporazumov iz medsebojnih razmerij posvetiti vsi, še posebno pa organ SDK, kar največjo skrb, zakaj sporazumi so temeljni konstitutivni splošni akti, z njimi se ustanavljajo, določajo in urejajo pravice in obveznosti delavcev; s pravilniki pa se ureja le uresničevanje teh pravic in obveznosti.

Ker je področje uveljavljanja pravic in izpolnjevanja obveznosti iz medsebojnih razmerij mnogokrat sporno, se lahko zgodi, da se bo posamezni delavec obrnil na organ del. kontrole kot na pritožbeni organ. Ta se ne sme spozabiti in o zadevi odločiti, ker nima pristojnosti odločanja; lahko pa seveda posreduje tako, da opozori organ, ki je pristojen za odločanje, da ta v najkrajšem času in v skladu s predpisi zadevo zadovoljivo reši.

ODNOS SINDIKALNE ORGANIZACIJE DO SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Z novim konstituiranjem je vloga sindikata porasla tudi na področju uveljavljanja samoupravne delavske kontrole. Sindikati so

si zadali nalogo biti opora delavcem, delegatom v organih delavske kontrole; ščititi delavce, ki bi zaradi dela v organih SDK utegnili trpeti kakršne koli posledice, in če bo potrebno nuditi prizadetemu delavcu pravno zaščito prek pravnih služb pri sindikatu.

Sindikati morajo tudi poskrbeti za usposabljanje delavcev v organih del. kontrole in vplivati na njihovo delo, ga usmerjati tako, da ti organi ne bi svoje funkcije izvajali na neustrezen način ali pa celo uporabljali nedopustne metode.

V nekaterih organizacijah združenega dela predpisujejo za člane organa delavske kontrole imuniteto, navadno še za nekaj let po preteku mandata. S tem v stvari izrekajo nezaupnico sindikatu, pa tudi organizaciji ZK, ki bi vsekakor morala biti vedno prisotna in dovolj močna in učinkovita, da zaščiti delavca pred pojavi revanšizma, ki so na žalost še marsikdaj prisotni in verjetno še tudi bodo.

Potrebno je, da organi samoupravne del. kontrole skupaj z družbeno političnimi organizacijami preučijo in razkrinkajo pojave samovoljnega avtokratskega, tehokratskega in podobnega postopanja določenih struktur; onemogočijo vsakršno revanšistično politiko in sploh vse negativne pojave, ki ne bazirajo na načelu socialističnega humanizma, ki naj bo temeljno načelo pri izgradnji socialističnih, samoupravnih medsebojnih odnosov.

O delu in odnosih organa SDK in sindikatov bi rekel samo še tole: Kjer se bosta kmalu zavedla svoje vloge, jo bosta skupaj tudi zelo lahko odigrala; kjer pa tega ne bo, bo organ samoupravne del. kontrole še dolgo blodil v temi. Organi samoupravne del. kontrole bodo v svojem nadaljnjem delu naleteli še na mnoga nerešena vprašanja, ki pa jih bodo z združenimi močmi ob podpori družbeno političnih organizacij in vseh delovnih ljudi z lahkoto rešili.

NAŠI SODELAVCI V JLA

Dobrih vesti o članih naše delovne skupnosti, ki služijo vojaški rok, smo vedno veseli. Posebno te, da sta Branko Voler in Jože Pačnik postala nosilca značke »primjeran vojniki«. Te značke podeljujejo najboljšim vojakom v enoti za dosežene odlične rezultate v vojno-strokovni vzgoji in v družbenopolitičnem delu,

za primerno obnašanje in utrjevanje vojaškega tovarištva v kolektivu kot čuvanju ugleda vojaka JLA na vsakem kraju.

Taka sta Branko Voler in Jože Pačnik, ki sta z značko vred dobila še 15 dni nagradnega dopusta. O tem še posebno obveščamo vse mladince, ki še niso bili na odsluženju v JLA, da jim naj bosta tov. Branko Voler in Jože Pačnik za zgled, ki mu naj sledijo drugi mladinci, člani kolektiva. Tov. Branku Volerju in Jožetu Pačniku pa iskreno čestitamo za njun uspeh z željo, da bi svoje dosedanje delo v strokovnosti, vestnosti in predanosti za napredek še nadaljevala in prinesla ta duh tudi med člane kolektiva po vrnitvi iz JLA.

R. J.

SREČANJE MLADIH Z VOJAKI NA KARAVLI

Za 22. december, dan JLA, smo se mladi iz železarne zmenili, da bomo obiskali eno izmed karav. Odločili smo se za karavlo Sonjak. To pa zato, ker smo jo že večkrat obiskali. Zbor je bil na avtobusni postaji ob 8. uri. Peljali smo se z avtobusom, ki pripelje iz Maribora in naprej v Celovec. Malo pred Holmcem smo izstopili ter se podali peš proti karavli.

Na karavli so nas vojaki sprejeli pristrčno kot že večkrat prej. Bili so tudi malo začudeni, ker smo prišli v tako majhnem številu. Bilo nas je samo pet, dve puncici in trije fantje. Pa saj jim niti ni bilo zameriti, saj smo jih zmeraj prej obiskovali v večjem številu. Dali smo jim darilo, kar je pri nas že v navadi. Pogostili so nas z jedado in pijačo.

Naš namen je bil čimbolj sproščeno se pogovarjati z njimi o različnih stvareh, pač kar je katerega od njih ali nas zanimalo. Omenili so željo, da bi se tudi oni radi vključili v naše delo, seveda po njih-

Pohorje

Iz železarne Jesenice

Zlato plaketo in diplomo za inventivno dejavnost je konec lanskega leti prejela Železarna Jesenice za razvito novatorsko in racionalizatorsko dejavnost ter prikazane eksponate na razstavi »delavska ustvarjalnost 74« na Reki.

Nov proizvod predstavlja patentirana žica v pramenih, namenjena izdelavi prednapetega betona. Po skoraj leto dni trajajoči poskusni proizvodnji so začeli septembra z redno proizvodnjo. Predvidevajo, da bi prihodnje leto proizvedli 2000 ton.

Je-se-ni-ce so nova priloga jeseniškega Železarja. 1. št. je izšla 16. januarja. Z njo hočejo informirati širšo javnost in prijatelja hokeja o delu HD Jesenice. Namen jeseniških hokejistov ni več za vsako ceno osvajati naslove, ampak skrb za vzgojo mladih in širjenje te lepe športne igre.

Deset let Radia Jesenice so praznovali 5. januarja letos. S pomočjo železarne in razumevanjem drugih delovnih kolektivov so začeli skromno, danes pa imajo vsak dan eno uro lastnega programa. Pokrivajo jeseniško in delno radovljiško občino, kar pa nameravajo v prihodnje izboljšati s postavitvijo oddajnika UKV, pa tudi kadrovske se nameravajo okrepiti. Poslušalci so s svojo radijsko postajo zelo zadovoljni, sodelavci radia pa se trudijo program še izboljšati.

Zanimiv je podatek, da se radio skoraj v celoti financira sam!

n. r.

POŽARI V PRETEKLEM LETU

Tudi gasilci ob zaključku leta ugotavljamo, koliko začetnih požarov ali delovnih nesreč je bilo v preteklem letu. To moramo storiti že zaradi poročil, pa tudi zato, da lahko ugotovimo vzroke požarov. Podatki nam služijo za preventivne posege po obratih, kjer je prišlo do požarov, da bi jih v prihodnje preprečili.

Statistični pregledi požarov v železarni kažejo naslednje:

V TOZD metalurške proizvodnje je obrat valjarna — bluming zabeležil kar sto začetnih požarov. Da so jih lahko delavci s pomočjo gasilcev pogasili, so uporabili kar 367 gasilskih aparatov.

Verjetno se bomo vprašali, zakaj toliko požarov. Vzrok je bil pogost vžig maščobe, ki se nakopiči pod valji. Do večkratnega vžiga je prišlo tudi pri pečeh bluminga na preveč mastnih delih dviznih (elpot) vozičkov, ki dvigajo pokrove globinskih peči. Ni skoraj dneva, da ne bi hidravlično olje omastilo vozičke, kar je nato tudi vzrok požara.

Dosti za valjarno ne zaostaja TOZD mehanskih obratov, obrat strojev in delov — oddelek konstrukcij. Tu je bilo 24 požarov,

vih možnostih. V zaključku smo se dogovorili, da bomo sodelovali pri nekaterih športnih in političnih akcijah. Poslovili smo se z obljubo, da jih bomo obiskali večkrat in tudi v večjem številu.

Oto Kričej

za gašenje pa je bilo potrebnih kar 215 gasilnih aparatov. Vzrok teh požarov je spet maščoba.

Drugi požari

Januarja je nastal požar v stari topilnici, vžgala se je streha, gorela pa je tudi streha v stari žarilnici.

Februarja se je vnelo hidravlično olje na blumingu, za kar je bila potrebna večja intervencija gasilcev.

Marca je nastal požar v glavni trafo postaji, kjer je bilo treba zaradi strupenih plinov uporabiti dihalne aparate.

Avgusta je spet gorela streha v stari žarilnici.

KULTURNA KRONIKA

OB PESMI RAVENSKIH FUŽINARJEV

Preživljali smo pevsko krizo, ko je drugod brstelo in cvetelo. »Na Ravnah pesem umira«, smo si rekli in strmeli nad pevskim plazom na Prevaljah. Dekliški oktet glasbene šole je kobacal iz plenice, ko je Koroški oktet začel bolehati. Upanje na lepše čase in poznejše pevsko nebo je začelo usihati. Pa se je le začelo vedriti! Na pol za šalo, pol zares, so se pri upokojenih zbrali pevski gorečneži in rekli, da bodo ustanovili zbor. Pred petimi leti so začeli pod vodstvom Viktorja Krivca, nadaljujejo pa z Moniko Plestenjak.

Tekla so leta dela, ki niso bila ravno brez viharjev. Jadrani so med čermi, se ustavljali in s še večjo voljo nadaljevali. Res čudna je njihova življenjska pot! Več je tepla, kot dajala, in to takrat, ko je bilo najmanj treba. Vendar so jih udarci kalili in družili v skupni cilj tovarštva ene same umetniške družine.

Lani decembra so imeli pevci »Fužinarja« peto obletnico in za to slavje pripravili koncert. Ne bi govoril o sporedu, ker je sestava programa vedno bila in bo na moč kočljiva stvar. Morda bi se malce ustavil ob izvedbi, vendar ne zaradi gole kritike, temveč z vidika problematike večine zborov.

Izstopanje ali pešanje posameznih glasovnih skupin je običajno hud udarec zvočnosti nekega pevskega telesa. Posebna težava so enotni vstopi in zaključki. Tempo je relativen pojem, podvržen trenutnemu razpoloženju dirigenta in zmogljivosti izvajalcev, vendar je le treba stremeti za tem, da se čim bolj približamo zahtevani hitrosti izvajanja.

Hitra pesem bo najbrž zahtevala neko stopnjo glasovne tehnike, medtem ko bo počasna temeljila bolj na muzikalnosti in na vertikalni, torej harmonski predstavi. Ne pozabimo, da je tudi igra akordov in njihova menjava neke vrste muziciranje, ki zapušča v poslušalca svojstven vtis.

Kakorkoli že, moramo priznati, da je bil koncert več kot dober. Pet let delovanja nekega zbora je kratka doba, mnogo prekratka za pridobitev rutine in znanja takšnih pevcev, ki se šele vključujejo v zborovsko življenje. Po svoje namreč vsi dobro pojemo, zbor pa zahteva še kaj več. Tu je glasovna izobrazba, ki je dolgotrajen proces, jasna in pravilna izgovariava je problem zase, ne smemo pa še pozabiti

Iz statističnih pregledov je razvidno, da ni bilo malo dela za naše poklicne gasilce. Če pa temu še dodamo škodo, nastalo ob požarih, vidimo, da je kar precejšnja.

V bodoče bomo morali bolj zavestno opravljati vsakdanje delo ter upoštevati predpise o požarni varnosti, kajti le tako bomo lahko obvarovali to, kar smo s trdim delom pridobili.

Vse delavce naše delovne organizacije pozivamo, da tudi v prihodnje tesno sodelujejo z gasilci in nam javljajo vse nepravilnosti, ki bi lahko povzročile požar.

Franc Rotar

na problematiko pravilne vključitve v kolektivno muziciranje oziroma petje. Vsi ti problemi tepejo na novo nastale zборе, kajti pevca je treba šolati. Plestenjakova se vsega tega zaveda in gara, zato tudi uspehi ne izostajajo. Ob vsem tem bodimo odkriti in se vprašajmo: »Ali je pošteno odvrčati pevca iz neke sredine in ga vabiti v drugo?« Nihče ni nenadomestljiv, vendar takšno početje vsekakor ni zdravo. Če smo si bratje v ljubezni do petja, potem se imejmo radi tudi po duši in ne bodimo ljubosumni na dosežke drugega. Poskušajmo ga dohiteti s poštenim delom, pa bomo dvigovali sebe in njega.

So še problemi, ki se zarijejo globoko v dušo in bolijo bolijo! Često smo vase zaprti in o tem ne govorimo radi. »Smo skromni, mogoče preskromni, da bi svoje probleme naprtili še drugemu,« pravijo fužinarji. Prav imajo, kajti skromnost je danes že redkost. Ni zdravo nositi nosu do oblakov, kajti iz teh oblakov lahko zagrmi in ulije po nas samih in že smo tam, kjer si najmanj želimo.

Nepozabna gesta »Vresa« je dokaz pravičnega vrednotenja naporov kolegov v drugem zboru. Čestitka Fužinarju in šopek zborovodkinji za obletnico je odraz spoštovanja in istih ciljev! Tudi matično društvo ni pozabilo na praznik svojega zbora in požrtvovalnost edine ženske med pevci.

In kaj naj vam želimo, fužinarji? Predvsem zdravja v vaši sredini in neomahljivo voljo za naprej! Rastite po številu in kvaliteti! Bodite čim boljše zdravilo našim duševnim stiskam, kajti ob pesmi se nam zaiskrijo oči, solza usahne, bolečina se umakne svetlejšim čustvom v sivi vsakdanjosti!

Ne obstati, le naprej je treba! Čim stojimo, že nazadujemo, kajti čas neusmiljeno melje naprej! Težko je iti z njim v korak, vendar z voljo je vse mogoče!

Ivan Gradišek

DELAJSKO PROSVETNO DRUŠTVO NA PREVALJAH O SVOJEM DELU

Moški pevski zbor Vres smo ustanovili pred tremi leti. Za nami so tri uspešne sezone delovanja. Koncept našega dela je: v zbor pritegniti predvsem mlajše pevce, jih ob pravilni programski usmeritvi zbora vzgojiti v vredne posredovalce naše ljudske in umetne pesmi. Zbor se je v treh letih številčno povečal od 25- v 38-članski zbor. Vidna je tudi kvaliteta rast zbora.

Delo zbora v zadnjih dveh sezonah bi na kratko takole predstavili: Vres se je sestel v tem času 245-krat, od tega je imel 171 pevskih vaj, 13 nastopov na krajevnih in občinskih proslavah, 11 samostojnih koncertov, 7 združenih koncertov, 4 gostovanja po Koroškem (Avstrija), 7 nastopov izven občine, zapel na 15 pogrebi, imel eno TV snemanje za oddajo Naši zbori, eno TV snemanje za silvestrsko oddajo in dvoje radijskih snemanj.

Ob koncu vseh treh sezon smo izdali tudi koncertno knjižico. V zboru Vres je 25 pevcev s Prevalj, ostali pa so z Raven, iz Mežice, Dravograda in Vuzenice.

Vse sekcije našega društva so v zadnjih letih zelo aktivno delale. To je lahko v čast sekcijam, društvu in kraju. Pri tako močni amaterski dejavnosti ne smemo več govoriti zgolj o posameznem pevcu, igralcu kot ljubitelju pesmi, igre, temveč mu je treba za njegovo amatersko dejavnost dati tudi vse družbeno priznanje. Zato je treba spregovoriti o družbenem statusu amaterskega kulturnega delavca v kraju. Če se kulturni amaterji zbirajo v sezoni prek 100-krat na vajah, nastopih, koncertih, če s pesmijo ali igro ponesejo ime kraja izven občine, ni to samo zadeva sekcije ali društva, temveč tudi kraja ali celo občine.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je naše društvo v zadnjih dveh letih imelo na voljo 8,6 starih milijonov za delovanje vseh sekcij. Kljub družbenemu dogovoru o financiranju kulturne dejavnosti se društvu ne obetajo lepši časi. Se vedno bomo sekcije prisiljene iskati manjkajoči denar pri gospodarskih organizacijah. Pri tem pa moramo žal ugotoviti, da je naš zbor vsa leta obstoja zbral najmanj denarja (v obliki komercialnih oglasov za koncertno knjižico) iz prevaljskih gospodarskih organizacij, kar vsekakor ni spodbudno za naša prizadevanja.

Prevalje, kraj s petimi vokalnimi skupinami, godbo, dramsko sekcijo, tamburaši in

knjižnico še vedno nimajo društvenih prostorov, da o novem kulturnem domu niti pomisliti ne upamo. Prosimo predstavnike krajevnih skupnosti za obrazložitev perspektivne rešitve tega vprašanja.

Odbor Vresa daje tudi nekaj konkretnih predlogov za uspešnejše delo društva in pričakuje podporo za njihovo realizacijo:

Predlagamo, da ustanovimo širši odbor pri Svobodi, v katerem naj bodo poleg kulturnih delavcev še predstavniki krajevnih družbenopolitičnih organizacij in podjetij. Dejavnost sekcij imamo namreč za sestavni del širše družbene vzgoje, še posebej namenjene vzgoji mladine, zato je prav, da pri tem delu sodeluje širši krog krajevnih predstavnikov.

Predlagamo tudi, da podjetja oziroma njihovi samoupravni organi postanejo aktivni sodelavci krajevnih kulturne politike. Prevezmanja pokroviteljstva nad kulturnimi prireditvami domačih ali gostujočih skupin so lahko podjetju v čast, uspešna reklama, hkrati pa dobra naložba za vzgojo delavca. Na tak način bomo lahko v kraju imeli več prireditvev, več izmenjav med skupinami, kar je nedvomno v interesu krajanov in naših sekcij.

To naj bi bil prispevek MPZ Vres k razpravi o problematiki kulturne dejavnosti na Prevaljah. Zelimo si uspešnih zaključkov. Zbor Vres pa se tudi zavezuje, da si bo kljub težavam še v prihodnje prizadeval za kvalitetno rast in uspešno delo ter ponesel ime zbora in Prevalj poslušalcem izven našega kraja. Ob tem delu in prizadevanjih pa pričakujemo pomoč krajevnih organizacij in podjetij v večji meri, kot smo je bili deležni do sedaj.

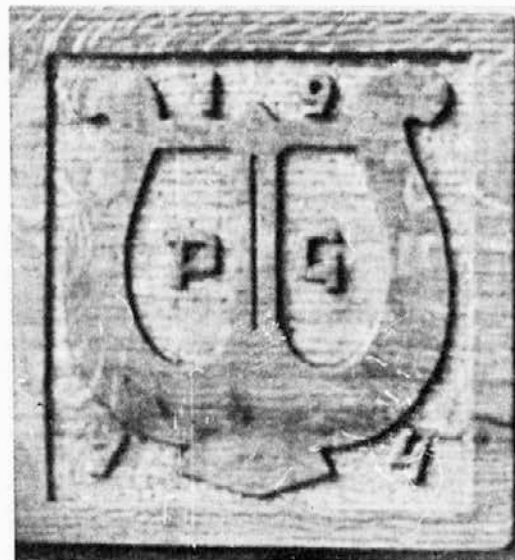
Splošno izobraževalna knjižnica Prevalje.

Najprej nekaj statističnih podatkov iz zadnjega poročila občinski matični knjižnici na Ravnah. V knjižnici je trenutno okrog 5600 knjig. Letošnji prirast: 153 novih knjig. Naročeni smo tudi na 20 raznih revij, ki so uporabnikom na razpolago v čitalnici. Uporabnikov knjižnice je 119 moških in 126 žensk. Od tega je 62 učencev osnovne šole in 37 dijakov. Lani na novo nabavljene knjige in revije so stale do sedaj 9.204,00 din, bomo pa do konca leta za nakup prekoračili milijon. Lastni dohodki knjižnice za vpis, izposojnino in zamudnino znesejo le 1.247,00. Da je bilo mogoče dobiti toliko novih knjig, je zasluga občinske kulturne skupnosti. Naša knjižnica spada namreč sedaj v skupnost splošno izobraževalnih knjižnic in jo oskrbuje s kvalitetnimi knjigami študijska knjižnica na Ravnah kot občinska matična knjižnica. Ves knjižnični fond se polagoma spreminja od zabavnih na poljudnoznanstvene knjige, ki imajo za cilj izobraževanje najširših plasti delovnih ljudi. Današnji čas je predragocen, da bi se s knjigo samo kratkočasili. Glavni namen knjig in revij, ki jih nudi naša knjižnica, je širjenje duševnega obzorja na prijeten način. Vabimo vse, da si ogledajo in tudi v roke vzamejo knjigo, ki jim bo všeč, kajti pristop do knjig je prost. Odpirta je knjižnica v sredo in petek od 16. do 18. ure, ob nedeljah pa od 11. do 13. ure.

Dramska sekcija je v tej sezoni uprizorila dela:

Suhodolčanovo mladinsko igro »Srečna hiša Doberdan« smo uprizorili v združeni gledališki skupini (Prevalje-Mežica). Predstavo smo pripravili v decembru 1973 in jo z uspehom prikazali otrokom Mežiške doline na 14 predstavah, gostovali pa smo še v Globasnici in Velenju ob podelitvi bralnih značk, kamor je bil povabljen tudi avtor dela. Ta predstava je bila izbrana za nastop na področni prireditvi 17. srečanja gledaliških skupin Slovenije na Ravnah in je bila ugodno ocenjena tudi pri uradni kritiki.

V drugem delu sezone smo združeni gledališki skupini uprizorili komedijo — kabaret Mire Stefanca »Večna lovišča«. Predstavo smo prikazali v vseh krajih Mežiške doline in na področni reviji 17. srečanja gledaliških skupin na Ravnah, kjer je bila predstava zelo ugodno ocenjena. Žirija 17. srečanja gledaliških skupin Slovenije jo je predlagala za nastop na zaključni prireditvi teh skupin v

Takle spomin je učitelju na glasbeni šoli Gustiju Pogorevcniku izrezljal Anton Viltušnik

Celju, kjer je bila predstava toplo sprejeta. Skupščina združenja gledaliških skupin Slovenije je to predstavo predlagala za nastop na tednu slovenske drame, ki bo spomladi v Kranju. Dramska sekcija je sodelovala tudi na vseh proslavah, ki so bile organizirane v kraju.

Godba na pihala je imela v pretekli sezoni 96 vaj, 3 samostojne koncerte, 13 posebnih nastopov v kraju (vendar niso všteti pogrebi), sodelovala pa je tudi na reviji godb na Ravnah. Za novo sezono načrtujemo enako število nastopov, le da bomo imeli štiri samostojne koncerte, in to na Prevaljah ter po možnosti tudi na Lešah in v Sentanelu.

Pred nekaj leti je imela godba le 18 aktivnih članov, danes pa jih šteje že 33. Naša želja je, da bi jih imeli vsaj 35, zato nenehno skrbimo za naraščaj; na glasbeni šoli na Ravnah se z našo pomočjo šolajo štirje mladi godbeniki, sami pa jih poučujemo še štiri najst. Za šolanje mladih torej dajemo veliko denarja, skoraj ves dohodek, ki nam ga nakazujejo podjetja. S povečanim številom članstva pa potrebujemo tudi več instrumentov ter oblek za godbenike, vendar tega nakupa ne bomo zmogli sami.

Koroški vokalni kvintet je imel v času od jeseni 1972 214 vaj in 49 javnih nastopov ter snemanj za radio. V zadnjih letih se je izkazal s številnimi nastopi doma in na tujem. Vabili so ga na festivale in pevstva tekmovalna, lepo se je uveljavil tudi na festivalu v Ptuj. Večkrat so jih posneli na radiu in tudi za ploščo. Pomembnejši nastopi: revija pevskih zborov od Pliberka do Traberka, festival v Steverjanu (Italija), v Ptuj, koncert ob desetletnici zbora, v Globasnici, v Pliberku, nastopi v Likovnem salonu idr.

Tamburaški zbor je po treh letih znova začel z vajami. Prevaljski tamburaški zbor šteje zdaj 8 članov in jih vodi Ivan Forstner starejši. V lanski sezoni so imeli 39 vaj in 4 nastope, ko so sodelovali s pevskim zborom Društva upokoencev.

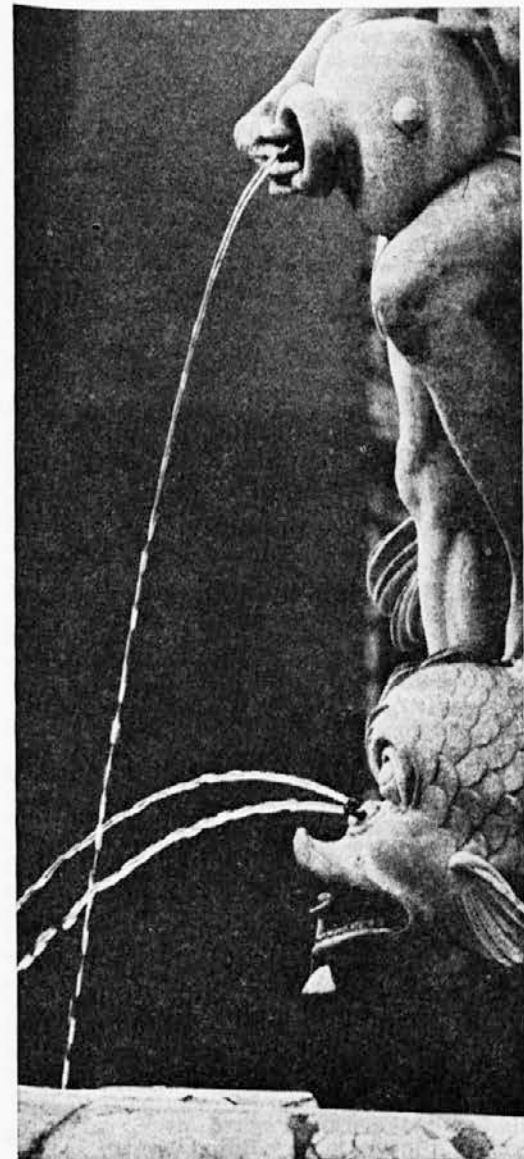
DVA AMATERJA

Okoli novega leta sta dala v javnost svoja dela dva amaterja, oba na lastno pobudo.

Stanislav Bricman je dal v trgovini Opremi — Merx naprodaj nekaj svojih oljnatih slik, večinoma z motivi ob morju — sončni zahod, barke na obali ipd. Cena posameznih del: 2200 do 2500 din.

Zvonko Ortan je v samozaložbi izdal brošuro svojih skladb z notami in besedilom.

n. r.

Zivljenje kipov

čudaštva, izzvani v nezadovoljstvu z domom, šolo, nauki, množico; vrženi v avanturo »kopanja pod brezo« zavesti, kjer nas kaj lahko zagrne izbruh duševne vodenosti do utopitve. A kakor žrtve in stranpoti ne morejo zaustaviti Prežihovih samorastnikov v iskanju ukrajene domačije, se iskalki svojega avtentičnega obraza ne morejo ustaviti pred tveganjem tega drznega »potovanja na Jutrovo«. Če nas pri Prežihu spoznanje zgodovinske nuje osvoboditi strahu in omogoča bojevanje, nas mora osvoboditi strahu tudi spoznanje, da je cilj tega zasmehovanega iskanja naša oseba, ki ji laskamo vsi, spoznavajo pa jo samo nekateri. Hesse pravi: »Večina ljudi, Kamala, je kakor odpadli list, ki ga nosi in vrtniči po zraku, ki niha in omahne na tla. Drugi, manjšina, pa so kakor zvezde, ti gredo po trdnem tiru, noben veter jih ne doseže, v njih samih je njihov zakon in njihova pot.«

Karniški samorastniki se ne morejo podati v samorastništvo že z danim socialnim statu-

som; saj bi navsezadnje lahko obtičali tudi kot ubogljivi hlapčiči na Karnicah in drugod. Njihova mati je morala vreči po tleh karniški denar, pretrgati popkovino socialne privezanosti, gruntarske logike, ki temelji na teži zlata in njegovega socialnega sija — ugleda. Samorastniki duhovnega iskanja morajo vreči po tleh vrednote meščanske družbe; znanje in vzgojo, sorodstvo in sentiment, hvaležnost in spoštljivost. Tako pravi Hesse v Demianu: »Ptič se trga iz jajca. Jajce je svet. Kdor hoče biti rojen, mora uničiti neki svet.« Engels bi ob razlagi dialektike prav gotovo rekel — če želiš postati klas, segnij kot zrno!

Najbrž se motijo tisti, ki so prepričani, da se da z družbeno akcijo svobodo človeka VZPOSTAVITI. Družba lahko da okvir — a podoba mora najti vsak sam; vzpostaviti se je prav gotovo ne da, kot se ne da sreče, celo vsakdanjega veselja ne...

Vinko Ošlak

z genialno osebnostjo njegovega utemeljitelja, saj jih nazorno vodi v razvejani miselni svet znanstvenega socializma in oživlja Marxa tako prepričljivo kot nobeno drugo delo marksistične literature.

Hermann Hesse, Siddharta, indijski pesnitev, ZO, Mb., 182 str. 92 din.

Nobelov nagradjenec je kljub svoji slavi in obsežnemu ustvarjalnemu opusu malo znan med našimi bralci. Njegov poetično-filozofski roman Siddharta ima v podnaslovu oznako indijski pesnitev, kar pove, da je odličnega psihologa Hesseja v tem delu pritegnil misticism Daljnega vzhoda. Pri tem tekstu ne gre za zgodbo v običajnem pomenu besede, kajti posamezni prizori in predstavitve ne potekajo opisno, marveč kot nizanje besed v čustvenem valovanju ritmizirane proze. Bralcu bo dobro služila Novakova študija ob koncu knjige, ki jo je pisal z zanosom in analitično prodornostjo in z namenom, da pomaga bralcu iz zagate, ki izvira iz posebne intenzitete, s katero to delo zaveže. Knjiga zasluži branje bolj kot katerokoli drugo delo.

Claude Aveline, Mačje oko, kriminalni roman, PD, Lj., 214 str. 30 din.

Pretanjenega analitika človekove duševnosti in spretnega fabulista ter mojstra jezika — vse to velja Avelinu, ki ga imajo nekateri za učenca Anatola Francea. Zares pa je vrednost njegovih literarnih del nesporna. Napisal je več kriminalnih romanov, ki so doživeli velik uspeh in bili prevedeni v mnoge jezike. Dejansko pa avtor zavrača oznako kriminalni roman, ker čuti v njej nekakšen manjvreden prizvok in meni, da motivna oznaka pripovednega dela še ničesar ne pove o delu samem; merilo bodi kvaliteta. Po tem merilu pa je Mačje oko vsekakor dober roman. Zgodba je napeta in nenavadna ter bo brez dvoma pritegnila številne bralce.

Jack London, Tri srca, roman, PZ MS, 346 str. 94 din.

Ta roman ni podoben drugim Londonovim. Je nekakšna avtorjeva fantazija o iskanju legendarnega zaklada starega indijskega plemena Maya, hkrati pa satira na tovrstno pisanje ameriških piscev tistega časa. Okvir te odlične fantastične zgodbe je še realističen, drugoče pa se pripoved suče v fantazijskem svetu. Vse to pa pisatelj zvršča z naglico in mojstrsko spretnostjo, da bralec ne ve natančno, kdaj je kaj na trdnih tleh in kdaj nekje v zraku.

Po Knjigi 75: Z. S.

S knjižne police

Izvirna dela

Ivo Zorman, Sončnica navadna, roman, DZS, Lj., 318 str. 150 din.

Zgodba razkriva podobo slovenske malomeščanske družine, ki v novih tokovih življenja zgublja videz tradicionalnega tihožitja. Moralne in eksistencialne dileme, vprašanje osebne svobode, preplet različnih človeških usod za več rodov nazaj in naprej — vse to daje tekstu privlačnost in dinamiko.

Avtor sodi med pomembne pripovednike sodobne slovenske proze, čeprav mu kritika ni naklonjena tako, kot zasluži. V slogovnem smislu se je približal sodobnim pripovednim tokovom, tako da učinkuje roman izrazito sveže in sugestivno.

Etbin Bojc, Pregovori in reki na Slovenskem, DZS, Lj., 406 str. 110 din.

Iz vse naše dosedanje književnosti že od Trubarja naprej je razvidno, da Slovenci premoremo modre izreke in pregovore. Največ jih najdemo med ljudstvom, ki jih rado uporablja, da z njimi krepki vsakdanjo govorico. Vseh pregovorov in rekel je v knjigi skoraj devet tisoč, kar je v primerjavi z izdajami celo mnogo večjih narodov veliko. Vsekakor je Bojčeva zbirka slovenskih pregovorov izredno pomembna in dragocena knjiga, prava zakladnica slovenskega ljudskega blaga.

Ferdo Godina, Človek živi in umira, roman, MK, Lj., 282 str. 115 din.

Dogajanje je postavljeno v današnji čas, kar pomeni, da so tudi moralni in socialni problemi, ki jih obravnava pisatelj, sodobni in žgoči. Predvsem gre za pomanjkanje, ki žene ljudi čez mejo na sezonsko delo. V tem romanu Godina ne obtožuje, samo prikazuje. Ne vzgaja in tudi ne kaže »pravilne poti« v prihodnost. Njegova pripoved zato ni prizanesljiva, je pa poštena in odkrita. Je podoba določenih družbenih dogajanj, ki je prav, da jim pogledamo v obraz. V zadnjih letih je to gotovo eno najpomembnejših del s podobno tematiko.

Bojan Stih, Osnutki, eseji, CZ, Lj., 298 str. 98 din.

Pričujoče delo je pisatelj uvrstil v svoje kritične spise o sedanjih in polpreteklih slovenskih besednih ustvarjalcih, ki so s svojim delom in mislijo še zmeraj aktualno prisotni v današnjem slovenskem duhovnem prostoru. Objavljeni eseji, portreti in kritike govore o pisateljskem rodu med obema vojnama. Slovenska literatura, pravzaprav duhovna kultura, je bila v dobi med obema vojnama in v vojnem času prav tako umetniško estetska stvaritev, kakor je bila tudi eminentno kulturnopolitično in idejno dejanje. Stihova esejistika, zbrana v tej knjigi, predstavlja dokaj zaokroženo podobo slovenskega literarnega rodu, ki je pustil izraziti pečat svojemu času.

Beno Zupančič, Grmada, roman, CZ, Lj., 264 str. 95 din.

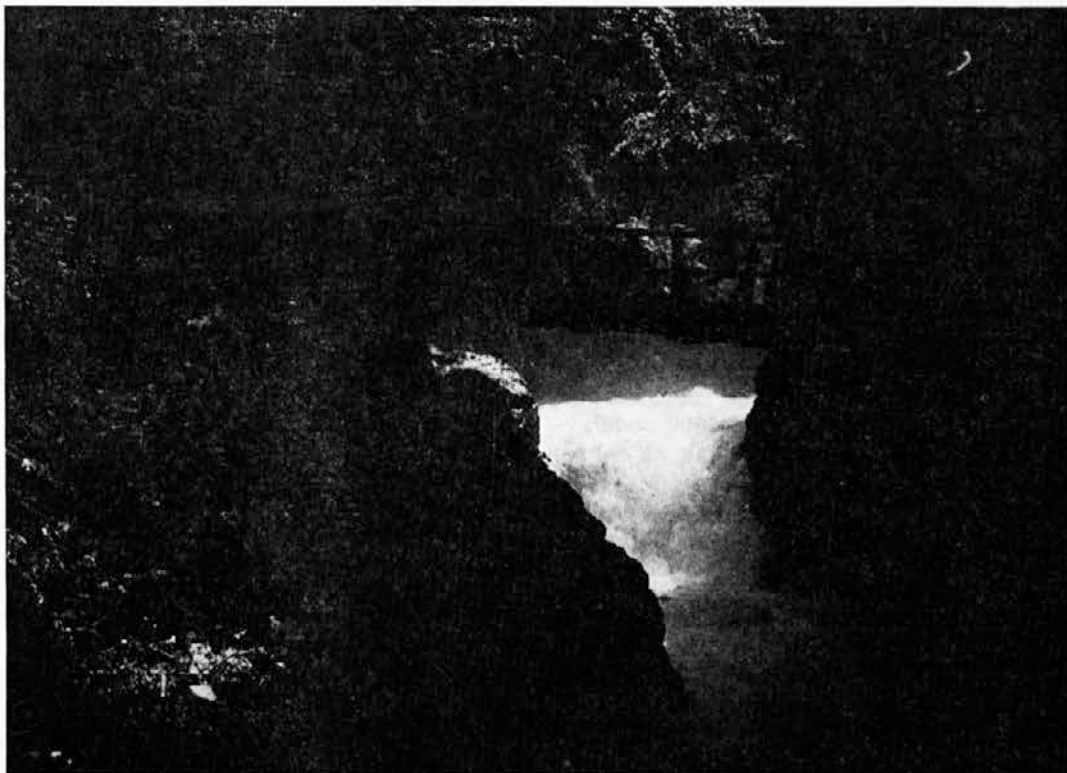
Zupančič se vrača k svoji nekdanji izredno uspešno upodobljeni temi — v vojni čas. Ča-

sovna oddaljenost omogoča jasnejšo in razločnejšo podobo dobe. Odkriva v izostreni luči tako dobe otroške bolezni kot mnogo vsega tistega splošno in osebno človeškega, kar se je neizbrisno vtisnilo v srca in zavest ljudi in dajalo tako v slabem kot v dobrem času svoj pečat. Grmado bi po avtorjevih besedah lahko imenovali ljubezenski roman, saj glavni junak zapisuje svoja doživetja ob razburkanem prvem povojnem času in svoje nepozabno mladostno doživetje iz vojne, posvečeno njegovi nedokončani ljubezni.

Prevodi

Franc Mehring, Karl Marx, zgodovina njegovega življenja DZS, Lj., 690 str. 155 din.

Avtor te knjige je eden izmed ustanoviteljev Komunistične partije Nemčije. V tej obširni biografiji je oživil življenje velikega političnega bojavnika in genialnega misleca. Čudovito je prikazal podobo edinstvene prijateljske zveze med Marxom in Engelsom, ki ji ni primere v zgodovini. Marksistična literatura ne premore dela, kjer bi bilo to prijateljstvo opisano z večjim razumevanjem, ljubeznijo in poglobljenostjo. Mojstrsko je orisal tudi Marxovo zasebno življenje. Knjiga bo dobrodošla predvsem tistim mladim ljudem, ki se začenjajo ukvarjati z marksizmom in

Soteska

Foto: Franci Kamnik II

ŠPORTNE VESTI

PO NOVEM SE BOLJ AKTIVNO IN ZAVESTNO

Konec decembra se je sestala skupščina samoupravne interesne telesnokulturne skupnosti (SITKS) občine Ravne, ki je že kar na prvi seji zelo aktivno posegla v delo na tem področju in prišla tudi do svojih prvih samostojnih zaključkov, ki jih je izrazila v obliki sklepov. Pomembno je predvsem poudariti, da so delegati TOZD, KS in TKO zelo aktivno razpravljali o programskih izhodiščih telesnokulturne dejavnosti za letošnje leto in se pri tem posebej zavzeli za širšo rekreacijsko dejavnost zaposlenih in za bolj organizirano delo na tem področju v vseh sredinah, od TOZD, KS do občine. 26. 12. 1974 je torej postal za telesnokulturno področje začetek trajnejšega in poglobljenega samoupravnega dogovarjanja med delegati TOZD in KS na eni strani, združenimi v svojem zboru in delegati telesnokulturnih organizacij, ki tvorijo drugi zbor skupščine. Udeležba na prvem zasedanju (od 54 je bilo prisotnih 45 delegatov) predvsem pa zavzetost razpravljalcev da slutiti, da bo skupščina resnično postala mesto dogovarjanja.

Skupščina je za svojega predsednika izvolila Franca Čuka, za predsednika izvršnega odbora Jožeta Šaterja, za predsednika zbora TOZD in KS Toneta Potočnika in za predsednika zbora ZKO Štefana Lednika. V 15-članski IO so bili izvoljeni še kot podpredsednik Peter Souvent, za člane pa Andrej Fajmut, Breda Orožen, Esad Hadžiagič, Jože Borštner, Boris Fabijan, Marija Pušnik, Boris Matovinovič, Franc Petre, Jože Žunec, Milan Klemenc, Tanja Skrinjar, Anton Rutar in Miro Kostanjevec. Skupščina je izvolila tudi svojo 11-člansko komisijo za priznanja, ki jo vodi Kristl Pečovnik in predlagala vsem delegacijam, da v samoupravno kontrolo izvolijo Marijo Sedej, Milana Čurina, Mirka Lasnika, Jožeta Kotnika in Franca Mlinarja.

Delegati so na skupščini sprejeli tudi naslednje pomembne sklepe:

— potrdi se predlog, da sedanja skupščina prevzame v izvrševanje dosedaj sprejete nerealizirane sklepe prejšnje skupščine in se drži vseh tistih, ki so stalna naloga,

— predlog statuta se da v javno razpravo,

— vse delovne organizacije je treba pisмено opozoriti na spoštovanje določil, ki izhajajo iz srednjeročnega razvoja občine za tekoče plansko obdobje za področje rekreacijske dejavnosti (na 1000 sodelavcev 1 profesionalni strokovnjak za rekreacijo),

— SITKS mora čimprej dati razpis za profesionalnega strokovnjaka za rekreacijo na nivoju občine,

— potrdi se poslovnik o delu skupščine. 7. 1. 1975 je imel svojo 1. sejo tudi izvršni odbor skupščine, ki je sprejel naslednje pomembnejše sklepe:

— sprejme in potrdi se poslovnik o načinu dela izvršnega odbora skupščine SITKS (poslovnik mora potrditi še skupščina),

— IO sprejme v izvršitev vse nerealizirane sklepe, ki jih je sprejel prejšnji IO, prav tako pa se bo držal sklepov, ki so stalna naloga,

— IO je potrdil imenovanje 11 stalnih komisij IO. Te komisije so:

1. komisija za sistemska vprašanja in organizacijsko-kadrovska vprašanja telesne kulture, ki jo vodi Jože Šater,

2. komisija za kadre, raziskovalno delo in založništvo, ki jo vodi Esad Hadžiagič,

3. komisija za telesnokulturne objekte, ki jo vodi Miro Kostanjevec,

4. komisija za planiranje, statistiko in dokumentacijo, ki jo vodi Jože Šater,

5. komisija za stike z drugimi SIS, družbenopolitičnimi organizacijami, JLA, SLO, drugimi občinami, regijami, republikami in pokrajinami, federacijo, zamejstvom in tujino, ki jo vodi Jože Šater,

6. komisija za telesnokulturno dejavnost v vzgojno izobraževalnih ustanovah, ki jo vodi Tanja Skrinjar,

7. komisija za telesnokulturno dejavnost v krajevni skupnosti, delovnih organizacijah, gostinstvu in turizmu, ki jo vodi Andrej Fajmut,

8. komisija za finančno materialna vprašanja, ki jo vodi Anton Rutar,

9. komisija za množična tekmovanja, prireditve in propagando, ki jo vodi Peter Souvent,

10. komisija za vrhunski šport, ki jo vodi Boris Matovinovič.

(V našete komisije je imenovano preko 130 članov, pretežno delegatov iz TOZD in KS).

— Potrdi se predlog realizacije finančnih sredstev samoupravne interesne telesnokulturne skupnosti za leto 1974. Skupni dohodki po samoupravnem sporazumu (0,8 % od bruto OD) **3.111.808,90** skupni izdatki **2.694.348,20** kar da saldo **417.460,70**. Od tega salda SITKS po samoupravnem sporazumu ne sme uporabljati **337.892,30**, tako da se iz leta 1974 v leto 1975 prenese **79.568,40**.

— skliče se posvet vseh predsednikov TKO, kjer se pregledajo vsi predračuni za leto 1975 in

— za vse blagajnike telesnokulturnih organizacij se organizira seminar.

V prvi polovici januarja sta se sestali že dve komisiji in sicer komisija za finančno-materialna vprašanja, ki je pripravila predlog kontnega plana in komisija za planiranje, dokumentacijo in statistiko, ki se je dogovorila o delu za program srednjeročnega razvoja telesne kulture v naši občini v obdobju 1976—1980 in določila tudi posamezne delovne skupine s točno določenimi dolžnostmi.

21. januarja je bil na Prevaljah posvet vseh predsednikov oz. predstavnikov telesnokulturnih organizacij, kjer so bili prav tako sprejeti pomembni sklepi. Pri obravnavi predračunov (skupne potrebe so okrog 7 milijonov dinarjev) se je ponovno dokazalo, da telesnokulturna dejavnost pri nas že pri svoji dosednji razvisti rabi več sredstev, kot jih je možno združiti s stopnjo 0,8 % od bruto OD, vendar realno gledano stopnje v interesu stabilizacije gospodarstva in prispevka telesne kulture k tej stabilizaciji tudi po

sklepu vseh komunistov ne kaže zahtevati. Prav tako pa se v interesu telesnokulturne dejavnosti in njihovega normalnega, že utečenega dela dela nikakor ni mogoče odpovedati stopnji 0,8 % od bruto OD, za katero so se naši delovni ljudje za lansko leto odločili. Tak je bil tudi glavni sklep posveta.

Pri obravnavi finančnih potreb in organiziranosti telesne kulture v skladu z odobrenimi sredstvi, računano na 0,8 % od bruto OD, je bilo predvsem izpostavljeno vprašanje širjenja novih tekmovalnih panog, kot so košarka, tenis in karate in pri tem zavzeto stališče, da je treba za te panoge (če še niso) določiti nosilce in da je treba panoge širiti v občini, izven občine pa lahko nastopa le ena ekipa.

V razpravi je bil dan velik poudarek tudi množičnosti in pobiranju članarine, pomembno pa je tudi to, da bodo predračune iste panoge najprej obravnavale strokovne komisije za določeno panogo in uskladile v primerjalnem postopku svoje finančne potrebe in da bosta seminar za blagajnike in občni zbor ObZTK 22. februarja 1975.

NASVIDENJE ČEZ LETO DNI!

»Zelo sem srečen in zadovoljen tukaj pri vas. Organizacija, gostoljubnost... več kot odlično,« se je po končanem mednarodnem plavalnem četverboju »Ravne 75« ves vesel razgovoril Anglež Ron Fail, vodja ekipe iz Bedforda. In kaj je lepše priznanje organizatorju kot to, da so gostje, ki jih je povabil na prireditve, zadovoljni!

Tri leta so najboljši naraščajniki plavalne šole Fužinar hodili na podobne mitinge v Italijo in Nemčijo. Konec januarja pa se jim je prvič ponudila priložnost, da tem tekmovalcem povrnejo prijaznost in gostoljubnost, ki so je bili deležni na tekmovanjih pri njih. Boji v vodi že kar premajhnega zimskega bazena so bili privlačni in marsikateri rezultat teh pionirčkov je bil zavidanja vreden. Toda ne, prav nihče ni zavidal tekmeču, ki je dosegel boljši čas. Kolajna... stisk roke pa navdušeno ploskanje navijačev so bila priznanja najboljšim. Tekmovanjem za čim boljši rezultat in čim boljše mesto so sledila sklepanja prijateljstev ob robu bazena.

Vsak v svojem jeziku, s kretnjami rok, s pomočjo staršev ali koga drugega so se spletale prijateljske vezi med mladimi plavalci štirih držav.

Po podelitvi priznanj najboljšim so tisto nedeljo zvečer ob zvokih glasbe za mlade zaplesali prav vsi — naši, gostitelji in njihovi gostje. Mala in drobna Angležinja Anny s Klaus-Jürgenom, Barbara s Stefanom, Petra z Alexom... Bilo je veselo in nepozabno.

»Izredna organizacija v vseh pogledih je prekosila marsikatero tovrstno prireditve v drugih evroskih državah. Predvsem pa ta vaša točnost... Če homo povabljeni, bomo sret radi prišli.« To laskavo priznanje o prireditvi je dal vodja ekipe iz Darmstadta Helmut Kempf.

Bedford (Anglija), Genova (Italija), Darmstadt (ZRN) so mesta, katerih mlade plavalce so imeli Ravenčani v gosteh 25. in 26. januarja. Več kot sto jih je bilo skupaj s Fužinarjevimi, ki so v svoje vrste ob tej priložnosti povabili nekaj zelo dobrih pla-

valcev ljubljanske Ilirije, kranjskega Triglav, trboveljskega Rudarja in Celulozarja iz Krškega.

»Nasvidenje na Ravnah leta 1976« so bile besede, s katerimi je predsednik organizacijskega odbora prve kvalitetne mednarodne predstave mladih plavalcev v našem kraju, Rado Pšeničnik zaključil prireditev, imenovano »Ravne 75«, ki je minila v pičlih dveh dneh, priprave zanjo pa so trajale nič manj kot pet mesecev. Splačalo se je. Še enkrat smo potrdili že tolikokrat potrjeni sloves, da na Ravnah znamo organizirati in izpeljati prireditev, ki vsem nastopajočim še dolgo ostane v spominu. Nič čudnega torej, če so ob besedah slovesa in istočasnega povabila na prireditev čez leto dni navdušeno zaploskali tako Angleži kot Italijani, Nemci in naši plavalci. Še en dokaz več, da bodo ob letu dni vsi spet radi prišli v naš kraj.

A. Matvoz

Namizni tenis

Na začetku velja omeniti, da sta tako kot lani tudi letošnjem pokalu bratstva in enotnosti Černovškova in Ačkova skupaj s Čadeževa (Ol) in Štrumblovo (Jes.) sestavljali slovensko reprezentanco. Tekmovanje je bilo 29. in 30. novembra v Murški Soboti. Med ekipami sta zmagali ekipi pionirjev in pionirk Slovenije po ogorčenih spopadih s Hrvatsko. V posamičnih disciplinah so imeli ponovno največ uspeha Slovenci. Pri pionirkah je zmagala Čadeževa (Sl) pred Rukavino (Hr) in Černovškovo in Vujadinovičevo (Čr. g.). Jana Ačko pa je bila tudi solidna 5.—8.

Doma na Ravnah je bilo 7. decembra ekipno prvenstvo SRS za mladinke. Že pred tekmovanjem je bilo jasno, da se za republiški naslov lahko enakovredno bojujeta le Olimpija in Fužinar I. Po končanih borbah v polfinalnih skupinah so se v finalno skupino uvrstile tri ekipe Fužinarja in Olimpija. V odločilni borbi za tretje mesto je Fužinar (Sovič, Ačko, Logar) premagal Fužinar III (Horvat, Šavc, Arcet, Prinčič) s 6:1. Vrhunec prvenstva pa je bil boj za prvo mesto, ki ga je domača ekipa po sigurnem vodstvu s 5:1 šele po zmagi Režonjeve nad Žorževo odločila sebi v prid s 6:3 (ženske ekipne discipline se z igro dvojic po tretji posamični igri igrajo do šeste zmage ali neodločenega vodstva 5:5). Naša dekleta Štručeva, Režonjeva in Černovškova so tako priborile Ravnah še en republiški naslov za sezono (prej je Zvonka osvojila posamični naslov pri mladinkah). Nič manjši uspeh pa je uvrstitev II. in III. ekipe na tretje oz. četrto mesto, saj so za seboj pustile Ilirijo, Triglav, Soboto, Jesenice in Savo.

Naslednjo soboto in nedeljo, to je 14. in 15. decembra, pa je bilo v Lendavi republiško prvenstvo za pionirje in pionirke v ekipni, posamični in dubl konkurenci. Černovškova, Ačkova in Logarjeva so suvereno osvojile republiško lovoriko, saj so v finalu premagale Olimpijo s 6:2, Fužinar II (Horvat, Arcet, Trbižan) pa je v polfinalu le tesno izgubil z Olimpijo (4:6) in tako osvojil 3.—4. mesto. Upali smo, da bo tudi dvojica Černovšek-Ačko prišla do naslova, vendar ji zaradi premajhne uigranosti to ni uspelo. Zmagali sta Čadeževa

in Pančurjeva (Ol). Naša druga dvojica Logar-Horvat pa je bila 3.—4. Obe pretendentki za republiški naslov, Čadeževa in Černovškova sta do finala gladko zmagovali. V polfinalu je Čadeževa premagala našo Logarjevo z 2:0, Černovškova pa Ačkovo tudi z 2:0, vendar po igri ne preveč prepričljivo. Finalni obračun je po napeti borbi dobila Čadeževa z 2:1 in se tako revanširala Darji za poraz na lanske letoletnem prvenstvu. Tako so se naše tri pionirke Černovšek, Logar, Ačko razvrstile na 2., 3. in 4. mesto.

Pionirji so se uvrstili na 9. mesto, kar je realen plasman, čeravno smo potihem računali na več. Za med prvih osem ekip so izgubili s Kemičarjem, ki je objektivno boljše in homogenejša ekipa. Lep uspeh med posamezniki je dosegel Leš, ki je za med osem premagal Gumilarja (So) in nato pokleknil pred kasnejšim finalistom Horvatom (So) z 0:2 in tako zasedel 5.—8. mesto.

Med dvojicami pa ni bilo kakega posebnega uspeha.

V celoti vzeto je bilo to prvenstvo za NTK Fužinar manj uspešno kot prejšnje, vendar tudi s temi rezultati smo lahko zadovoljni, ker nam tokrat športna sreča ni bila preveč naklonjena.

Na tradicionalnem novoletnem turnirju, ki je bil za pionirje in pionirke in mladinke ter mladince 28. decembra v Ljubljani in se je igral po corbillon sistemu (2 igralca ali igralki z igro dvojic) so bile mladinke druge, ker so v finalu izgubile z Olimpijo 2:3, pionirke pa prve, ker so premagale Olimpijo s 3:2 (zob za zob). Slabo je igrala Zvonka, saj je izpadla že v četrtfinalu z Jelerjevo, Danica pa je bila standardna s 3. do 4. mestom.

Pri pionirkah se je ponovil republiški finale in Darja je ponovno morala priznati premoč Čadeževa, ki nezadržno napreduje, kar kažejo tudi njene uvrstitve na republiških rang lestvicah.

Člani so medtem odigrali peto, šesto, sedmo, osmo in deveto kolo v slovenski ligi in tako zaključili jesenski del tekmovanja na solidnem 6. mestu z 8 točkami, kar jih sicer še ne dela brezskrbne, vendar pa bodo s precejšnjimi upi nadaljevali prvenstvo v spomladanskem delu.

Rezultati: Ljubljana 0:5, Prestranek 5:2, Lendava 0:5, Kajuh 1:5, Gradis 5:4.

Tudi letos je naša mladinska vrsta zastopala reprezentanco Slovenije na tradicionalnem panonskem pokalu. Srečanja košarkašev, kegljačev, rokometišev in namiznoteniških igralcev in igralok so bila tokrat v Gradcu. Naša dekleta: Zvonka, Danica in Darja so napravile podvig. V lanskeletnem tekmovanju so bile gladko premagane od Železne županije (Madž.) in Štajerske (Av.). Letos pa so pod vodstvom trenerja Jamška pregazile ene in druge s 5:1. Sam rezultat tega ne pove, vendar so bile vse igre napete in je običajno prihajalo do odločitev šele v fiks. Ker je to eden največjih mednarodnih uspehov ženske ekipe Fužinarja nasploh, naj postrežemo še s posamičnimi izidi:

Štajerska: Režonja — Schwarz 2:0, Režonja — Wagner (poznana internacionalka) 1:2, Štruc — Schwarz 2:0, Štruc — Zischka 2:0, Černovšek — Zischka 2:1, Černovšek — Wagner 2:0.

Ideal vsakega športnika

Železna Županija: Režonja — Fichtacker 2:0, Režonja — Csik 0:2, Štruc — Fichtacker 2:1, Štruc — Beke 2:1, Černovšek — Beke 2:0, Černovšek — Csik 2:0. Premagati madžarsko internacionalko Csikovo pa res ni mačji kašelj, kar pa si je »dovolila« Darja. To je skalp, ki nekaj velja!

Prav naše igralke so bile tiste, ki so pravzaprav priborile Sloveniji panonski pokal. Nihče namreč ni računal na njihovo zmago.

če

SINDIKALNO NAMIZNOTENIŠKO PRVENSTVO ŽELEZARNE

V soboto, dne 18. januarja je komisija za šport in rekreacijo organizirala prvenstvo za kategoriji do 30 in od 30 do 45 let. V prvi kategoriji je nastopilo 9 igralcev (z gotovostjo trdim, da premalo — kaj delajo športni referenti!) Po zanimivih igrah je zmagal Mlakar Marjan (obrat industrijskih nožev) pred Filipom, Skitekom, Štrucem in Sudarjem.

V kategoriji od 30 do 45 let pa je premočno zmagal Mirko Bavče pred Radom Pšeničnikom, ki je ponovno dokazal, da je vztrajen borec, ki mu tudi dosti mlajši ne morejo do živega. Med 10. tekmovalci (tudi premalo) je bil Ferdo Paradiž tretji.

O tekmovanju v kategoriji nad 45 let pa bomo poročali v naslednji številki. če

SAH

V Moravcih so bila dne 11. in 12. januarja odigrana zadnja tri kola prve slovenske lige — vzhod. Igre so bile borbone, saj se po novem upošteva doseženi uspeh posameznikov pri kategorizaciji.

Fužinar je v zaključnem delu tekmovanja nastopil oslavljen. Porazi proti Celju, Rudarju in Slovenjem Gradcu so bili prehudi, tako da tudi tri ekipne zmage in neodločen izid proti močnemu Kovinarju niso bile dovolj za boljšo uvrstitev. Še posebej zato, ker so se ekipe, ki jim je grozil izpad iz prve lige, celo okrepile, je Fužinar pristal na predzadnjem mestu pred slabim Dravogradom. Slovenj Gradec je med 10 ekipami zavzel tretje mesto. Zmagali so Celjani pred Kovinarjem iz Maribora.

Pri naši ekipi se je slabše odrezala članska vrsta. Igrali so: Žunec, Ristič, J. Jesenek, Kolar, Komarica, Erjavec, Štimnikar, F. Jesenek in Pesjak pri članih, Pušnik in Planinšek pri mladincih ter Planinšek in Valtl pri članicah. Nad petdesetodstotni uspeh so dosegli: Valtl na drugi pri ženskah, Planinšek na drugi pri mladincih ter J. Jesenek na tretji in delno prvi deski pri članicah.

Glede na to, da je naša mlada ženska in mladinska vrsta igrala dokaj solidno, si lahko ob večji pozornosti za člansko vrsto v bližnji prihodnosti obetamo novih uspehov.

Dipl. ing. Jože Žunec je odigral z delavci iz valjarne simultanko. Rezultat je bil naslednji: 10 dobljenih, tri izgubljene in štiri neodločene partije. Zmagali so: Kovač, Ivan in Franc Štinjek, remizirali pa so Franc Jesenek, Plemen, Gerdej in Cvetkovič.

Po vesteh iz sindikalnih podružnic bodo odigrane simultanke še s sodelavci iz drugih obratov.

Jože Jesenek

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. XII. 1974 do 20. I. 1975

Zap. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Odkod je prišel
Sprejeti delavci					
1.	Bjeljac Milan	3. 5. 1953	NK delavec	topilnica	ponovna zaposlitev v ŽR
2.	Gostenčnik Jožef III.	29. 3. 1948	PK strugar	obrat strojev in delov	iz inozemstva
3.	Gruden Jože	2. 2. 1950	VSS	pripravnik	štipendist ŽR
4.	Haneman Branislav	27. 7. 1947	PK strugar	TRO — meh. del.	iz inozemstva
5.	Iskrač Maks	11. 10. 1948	NK delavec	kovačnica	iz druge delovne organiz.
6.	Jamnik Mihael	20. 10. 1955	PK rezkalec	obrat industrijskih nožev	iz JLA
7.	Kobovec Stanislav	30. 3. 1945	PK ključavničar	obrat strojev in delov	iz inozemstva
8.	Krevh Milan	11. 1. 1951	VSS	pripravnik	štipendist žel. Ravne
9.	Kričej Milan	16. 8. 1958	NK delavec	obrat pnevmatičnih strojev	iz druge delovne organizacije
10.	Laznik Rupert	26. 10. 1959	NK delavec	TRO — pilarna	prva zaposlitev
11.	Lesjak Rudolf	11. 11. 1949	SS strojni tehnik	priprava dela tehničnih služb	s poklicne rehabilitacije iz druge delovne organiz.
12.	Marič Marko	31. 5. 1953	NK delavec	čistilnica	iz druge delovne organiz.
13.	Mehić Ibrahim	14. 4. 1957	NK delavec	topilnica	prva zaposlitev
14.	Mori Stanko III.	7. 4. 1940	NK delavec	topilnica	prva zaposlitev
15.	Mrak Jernej	23. 8. 1957	NK delavec	mat. gosp. TOZD II.	prva zaposlitev
16.	Ovčar Jože	3. 3. 1944	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organiz.
17.	Povoden Vincenc	22. 1. 1947	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organiz.
18.	Proje Karel II.	2. 11. 1951	NK delavec	livarna	iz druge delovne organiz.
19.	Pšeničnik Ivan	22. 8. 1959	NK delavec	mat. gosp. TOZD I.	prva zaposlitev
20.	Repnik Ivan II.	25. 4. 1954	PK zidar	gradbeni obrat	iz JLA
21.	Robin Adolf	15. 5. 1944	KV mizar	topilnica	z inozemstva
22.	Sonjak Marjan	1. 7. 1956	NK delavec	obrat pnevmatičnih strojev	iz druge delovne organiz.
23.	Strgar Nevenka	24. 2. 1957	NS	finančno računov.	prva zaposlitev
24.	Strmčnik Milan	11. 8. 1954	KV kalilec	kalilnica	iz JLA
25.	Sušec Avgust III.	10. 8. 1953	KV zidar	gradbeni obrat	iz druge delovne organiz.
26.	Ščepulović Ljubomir	8. 8. 1945	NK delavec	topilnica	prva zaposlitev
27.	Tahiri Vehbi	27. 6. 1955	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organiz.
28.	Velunšek Anton	22. 9. 1945	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organiz.
29.	Vuković Čedo	7. 10. 1948	NK delavec	valjarna	ponovna zaposlitev v ŽR
30.	Žlof Stanko	23. 10. 1956	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organiz.
31.	Zunko Demetrija	22. 4. 1946	SS gimn.	AOP	iz druge delovne organiz.
Odjavljeni delavci					
1.	Bratovščak Štefka	1. 6. 1933	NK delavka	obrat industrijskih nožev	invalidska upokojitev
2.	Čas Miroslav, dipl. inž.	12. 12. 1945	VS dipl. inž. str.	energetski obr.	dana odpoved
3.	Fortin Edvard	23. 10. 1956	KV topilec o. p.	topilnica	v JLA
4.	Gerdej Franc	1. 3. 1951	KV valjavec	valjarna	dana odpoved
5.	Golob Franc III.	29. 9. 1948	KV radiomehanik	elektro obrat	dana odpoved
6.	Haber Sonja	1. 9. 1957	NK delavec	šibki tok	samovoljna zap. dela
7.	Kokalj Anton	12. 4. 1956	KV strugar	TRO — pilarna	v JLA
8.	Kovačič Janez	7. 12. 1956	KV strojni ključavničar	centralna delavnica	v JLA
9.	Kotnik Gregor	23. 10. 1929	NK delavec	obrat strojev in delov	invalidska upokojitev
10.	Marković Branislav	11. 7. 1957	NK delavec	valjarna	izključen — DS TOZD I.
11.	Merkužič Vladimir	23. 3. 1956	NK delavec	topilnica	dana odpoved
12.	Robnik Viktor	30. 8. 1946	VS ekonomist	TRO — skupne službe	dana odpoved
13.	Rogina Vladimir	5. 6. 1956	KV kovač o. p.	prodaja I.	dana odpoved
14.	Stojanović Radivoje	4. 1. 1955	KV ključavničar	kovačnica	v JLA
15.	Strmčnik Jožef	10. 1. 1956	NK delavec	obrat pnevmatičnih strojev	v JLA
16.	Štrbac Milan	10. 6. 1956	NK delavec	valjarna	dana odpoved
17.	Vuković Bogoljub	23. 3. 1953	NK delavec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
18.	Weisbacher Miroslav	28. 5. 1953	PK rezkalec	obrat industrijskih nožev	dana odpoved

Izobrazba — kvalifikacija

Sprejeti	Izobrazba — kvalifikacija
1 — KV kalilec	1 — KV valjavec
1 — KV zidar	1 — KV kovač o. p.
2 — PK strugarja	1 — KV topilec o. p.
1 — PK rezkalec	1 — PK rezkalec
1 — PK zidar	8 — NK delavcev
1 — NS	
18 — NK delavcev	

Izobrazba — kvalifikacija

Odjavljeni	Izobrazba — kvalifikacija
1 — VS dipl. inž. strojništva	1 — KV valjavec
1 — VS ekonomist	1 — KV kovač o. p.
2 — KV ključavničarja	1 — KV topilec o. p.
1 — KV strugar	1 — PK rezkalec
1 — KV radiomehanik	8 — NK delavcev

Delovne nezgode v januarju 1975

Grobelnik Franc II., kovačnica — pri brušenju osi mu je izza zaščitnih očal priletel tujek v oko.

Kotnik Mihael, valjarna — pri odlaganju veza gredic so se te posule ter mu poškodovala nart desne noge.

Tander Miloš, valjarna — pri nakladanju kamiona mu je spodrsnilo, pri tem je

padel z njega in si poškodoval glavo ter desno roko.

Prikeržnik Franc, valjarna — pri nameščanju materiala na tehtnico je padel ter si pri tem poškodoval prsni koš.

Praznik Drago, valjarna — pri ročnem uravnavanju gredice na delovni mizi se mu je ta skotalila na desno roko ter mu poškodovala tretji, četrti in peti prst.

Polenik Konrad, čistilnica — pri obračanju ulitkov se mu je eden skotalil na golen desne noge.

Orešnik Mihaela, čistilnica — pri čiščenju ulitka se je udarila po palcu desne roke.

Goričan Stanko, skupne službe enote I. — stopil je na desko, v kateri je bil žebelj, ter se vbodel v stopalo leve noge.

Pšeničnik Mihael, čistilnica — pri odlaganju ulitka se mu je ta skotalil na nogo ter mu poškodoval palec.

Ovčar Dragica, obrat strojev in delov — pri čiščenju ostružkov med struženjem si je poškodovala kazalec leve roke.

Merkuzič Emil, obrat nožev — pri prilaganju lamel za razrez na krožni žagi se mu je ena prevrnila in mu poškodovala zapestje leve roke.

Vrdinek Jože, obrat strojev in delov — pri odstranjevanju ostružkov na stružnici se je urezal v kazalec desne roke.

Sedar Alojz, obrat strojev in delov — pri vrtnanju na radialnem vrtalnem stroju mu je sveder zaradi opletanja skrivilo, pri

čemer si je poškodoval koleno in desno roko.

Kladnik Slavko, jaki tok — pri preizkušanju napetosti v elektro razdelilcu s pomočjo preizkusne svetilke je prišlo do kratkega stika, pri čemer je dobil vnetje oči in opekline po rokah.

Novak Marija, TRO Prevalje — pri normalni hoji v delavnici si je iz neznanega razloga zvinila desno nogo v gležnju.

BRANJE

Alphonse Daudet

Francoske vile

»Obtoženka, vstanite!« je dejal predsednik.

Na ostudni klopi požigalk se je nekaj zganilo in neko brezoblično in od mraza šklepetajoče bitje je stopilo korak naprej in se naslonilo na ograjo pred sodniško mizo. Bil je to sveženj cunj, preluknjanih cap, koščkov blaga, trakcev, suhih rož, starih peres in pod vsem tem reven, osušen obraz, ves ožgan od sonca, naguban in razpokan, kjer je v sredi teh gub iz dveh majhnih črnih oči pobliskovala zloba, kakor miglja z repom martinček iz luknje v starem zidovju.

»Kako vam je ime?« se je glasilo vprašanje.

»Meluzina.«

»Kako pravite? ...«

Zelo resno je odgovorila:

»Meluzina.«

Pod košatimi brki dragonskega polkovnika se je predsednik nasmehnil, toda ni trenil z očesom:

»Starost?«

»Ne vem več.«

»Kaj ste po poklicu?«

»Jaz sem vila! ...«

Na mah so se občinstvo, sodni dvor in celó sam vladni poverjenik, skratka vsi so se silno zakrohotali; nje pa to ni nič zme-

dlo, in s svojim jasnim in meketajočim glasom, ki se je dvigal visoko pod strop dvorane in plaval tam kakor zvok iz sanj, je starka povzela:

»Ah, kje so vile Francije? Vse so pomrle, dragi gospodje. Jaz sem poslednja; nobene ni več, razen mene. Prav res, velika škoda je, zakaj Francija je bila mnogo lepša, ko je še imela svoje vile. Me smo bile poezija dežele, njena vera, njena npravstvena preprostost, njena mladost. Vsi kraji, ki smo jih rade obiskovale, globine zaraščenih parkov, kamni ob vodnjakih, stolpiči starih gradov, megla po ribnikih in prostrane močvirne goličave so dobivale zaradi naše navzočnosti ne vem kaj čarobnega in vzvišenega. V fantastični luči legend so nas ljudje videli, kako hodimo skoraj prav povsod in kako se v blešku luninih žarkov vlečejo za nami krila ali pa kako tekamo po prstih čez travnike. Kmetje so nas imeli radi, častili so nas.

V preprostih domišljijah se je z našimi čeli, ovenčanimi z biseri, z našimi vilinskih paličicami in našimi zažaranimi preslicami mešalo malce strahu z oboževanjem. Tako so naši vrelci ostajali zmerom čisti. Kmečki vozovi so se ustavljali na potih, ki smo jih me varovale. In ker smo vlivale ljudem spoštovanje pred vsem, kar je sta-

Jasa

ro, me, ki smo najstarejše na svetu, so puščali, da so se gozdovi razraščali po mili volji od enega konca Francije do drugega in da so se kamni rušili sami od sebe.

Toda čas je hitel. Prišle so železnice. Izdolbli so predore, zasuli ribnike in tako izsekali gozdove, da kmalu nismo imele več, kam bi se dejale. Polagoma kmetje niso več verovali v nas. Če smo zvečer potrkale na polkna, je Robin dejal: »Veter je,« in spet zaspal. Ženske so hodile prat v naše ribnike. Odtlej je bilo z nami pri kraju. Ker smo živele samo od ljudske vere, smo vse izgubile, ko smo njo izgubile. Moč naših paličic je izginila in iz mogočnih kraljic, kar smo nekdaj bile, smo se znašle stare ženice, nagubane in hudobne, kakršne so vile, na katere so vsi pozabili; povrh si je bilo treba služiti kruh, in to z rokami, ki niso ničesar znale. Nekaj časa so nas srečavali, kako po gozdovih vlačimo butare suhljadi ali kako pobiramo ob potih šope izgubljenega klasja. Toda gozdarji so trdo ravnali z nami, kmetje so nas pa obmetavali s kamenjem. Tedaj smo kakor reve, ki se na kmetih ne morejo več preživeti, odšle v velika mesta iskat dela.

Nekatere so šle v predilnice. Druge so prodajale pozimi ob mostovih jabolka ali pa rožne vence pred cerkvenimi vrati. Potiskale smo pred seboj vozičke z oranžami, ponujale smo mimogredočim šopke po grošu, ki jih pa živa duša ni marala in otroci so se norčevali iz naših majavih brad in mestni stražniki so nas podili in omnibusi so nas prevračali. Nato bolezen, pomanjkanje in špitalska rjuha čez glavo... Vidite, tako je dopustila Francija, da so ji pomrle vse vile. Hudo je bila za to kaznovana!

Pač, pač, le smejte se, dragi moji, saj smo pravkar videli, kaj je z deželo, ki ni ma več vil. Videli smo vse te site in posmehljive kmete, kako so odpirali Prusom skrinje za moko in jim kazali pota. Vidite! Robin ni več veroval v čarovnije; toda prav tako ni več veroval v domovino...

Naše zime

NAŠA UPOKOJENCA

Stefka Bratovščak, roj. 1. junija 1933, v železarni od 23. novembra 1949 dalje, nazadnje v obratu industrijskih nožev kot brusilka. Inval. upok. 31. dec. 1974.

Gregor Kotnik, roj. 23. oktobra 1929, v železarni od 14. januarja 1953 dalje, nazadnje v valjarni kot čistilec obrata. Inval. upok. 7. januarja 1975.

Ah, če bi bile me tam, me, niti eden od vseh teh Nemcev, ki so prišli na Francoško, ne bi odnesel glave. Naši čari, naše vešče bi jih bile zapeljale v globoke rupe. V vse te čiste izvirkle, ki so jih ljudje nazivali z našimi imeni, bi bile zlele čarodejnih pijač, od katerih bi bili poblazneli; in ko bi se bile ob luninem svitu zbrale, bi bile s čarodejno besedo tako zmedle ceste in reke, bi bile tako prepletle robidovje in trnje pa vse grmovje po gozdovih, kamor so se hodili skrivati, da še mačje očke gospoda von Moltkeja ne bi bile nikdar mogle spoznati. Z nami bi bili šli tudi kmetje. Iz velikih cvetov po naših ribnikih bi bile naredile balzame za rane, iz babjega leta bi bile izdelale šarpljo. In na bojišču bi bil umirajoči vojak videl, kako se mu sklanja nad priprte oči vila iz njegovega domačega kraja, da mu pokaže kos gozda, ovinek steze, sploh kaj, kar ga spominja na dom. Tako se bije narodna vojska, sveta vojska. Toda joj, v deželah, ki ne verujejo v nič več, v deželah, ki nimajo vil, taka vojna ni mogoča.»

Tanki glasek se je za trenutek pretrgal in predsednik je spregovoril:

»Vse to nam še ne pove, kaj ste počeli s petrolejem, ki so ga našli pri vas, ko so vas vojaki prijeli.«

»Pariz sem požigala, dragi moj gospod,« je starka prav mirno odgovorila. »Požigala sem Pariz, ker ga sovražim, ker se posmehuje vsemu, ker nas je on ubil. Pariz je poslal učenjake, da so raziskovali naše lepe čudežne studence in da so prav natančno določili, koliko je v njih železa in žvepla. Pariz se je norčeval iz nas v svojih gledališčih. Naše čarovnije so postale gledališke prevare, naši čudeži mastne šale in ljudje so videli toliko odurnih obrazov, ki so šli mimo njih v naših rožnatih oblačilih, v naših krilatih vozeh, v luninem

siju bengaličnega ognja, da ni mogoče več misliti na nas brez smeha... Med otročki jih je bilo mnogo, ki so nas poznali po imenih, nas imeli radi, se nas malce bali; toda namesto lepih, čisto zlatih knjig s podobami, kjer so se učili zgodb o nas, jim je Pariz zdaj dal v roke znanost, prirejeno za otroke, debele bukve, od koder se dviga dolgčas kakor siv prah, ki v otroških očeh zabriše naše začarane dvorce in naša čarobna zrcala... Ah, kako zadovoljna sem bila, ko sem videla, kako s plamenom gori ta vaš Pariz!... Jaz sem polnila s petrolejem ročke požigalkam in jaz sama sem jih vodila na pripravne kraje... »Le naprej, dekleta, požgite vse, požgite, požgite!«...»

»Ta starka je očitno blazna,« je rekel predsednik. »Odvedite jo!«

ZA DOBRO VOLJO

Spomin je predal, ki se pogosto zatakne.

Misli ima samo starost, mladost ima domisleke.

Ironija je surovost izobražencev.

Kavalir je človek, ki vse plača in ničesar ne zahteva. Beseda je nastala iz španske »cabalo« in pomeni konj.

Otroški voziček je lanska zabava na kolesih.

Kritika je tašča umetnosti.

Krona je pokrivalo, zaradi katerega je glava odveč.

Umetnost je v razmerju do narave to, kar vino do grozdja.

La — la — la — la — besedilo popevke.

Življenje je risanje brez radirke.

Strast do ljubezni — razlika kot med dnevom in nočjo.

Ljubezen — huda bolezen pri kateri morata kar dva v posteljo.

Človek je dober, ampak ljudje so slabi.

Ugašanje

**OB 25-LETNICI LOVRA KUJARJA-
PREŽIHOVEGA VORANCA
55-LETNICI PARTIJSKE CELICE
NA RAVNAH
PRIREDI ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
RAZSTAVO SLOVENSKE
DRUŽBOSLOVNE LITERATURE
ODPRE JO V TOREK,
18. FEBRUARJA OB 18. URI,
Z UVODNO BESEDO
O KUJARJU-KOMUNISTU.
VABIMO VAS NA URO
TEGA SPOMINA.**

Delavski muzej Študijska knjižnica
RAVNE N/K

Razstava bo odprta do 25. februarja 1975
od 7. do 19. ure.

